

ALGEMEEN RIJKSARCHIEF EN RIJKSARCHIEF IN DE PROVINCIEËN
ARCHIVES GÉNÉRALES DU ROYAUME ET ARCHIVES DE L'ÉTAT DANS LES PROVINCES

ARCHIEFBEHEERSPLANNEN EN SELECTIELIJSTEN
TABLEAUX DE GESTION ET TABLEAUX DE TRI

[X]

**ARCHIEF VAN HET
ALGEMEEN RIJKSARCHIEF
EN
RIJKSARCHIEF IN DE PROVINCIEËN**

**VOORBEREIDEND STUDIEDOSSIER
VAN DE ARCHIEFSELECTIELIJST
2012**

door

Catherine HENIN

Brussel
2012

**ARCHIEF VAN HET
ALGEMEEN RIJKSARCHIEF EN
RIJKSARCHIEF IN DE PROVINCIEËN
VOORBEREIDEND STUDIEDOSSIER
VAN DE ARCHIEFSELECTIELIJST
2012**

door

Catherine HENIN

Brussel
2012

DANKWOORD

Deze selectielijst zou niet tot stand zijn gekomen zonder de welwillende medewerking van talrijke collega's van het Algemeen Rijksarchief en het Rijksarchief in de Provinciën. Ondanks hun drukke agenda hebben ze mijn vragen willen beantwoorden en de tijd genomen hun dienst en archieven voor te stellen zodat ik de nodige informatie kon vergaren voor de redactie van deze selectielijst. Sommigen aarzelden ook niet om mij werkdocumenten ter beschikking te stellen waardoor zij mij wegwijs maakten in de doolhof van archieven die binnen onze instelling gevormd worden. Mijn dank daarvoor.

Ik wil vooral Michäel Amara bedanken, verantwoordelijk voor de delicate opdracht om het archief van het secretariaat van het Algemeen Rijksarchief te inventariseren, wiens medewerking leidde tot een wederzijdse uitwisseling van gedachten en onderzoeksresultaten.

Deze opdracht had ook nooit volbracht kunnen worden zonder de waardevolle raadgevingen en steun van Karel Velle, Algemeen Rijksarchivaris, Claude de Moreau de Gerbehaye, hoofd van Departement III en van Rolande Depoortere, hoofd van de Afdeling Toezicht, advisering en coördinatie van verwerving en selectie. Ten slotte wil ik nog mijn dank betuigen aan de hele ploeg van het Rijksarchief te Louvain-la-Neuve die mij gesteund en geadviseerd heeft bij het opmaken van de selectielijst.

INHOUDSTAFEL

DANKWOORD	5
INHOUDSTAFEL	7
LIJST VAN BRONNEN EN WERKEN.....	9
Gedrukte bronnen	9
Uitgaven.....	10
REGELGEVING	13
LIJST VAN AFKORTINGEN	25
LIJST VAN ALGEMEEN RIJKSARCHIVARISSEN.....	27
INLEIDING	29
HISTORISCH EN INSTITUTIONEEL KADER	30
ORGANIGRAMMEN.....	49
VORMING, BEHEER EN SELECTIE VAN ARCHIEF	59
A. Terminologie.....	59
B. Beschrijving van de voornaamste reeksen	60
I. <i>Leiding van de diensten en intern beheer</i>	60
II. <i>Uitoefening van specifieke opdrachten</i>	67
C. Voorstelling van het selectieconcept.....	70
I. <i>Leiding diensten en intern beheer</i>	72
II. <i>Uitoefening van specifieke opdrachten</i>	76

LIJST VAN BRONNEN EN WERKEN

GEDRUKTE BRONNEN

Archives générales du Royaume. Rapport annuel de 1831, in *Rapports de l'Archiviste Général sur les Archives générales du Royaume. Tome I*, (Archives générales du Royaume et Archives de l'État in les provinces, Toegangen in beperkte oplage, 4), 1991.

Rapport fait à M. le Ministre de l'Intérieur par M. Gachard, Archiviste général du Royaume, sur la publication des inventaires des archives ordonnée par l'arrêté du 17 juillet 1834, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Divers).

Rapport à M. le Ministre de l'Intérieur sur les archives de la chambre des comptes de Flandre, à Lille et sur les travaux à exécuter in l'intérêt de l'histoire de la Belgique par L.-P. Gachard, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Divers).

Archives générales du Royaume. Rapport annuel de 1838, in *Rapports de l'Archiviste Général sur les Archives générales du Royaume. Tome I*, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Toegangen in beperkte oplage, 4), 1991.

Archives générales du Royaume. Rapport annuel de 1839, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Divers), s.p.

GACHARD L.-P., *Rapport à Monsieur le Ministre de l'Intérieur sur la situation des Archives générales du Royaume et des Archives de l'État à Gand, Mons et Tournay*, Brussel, 1846, (B.S., 27 mai 1846, p. 1310-1323).

GACHARD L.-P., *Rapport sur les Archives de l'État in les provinces adressé à Monsieur le Ministre de l'Intérieur*, Brussel, 1854, (B.S., 12-15 janvier 1854, p. 134-138, 149-151, 158-168, 176-178).

GACHARD L.-P., *Rapports sur les Archives de l'État in les provinces adressés à Monsieur le Ministre de l'Intérieur pour les années 1853, 1854 et 1855*, Brussel, 1856, (B.S., 5 mai 1856, p. 1498-1507 et annexes A et B, p. I-XIII).

GACHARD L.-P., *Rapport à M. Alph. Vandenpeereboom, ministre de l'Intérieur, sur l'administration des Archives générales du Royaume depuis 1831 et sur la situation de cet établissement*, Brussel, 1866.

Archives générales du Royaume. Rapport annuel de 1866, in *Rapports de l'Archiviste Général sur les Archives générales du Royaume. Tome II*, 1991 (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Toegangen in beperkte oplage, 6).

Archives générales du Royaume. Rapports annuels de 1878 à 1888, in *Rapports de l'Archiviste Général sur les Archives générales du Royaume. Tome II*, 1991, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Toegangen in beperkte oplage, 6).

CUVELIER J.(dir.), *Les Archives de l'État en Belgique. 1914*, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Divers, 11), Ronse, s.d.

CUVELIER J.(dir.), *Les Archives de l'État en Belgique pendant la guerre (1914-1918)*, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Divers, 13), Ronse, s.d.

CUVELIER J. (dir.), *Les Archives de l'État en Belgique de 1919 à 1930*, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Divers, 14), Gent, (1930).

BROUWERS D. (dir.), *Les Archives de l'État en Belgique de 1930 à 1936*, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Divers, 15), Tongeren, 1937.

Archives générales du Royaume et Archives de l'État in les Provinces – Rapports annuels 1969 à 1985, (Archives générales du Royaume et Archives de l'État in les provinces, Divers, 54 tot 74), Brussel, 1974.

Archives générales du Royaume et Archives de l'État in les Provinces - Rapport annuel 2004. Faits et chiffres en perspective, (Archives générales du Royaume et Archives de l'État in les provinces), Brussel, 2005.

Archives générales du Royaume et Archives de l'État in les Provinces - Rapport annuel 2005-2006. Faits et chiffres en perspective (Archives générales du Royaume et Archives de l'Etat in les provinces), Brussel, 2007.

Archives générales du Royaume et Archives de l'État in les Provinces - Rapport annuel 2007, (Archives générales du Royaume et Archives de l'État in les provinces), Brussel, 2008.

UITGAVEN

Annuaire de la Belgique scientifique, artistique et littéraire : Services administratifs, associations, instituts, musées, archives, bibliothèques, collections publiques et privées, enseignement supérieur, documentation, Brussel, 1908.

Archives générales du Royaume: Historique (Algemeen Rijksarchief en rijksarchief in de Provinciën, Divers, 76), Brussel, 1986.

COPPEJANS-DESMEDT H., *Het departement Algemene Wetenschappelijke Diensten vijf jaar oud : een balans*, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Miscellanea Archivistica, 24), Brussel, 1979, p. 51-71.

COPPENS H., *Répertoire bio-bibliographique du Personnel scientifique des Archives Générales du Royaume*, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Miscellanea Archivistica, 30), Brussel, 1981.

COPPENS H., *Publications des Archives de l'État, 1831-1931*, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Miscellanea Archivistica, 34), Brussel, 1982.

COPPENS H., LAURENT R. (dir.), *Het Rijksarchief in België 1796-1996: geschiedenis van de instelling en bio-bibliografisch repertorium van de archivariissen - Les Archives de l'État en Belgique 1796-1996 : historique de l'institution et répertoire bio-bibliographique des archivistes*, (Algemeen Rijksarchief-Archives générales du Royaume, Miscellanea Archivistica Studia, 86), Brussel/Bruxelles, 1996.

DE STOBBELEIR D., LAURENT R., *Le service du public*, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Miscellanea Archivistica Manuale Preprint, 23), Brussel, 1989.

DEVOLDER K., VERACHTEN L., *Publicaties van het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën 1831-2003/Publications des Archives générales du Royaume et Archives de l'Etat dans les Provinces 1831-2003*, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Miscellanea Archivistica Manuale, 50), Brussel, 2004.

DOUXCHAMPS-LEFÈVRE C., *L'État et ses archives sous le régime autrichien*, in ABB, 1990, LXI, p. 373-384.

GACHARD L.-P., *Notice sur le dépôt des Archives du Royaume de Belgique*, Brussel, 1831.

JANSSENS G., *Het archief van het koninklijk paleis te Brussel*, in ABB, 1991, LXII, p. 307-342.

LALOIRE Ed., *Les Archives en Belgique : notice sommaire*, in *Annuaire de la Belgique scientifique, artistique et littéraire*, Brussel, 1907-1908.

LALOIRE Ed., LEFÈVRE E., *Les Archives Générales du Royaume : tableau synoptique des archives*, in *Revue des Bibliothèques et Archives de Belgique*, t. I, fasc. 1, 1903.

LAURENT R., *Le service éducatif des Archives de l'État*, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Miscellanea Archivistica, 10), Brussel, 1975, p. 41-51.

LAURENT R., *Sigillographie*, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Catalogues, 69), Brussel, 1988.

MARÉCHAL G., *Organisatie van het Belgisch Archiefwezen*, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Miscellanea Archivistica Manuale, Preprint, 1), Brussel, 1988.

NELIS H., *Le dépôt des Archives du Royaume à Bruxelles pendant la Révolution de 1830*, in *Revue des Bibliothèques et Archives de Belgique*, 1905, III, p. 231-233.

PIOT Ch., *Le dépôt des Archives Générales du Royaume de 1784 à 1888*, in ABB, 1927, IV, p. 32-47.

SCUFFLAIRE R., *Le moulage des Sceaux en 1974 aux Archives générales du Royaume*, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Miscellanea Archivistica, 10), Brussel, 1975, p. 17-26.

TIHON C., *Les Archives de l'État en Belgique pendant la guerre*, in *Archives, Bibliothèques et Musées de Belgique*, 1940-1946, XVII, p. 3-13.

VANDEWOUDE E., *Les archives royales à Bruxelles*, in ABB, 1967, XXXVIII, p. 176-192.

VAN HAEGENDOREN M., *Les Archives Générales du Royaume. Bruxelles - Het Algemeen Rijksarchief*, Brussel, 1955.

VAN NIEUWENHUYSEN A., *Organisation des Archives en Belgique*, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Miscellanea Archivistica Manuale, Preprint 2), Brussel, 1989.

VANOOSTERWEYCK J., *Het Archiefwezen in België*, Brussel, 1969.

VAN OVERSTRAETEN D., *Législation archivistique*, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Miscellanea Archivistica Manuale, Preprint, 6), Brussel, 1988.

VERRIEST L., *Annuaire des Archives de Belgique*, Roeselare, 1913.

WELLENS R., *Le département des Archives contemporaines aux Archives Générales du Royaume à Bruxelles*, in ABB, 1988, LIX, p. 219-236.

WELLENS R., *Les débuts de l'organisation des Archives Générales du Royaume à Bruxelles (1830-1835)*, in Cahiers Bruxellois, 1985-1986, XXVII, p. 5-18.

WYFFELS C., *Archives contemporaines et dépôts intermédiaires*, Brussel, 1972.

WYFFELS C., *De educatieve activiteiten van het Rijksarchief*, (Gedenkboek Michiels Mispelon), Handzame, 1982, p. 601-612.

WYFFELS C., *Les archives belges depuis la seconde guerre mondiale*, in ABB, 1984, LV, p. 217-253.

WYFFELS C., *Les Archives de l'État. Un établissement scientifique en détresse*, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Miscellanea Archivistica, 26), Brussel, 1980.

WYFFELS F., *De archiefwetgeving van de Franse periode (1788-1814)*, ABB, speciaal nummer, 33, Brussel, 1987.

REGELGEVING

Besluiten over de organisatie van het Rijksarchief

K.B. van 23/12/1826 met betrekking tot de ontdekking en de ordening van materiaal aangaande de nationale geschiedenis.

Reglement van 04/08/1829 van de Minister van Binnenlandse Zaken betreffende de documenten met betrekking tot de geschiedenis die neergelegd zijn bij openbare archieven (Mém. Administratif du Brabant, t. XX, p. 109).

K.B. van 26/09/1835 houdende de organisatie van het beheer van het Algemeen Rijksarchief.

M.B. van 12/10/1835 tot uitvoering van het K.B. van 26 september 1835 houdende de organisatie van het beheer van het Algemeen Rijksarchief.

M.B. van 01/12/1835 tot uitvoering van het K.B. van 26 september 1835 houdende de organisatie van het beheer van het Algemeen Rijksarchief.

K.B. van 21/03/1859 houdende de organisatie van het beheer van het Algemeen Rijksarchief.

K.B. van 21/04/1864 tot vaststelling van het kader en de classificatie van de ambtenaren en werknemers van het Algemeen Rijksarchief.

K.B. van 21/04/1864 tot vaststelling van de classificatie van de archiefbewaarplaatsen van het Rijksarchief.

K.B. van 27/12/1869 tot vaststelling van de inrichting van het Algemeen Rijksarchief.

K.B. van 27/02/1878 tot vaststelling van de inrichting en de organisatie van het Algemeen Rijksarchief.

K.B. van 27/02/1878 tot vaststelling van de inrichting en de classificatie van de archiefbewaarplaatsen van de Rijksarchieven in de provinciën.

K.B. van 14/06/1895 tot vaststelling van de inrichting en de organisatie van het Algemeen Rijksarchief.

M.B. van 26/02/1896 tot stichting van een depot van staatsarchieven te Antwerpen.

M.B. van 16/07/1896 houdende de organisatie van de afdeling zegelkunde.

K.B. van 21/05/1902 (B.S., 09/10/1902) tot inrichting van de staatsarchieven in de Provinciën.

K.B. van 18/08/1903 tot inrichting van het Algemeen Rijksarchief.

K.B. van 27/11/1911 tot inrichting van het Algemeen Rijksarchief.

K.B. van 30/04/1912 (B.S., 30/05/1912) tot inrichting van het Algemeen Rijksarchief.

K.B. van 30/04/1912 (B.S., 30/05/1912) tot inrichting van de staatsarchieven in de Provinciën.

K.B. van 27/12/1919 (B.S., 31/03/1920) tot inrichting van het Algemeen Rijksarchief.

K.B. van 10/06/1920 tot inrichting van het Algemeen Rijksarchief.

K.B. van 10/12/1921 (B.S., 07/01/1922) tot inrichting van het Algemeen Rijksarchief.

K.B. van 10/12/1921 (B.S., 07/01/1922) tot inrichting van de Staatsarchieven in de provinciën.

K.B. van 24/04/1924 (B.S., 25/05/1924) tot inrichting van de Staatsarchieven in de provinciën.

K.B. van 30/03/1925 (B.S., 24/04/1925) tot inrichting van het Algemeen Rijksarchief.

K.B. van 03/04/1926 tot inrichting van het Algemeen Rijksarchief.

K.B. van 03/04/1926 tot inrichting van de Staatsarchieven in de provinciën.

K.B. van 15/05/1928 betreffende de hecthing aan het Algemeen Rijksarchief van de commissie voor het archief met betrekking tot de oorlog en de bezetting.

K.B. van 21/01/1929 tot inrichting van het Algemeen Rijksarchief.

K.B. van 22/09/1937 (B.S., 09/10/1937) tot inrichting van het Algemeen Rijksarchief en het Rijksarchief in de provincies.

K.B. van 15/03/1940 (B.S., 05/04/1940) houdende wijziging van het organiek kader van het Algemeen Rijksarchief

K.B. van 23/07/1943 (B.S., 14/08/1943) houdende wijziging van het organiek kader van het Algemeen Rijksarchief en van het Staatsarchief in de provinciën.

Regentsbesluit van 14/11/1945 (B.S., 08-09/07/1946) houdende wijziging van het organiek kader van het Algemeen Rijksarchief en van het Staatsarchief in de provinciën

K.B. van 22/03/1954 (B.S., 06/05/1954) houdende wijziging van het organiek kader van 15 februari 1950 Algemeen Rijksarchief en het Rijksarchief in de provinciën door de oprichting van een betrekking van archiefhersteller.

Archiefwet van 24/06/1955 (B.S., 12/08/1955).

K.B. van 12/12/1957 (B.S., 20/12/1957) betreffende de uitvoering van de archiefwet van 24 juni 1955.

K.B. van 20/02/1958 (B.S., 21/03/1958) houdende wijziging van het organiek kader van 15 februari 1950 Algemeen Rijksarchief en het Rijksarchief in de provinciën

K.B. van 07/05/1958 (B.S., 10/07/1958) tot oprichting van een tijdelijk kader dat twee magazijnbewaarders omvat voor het Algemeen Rijksarchief.

K.B. van 23/06/1958 (B.S., 18 et 19/07/1958) tot verlenging van tijdelijk kader van twee magazijnbewaarders voor het Algemeen Rijksarchief.

K.B. van 22/12/1960 (B.S., 04/03/1961) tot verlenging van het tijdelijk kader en opneming van het tijdelijk kader in het definitief kader van het Algemeen Rijksarchief.

K.B. van 22/11/1963 (B.S., 20/12/1963) tot oprichting van archiefdepots in de gemeenten die met de Minister van Nationale Opvoeding en Cultuur een overeenkomst gesloten hebben, waarbij de lokalen die nodig zijn voor het neerleggen en inzien van de archiefstukken ter beschikking gesteld worden van het Algemeen Rijksarchief.

K.B. van 21/04/1965 (B.S., 15/05/1965) tot vaststelling van het organiek kader der wetenschappelijke inrichtingen van de Staat.

M.B. van 10/01/1967 houdende goedkeuring van de organigrammen van de Wetenschappelijke Inrichtingen afhankelijk van het Bestuur van het Wetenschappelijk Onderzoek.

M.B. van 13/12/1967 (B.S., 10/02/1968) tot oprichting bij het Algemeen Rijksarchief van een Navorsings- en Studiecetrum voor de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog.

M.B. van 08/08/1985 (B.S., 13/05/1986) tot goedkeuring van de wijzigingen aan het organigram van het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën.

M.B. van 02/08/1996 (B.S., 11/09/1996) tot vaststelling van de benaming van de departementen en afdelingen van het Algemeen Rijksarchief en de Rijksarchieven in de Provinciën.

M.B. van 17/12/1999 (B.S., 15/01/2000) tot wijziging van het organogram van het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën.

M.B. van 03/03/2000 (B.S., 04/04/2000) tot vaststelling van het statuut, de opdrachten en de wijze van beheer van het Studie- en Documentatiecetrum « Oorlog en Hedendaagse Maatschappij » (S.O.M.A.)

M.B. van 10/09/2002 (B.S., 10/09/2002) tot vaststelling van de organogrammen van de federale wetenschappelijke instellingen die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid het Wetenschapsbeleid behoort.

M.B. van 20/10/2005 (B.S., 04/11/2005) tot wijziging van het ministerieel besluit van 10 september 2002 tot vaststelling van de organogrammen van de federale wetenschappelijke instellingen die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid het Wetenschapsbeleid behoort.

M.B. van 14/02/2008 (B.S., 27/02/2008) tot opheffing van het ministerieel besluit van 18 augustus 1964 betreffende het arrondissementsdepot in Hoei.

M.B. van 04/03/2009 (B.S., 13/03/2009) tot opheffing van het ministerieel besluit van 18 augustus 1964 betreffende het arrondissementsdepot in Ronse.

Wet van 06/05/2009 houdende bepalingen tot wijziging van de archiefwet van 24 juni 1955 (B.S., 19/05/2009).

K.B. van 18/08/2010 (B.S., 23/09/2010) tot uitvoering van artikelen 1, 5 en 6b van de archiefwet van 24 juni 1955.

K.B. van 18/08/2010 (B.S., 23/09/2010) tot uitvoering van de artikelen 5 en 6 van de archiefwet van 24 juni 1955.

Reglementen voor de Rijksarchieven in de Provinciën

Reglement van 1 augustus 1825 voor de archiefbewaarplaats van Luik.

Reglement van 24 oktober 1825 voor de archiefbewaarplaats van Luik.

Reglement van 8 augustus 1826 voor de archiefbewaarplaats van Luik.

Reglement van 17 december 1851 voor de Rijksarchieven in de provinciën.

Reglement van interne orde van 27 februari 1878 voor de Rijksarchieven in de provincies.

Reglement van interne orde van 9 mei 1900 voor de Rijksarchieven in de provinciën.

Reglement van interne orde van 13 oktober 1924 voor de Rijksarchieven in de provinciën.

Reglement van interne orde van 23 februari 1927 voor de Rijksarchieven in de provinciën.

Reglementen voor het Algemeen Rijksarchief

Reglement van interne orde van 21 mars 1859 voor het Algemeen Rijksarchief.

Reglement van interne orde van 27 februari 1878 voor het Algemeen Rijksarchief.

Reglement van interne orde van 3 april 1926 voor het Algemeen Rijksarchief.

Wijziging van de organieke reglementen van het Staatsarchief (B.S., 16 april 1926)

Federale wetenschappelijke instellingen

AR. van 02/10/1937 (B.S. 08/10/1937) houdende het statuut van het rijkspersoneel.

K.B. van 20/04/1965 (B.S., 15/05/1965) betreffende het statuut van de wetenschappelijke inrichtingen van de Staat.

K.B. van 21/04/1965 (B.S., 15/05/1965) tot vaststelling van het organiek kader van de wetenschappelijke inrichtingen afhankelijk van het Bestuur van het Wetenschappelijk onderzoek van het Ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur.

K.B. van 21/04/1965 (B.S., 15/05/1965) tot vaststelling van de lijst en het niveau van de wetenschappelijke inrichtingen afhankelijk van het Bestuur van het Wetenschappelijk onderzoek van het Ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur.

K.B. van 21/04/1965 (B.S., 15/05/1965) tot vaststelling van de structuur van de wetenschappelijke inrichtingen afhankelijk van het Bestuur van het Wetenschappelijk onderzoek van het Ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur.

K.B. van 21/04/1965 (B.S., 15/05/1965) tot vaststelling van het administratief kader van de wetenschappelijke inrichtingen van de staat.

K.B. van 13/02/1969 (B.S., 06/03/1969) houdende afwijking van artikel 26, 3e, van het koninklijk besluit van 21 april 1965, tot vaststelling van het statuut van het wetenschappelijk personeel der wetenschappelijke inrichtingen van de Staat.

K.B. van 16/06/1970 (B.S., 14/07/1970) tot vaststelling van het statuut van het toegevoegd vorsingspersoneel en van het beheerspersoneel van de wetenschappelijke inrichtingen van de Staat.

K.B. van 03/06/1975 (B.S., 08/08/1975) tot aanvulling van het koninklijk besluit van 20 april 1965 betreffende het statuut der wetenschappelijke inrichtingen van de Staat en van het

koninklijk besluit van 21 april 1965 tot vaststelling van het statuut van het wetenschappelijk personeel der wetenschappelijke inrichtingen van de Staat

K.B. van 03/05/1976 (B.S., 10/06/1976) tot wijziging van het koninklijk besluit van 21 april 1965 tot vaststelling van het statuut van wetenschappelijk personeel der wetenschappelijke inrichtingen van de Staat.

Wet van 08/08/1980 (B.S., 15.08/1980). Bijzondere wet tot hervorming der instellingen.

K.B. van 12/08/1981 (B.S., 15/05/1965) tot wijziging van het statuut van de wetenschappelijk inrichtingen van de Staat.

K.B. van 31/12/1983 (B.S., 13/01/1984) betreffende sommige wetenschappelijke inrichtingen van de Staat.

K.B. van 31/12/1986 (B.S., 23/01/1987) waarbij de onder de Ministers van Onderwijs ressorterende wetenschappelijke inrichtingen van de Staat opgericht worden als Staatsdiensten met afzonderlijk beheer.

K.B. van 31/03/1987 (B.S., 11/06/1987) betreffende de groepering van de wetenschappelijke inrichtingen van de Staat, die ressorteren onder beide Ministers van Onderwijs, en hun nadere organisatie als staatsdiensten met afzonderlijk beheer.

K.B. van 31/03/1987 (B.S., 11/06/1987) betreffende het financieel en materieel beheer van de wetenschappelijke inrichtingen van de Staat of van hun groeperingen, die Staatsdiensten met afzonderlijk beheer zijn en die afhangen van beide Ministers van Onderwijs.

K.B. van 19/05/1987 (B.S., 28/07/1987) tot benoeming van de leden van de beheerscommissies van de Staatsdiensten met afzonderlijk beheer.

K.B. van 19/05/1987 (B.S., 11/06/1987) betreffende de groepering van de wetenschappelijke inrichtingen van de Staat, die ressorteren onder beide Ministers van Onderwijs, en hun nadere organisatie als staatsdiensten met afzonderlijk beheer.

K.B. van 19/05/1987 (B.S., 11/06/1987) betreffende het financieel en materieel beheer van de wetenschappelijke inrichtingen van de Staat of van hun groeperingen, die Staatsdiensten met afzonderlijk beheer zijn en die afhangen van beide Ministers van Onderwijs..

K.B. van 11/12/1987 (B.S., 16/02/1988) tot wijziging van het statuut van de wetenschappelijke inrichtingen van de Staat

Wet van 22/07/1993 (B.S., 14/08/1993). Wet houdende bepaalde maatregelen inzake ambtenarenzaken.

K.B. van 09/12/1994 (B.S., 20/01/1995) tot wijziging van het koninklijk besluit van 31 maart 1987 betreffende de groepering van de wetenschappelijke inrichtingen van de Staat, die ressorteren onder de beide Ministers van Onderwijs, en hun nadere organisatie als staatsdiensten met afzonderlijk beheer.

K.B. van 31/03/1995 (B.S., 22/04/1995) tot wijziging van het koninklijk besluit van 2 oktober 1937 houdende het statuut van het rijkspersoneel.

K.B. van 10/05/1995 (B.S., 03/06/1995) tot wijziging van het koninklijk besluit van 20 april 1965 betreffende het statuut der wetenschappelijke inrichtingen van de Staat.

K.B. van 30/10/1996 (B.S., 07/12/1996) tot aanwijzing van de federale wetenschappelijke instellingen.

K.B. van 09/01/1998 (B.S., 03/02/1998) tot wijziging van het koninklijk besluit van 6 april 1995 tot vaststelling van de personeelsformatie van de federale wetenschappelijke instellingen die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid de Federale diensten voor wetenschappelijke, technische en culturele aangelegenheden behoren.

K.B. van 16/04/1998 (B.S., 30/04/1998) tot wijziging van het koninklijk besluit van 6 april 1995 tot vaststelling van de personeelsformatie van de federale wetenschappelijke instellingen die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid de Federale diensten voor wetenschappelijke, technische en culturele aangelegenheden behoren.

K.B. van 30/04/1999 (B.S., 11/06/1999) tot vaststelling van het statuut van het toegevoegd vorsingspersoneel en van het beheerspersoneel van de wetenschappelijke inrichtingen van de Staat.

K.B. van 26/05/1999 (B.S., 25/06/1999) tot wijziging van het koninklijk besluit van 20 april 1965 betreffende het statuut der wetenschappelijke inrichtingen van de Staat.

K.B. van 09/06/1999 (B.S., 30/06/1999) tot wijziging van het koninklijk besluit van 6 april 1995 tot vaststelling van de personeelsformatie van de federale wetenschappelijke instellingen die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid de Federale diensten voor wetenschappelijke, technische en culturele aangelegenheden behoren.

K.B. van 01/02/2000 (B.S., 08/03/2000 tot vaststelling van de organieke voorschriften voor het financieel en materieel beheer van de wetenschappelijke instellingen van de Staat die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid het Wetenschapsbeleid behoort, als Staatsdiensten met afzonderlijk beheer.

K.B. van 05/09/2001 (B.S., 28/09/2001) tot vaststelling van het niveau en de structuur van de federale wetenschappelijke instellingen die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid het Wetenschapsbeleid behoort.

K.B. van 29/09/2001 (B.S., 31/10/2001) betreffende de aanduiding en de uitoefening van de managementfuncties in de federale overheidsdiensten.

K.B. van 02/08/2002 (B.S., 13/08/2002) tot invoering van een evaluatiecyclus in de federale overheidsdiensten.

K.B. van 11/10/2002 (B.S., 30/11/2002) tot vaststelling van de personeelsformatie van de federale wetenschappelijke instellingen die ressorteren onder de Minister die bevoegd is voor het wetenschapsbeleid.

Programmawet van 24/12/2002 (B.S., 31/12/2002).

K.B. van 22/01/2003 (B.S., 30/01/2003) betreffende de aanduiding en de uitoefening van de managementfuncties in de wetenschappelijke instellingen van de Staat en dat diverse wijzigingen aanbrengt in de personeelsstatuten van de wetenschappelijke instellingen van de Staat.

M.B. van 09/07/2003 (B.S., 31/07/2003) tot vaststelling van de voorstelling van de begroting, de classificaties ervan en de wijze van aanrekening van de inkomsten en de uitgaven voor de wetenschappelijke instellingen van de Staat die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid het Wetenschapsbeleid behoort, als Staatsdiensten met afzonderlijk beheer.

K.B. van 05/06/2004 (B.S., 22/06/2004) tot wijziging van het koninklijk besluit van 20 april 1965 betreffende het statuut der wetenschappelijke instellingen van de Staat, het koninklijk besluit van 21 april 1965 tot vaststelling van het statuut van het wetenschappelijk personeel der wetenschappelijke instellingen van de Staat en het koninklijk besluit van 22 januari 2003 betreffende de aanduiding en de uitoefening van de managementfuncties in de wetenschappelijke instellingen van de Staat en dat diverse wijzigingen aanbrengt in de personeelsstatuten van de wetenschappelijke instellingen van de Staat.

K.B. van 27/01/2006 (B.S., 10/02/2006) tot opheffing van diverse verouderde besluiten met betrekking tot het beheer van de wetenschappelijke instellingen van de Staat die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid het Federaal Wetenschapsbeleid behoort.

K.B. van 25/02/2008 (B.S., 20/03/2008) tot wijziging van het koninklijk besluit van 20 april 1965 betreffende het statuut der wetenschappelijke instellingen van de Staat.

K.B. van 25/02/2008 (B.S., 07/04/2008) tot vaststelling van het statuut van het wetenschappelijk personeel van de federale wetenschappelijke instellingen.

K.B. van 11/03/2008 (B.S., 31/03/2008) tot wijziging van het koninklijk besluit van 27 januari 2006 tot opheffing van diverse verouderde besluiten met betrekking tot het beheer van de wetenschappelijke instellingen van de Staat die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid het Federaal Wetenschapsbeleid behoort.

K.B. van 13/04/2008 (B.S., 08/05/2008) betreffende de aanduiding en de uitoefening van de management-, staf- en leidinggevende functies in de federale wetenschappelijke instellingen.

K.B. van 14/11/2008 (B.S., 27/11/2008) tot wijziging van het koninklijk besluit van 5 september 2001 tot vaststelling van het niveau en de structuur van de federale wetenschappelijke instellingen die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid het Wetenschapsbeleid behoort.

K.B. van 15/05/2009 (B.S., 28/05/2009) tot bepaling van de nadere regelen voor de toepassing van het koninklijk besluit van 2 augustus 2002 tot invoering van een evaluatiecyclus in de federale overheidsdiensten, op het administratief en technisch personeel van de federale wetenschappelijke instellingen.

College der hoofden van de Wetenschappelijke Instellingen

K.B. van 20/05/1965 (B.S., 10/06/1965) tot oprichting van een college der hoofden van de wetenschappelijke inrichtingen van het Ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur.

K.B. van 07/10/1996 (B.S., 15/11/1996) tot oprichting van een college der hoofden van de federale wetenschappelijke instellingen die onderworpen zijn aan het gezag van de Minister tot wiens bevoegdheid het Wetenschapsbeleid behoort..

K.B. van 22/03/2001 (B.S., 03/04/2001) tot wijziging van het koninklijk besluit van 7 oktober 1996 tot oprichting van een college der hoofden van de federale wetenschappelijke instellingen die onderworpen zijn aan het gezag van de Minister tot wiens bevoegdheid het Wetenschapsbeleid behoort.

K.B. van 27/01/2006 (B.S., 10/02/2006) tot opheffing van diverse verouderde besluiten met betrekking tot het beheer van de wetenschappelijke instellingen van de Staat die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid het Federaal Wetenschapsbeleid behoort.

Gemeenschappelijke Wetenschappelijke Raad voor de Wetenschappelijke instellingen afhangende van de Administratie Wetenschappelijk onderzoek

K.B. van 16/11/1965 (B.S., 03/12/1965) houdende oprichting van een wetenschappelijke raad gemeenschappelijk voor de wetenschappelijke inrichtingen ressorterend onder het Bestuur van het Wetenschappelijk Onderzoek.

K.B. van 24/07/1970 (B.S., 23/09/1970) houdende oprichting van een wetenschappelijke raad gemeenschappelijk voor de wetenschappelijke inrichtingen afhangende van het gezamenlijk gezag van de Minister van de Franse Cultuur en van de Minister van de Nederlandse Cultuur.

K.B. van 07/04/1988 (B.S., 17/05/1988) houdende oprichting van een Gemeenschappelijke Wetenschappelijke Raad van de Wetenschappelijke instellingen van de Staat die ressorteren onder beide Ministers van Onderwijs.

M.B. van 13/04/1988 (B.S., 17/05/1988) betreffende de werking van de Gemeenschappelijke Wetenschappelijke Raad van de Wetenschappelijke instellingen van de Staat die ressorteren onder beide Ministers van Onderwijs.

K.B. van 27/01/2006 (B.S., 10/02/2006) tot opheffing van diverse verouderde besluiten met betrekking tot het beheer van de wetenschappelijke instellingen van de Staat die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid het Federaal Wetenschapsbeleid behoort.

Commissie voor het beheer van het vermogen

Wet van 27/06/1930 (B.S., 10/07/1930) waarbij de rechtspersoonlijkheid wordt verleend aan de wetenschappelijke en kunstinrichtingen welke van het Ministerie van Kunsten en Wetenschappen afhangen

K.B. van 24/06/1931 (B.S., 01/07/1931) met betrekking tot het beheer van het vermogen van de wetenschappelijke inrichtingen van de Staat

Wetenschappelijke Raad

K.B. van 08/12/1970 (B.S., 19/02/1971) houdende oprichting van een Wetenschappelijke Raad bij het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën.

K.B. van 22/10/1975 (B.S., 23/12/1975) betreffende de samenstelling van de Wetenschappelijk Raden van de wetenschappelijke instellingen.

K.B. van 19/06/1987 (Bulletin du Ministère de l'éducation nationale et de la Culture française, 1987) betreffende de samenstelling van de Wetenschappelijk Raad van het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën.

K.B. van 21/06/1993 betreffende de samenstelling van de Wetenschappelijk Raad van het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën.

K.B. van 20/03/1997 (B.S., 05/09/1997) houdende samenstelling van de Wetenschappelijke Raad bij het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën.

K.B. van 05/09/2001 (B.S., 19/10/2001) houdende samenstelling van de Wetenschappelijke Raad bij het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën.

K.B. van 04/02/2003 (B.S., 21/02/2003) tot wijziging van het koninklijk besluit van 5 september 2001 houdende samenstelling van de Wetenschappelijke Raad bij het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën.

K.B. van 01/04/2003 (B.S., 23/06/2003) tot wijziging van het koninklijk besluit van 4 février 2003 2001 houdende samenstelling van de Wetenschappelijke Raad bij het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën.

K.B. van 17/09/2005 (B.S., 06/10/2005) tot wijziging van het koninklijk besluit van 5 september 2001 houdende samenstelling van de Wetenschappelijke Raad bij het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën.

K.B. van 10/11/2005 (B.S., 30/11/2005) houdende samenstelling van de Wetenschappelijke Raad van het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën.

K.B. van 14/02/2008 (B.S., 27/02/2008) tot wijziging van het koninklijk besluit van 10 november 2005 houdende samenstelling van de Wetenschappelijke Raad van het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën.

K.B. van 15/12/2008 (B.S., 06/01/2009) tot wijziging van het koninklijk besluit van 10 november 2005 houdende samenstelling van de Wetenschappelijke Raad van het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën.

Jury voor werving en bevordering

K.B. van 21/04/1965 (B.S., 15/05/1965) tot vaststelling van het statuut van het wetenschappelijk personeel der wetenschappelijke inrichtingen van de Staat.

M.B. van 16/03/1987 (B.S., 06/08/1987) tot samenstelling van de jury's voor werving en bevordering van de wetenschappelijke inrichtingen ressorterend onder het Bestuur voor de gemeenschapsaangelegenheden en voor de wetenschappelijke inrichtingen van de Staat.

K.B. van 19/03/1987 (B.S., 11/07/1987) betreffende de werking van de jury's voor werving en bevordering bij de wetenschappelijke instellingen ressorterend onder het Bestuur voor de gemeenschapsaangelegenheden en de wetenschappelijke inrichtingen van de Staat.

K.B. van 08/09/1994 (B.S., 19/10/1994) betreffende de samenstelling van de commissies voor werving en bevordering van de wetenschappelijke instellingen die ressorteren onder de Federale diensten voor wetenschappelijke, technische en culturele aangelegenheden.

K.B. van 14/05/1996 (B.S., 15/06/1996) houdende aanstelling van de externe leden van de Commissies voor Werving en Bevordering van de wetenschappelijke instellingen van de Staat die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid het Wetenschapsbeleid behoort

M.B. van 08/11/2000 (B.S., 15/12/2000) houdende aanstelling van de externe leden van de Commissies voor Werving en Bevordering van de wetenschappelijke instellingen van de Staat die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid het Wetenschapsbeleid behoort.

M.B. van 01/09/2005 (B.S., 30/09/2005) houdende aanstelling van de externe leden van de commissies voor werving en bevordering van het wetenschappelijk personeel van de wetenschappelijke instellingen van de Staat die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid het Wetenschapsbeleid behoort.

K.B. van 02/07/2008 (B.S., 14/07/2008) houdende aanstelling van de externe leden van de jury voor werving en bevordering van het wetenschappelijk personeel van het Algemeen Rijksarchief en de Rijksarchieven in de Provinciën.

K.B. van 24/09/2008 (B.S., 30/09/2008) tot aanwijzing van de voorzitter en de plaatsvervangende voorzitter van de jury's van het wetenschappelijk personeel van de federale wetenschappelijke instellingen die onder het gezag staan van de Minister tot wiens bevoegdheid het Wetenschapsbeleid behoort

Basisoverlegcomité

Regentsbesluit van 11/07/1949 houdende vaststelling van het syndicaal statuut van het Rijkspersoneel.

Regentsbesluit van 12/10/1949 tot wijziging van het besluit van de Regent van 11 Juli 1949, houdende syndicaal statuut van het Rijkspersoneel.

M.B. van 20/10/1949 tot oprichting van personeelsraden binnen de diensten en instellingen die ressorteren onder het Ministerie van Openbaar Onderwijs.

M.B. van 18/12/1949 tot vaststelling van de samenstelling van de personeelsraden binnen de diensten en instellingen die ressorteren onder het Ministerie van Openbaar Onderwijs.

K.B. van 20/06/1955 (B.S., 20/06/1955) houdende het syndicaal statuut van overheidsdiensten.

Wet van 19/12/1974 (B.S., 24/12/1974) tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van haar personeel.

K.B. van 28/09/1984 (B.S., 20/10/1984) tot uitvoering van de wet van 19 december 1974 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van haar personeel.

M.B. van 01/10/1986 (B.S., 27/11/1987) houdende oprichting en samenstelling van de basisoverlegcomités en van een tussenoverlegcomité in de wetenschappelijke inrichtingen van de Staat.

M.B. van 10/08/1987 (B.S., 27/11/1987) tot wijziging van het ministerieel besluit van 1 oktober 1986 houdende oprichting en samenstelling van de basisoverlegcomites en van een tussenoverlegcomite in de wetenschappelijke inrichtingen van de Staat.

M.B. van 30/05/2000 (B.S., 28/06/2000) houdende oprichting en samenstelling van het tussenoverlegcomité ingesteld ten behoeve van de federale wetenschappelijke instellingen die afhangen van de Minister tot wiens bevoegdheid het Wetenschapsbeleid behoort.

M.B. van 15/03/2001 (B.S., 03/04/2001) tot wijziging van het ministerieel besluit van 30 mei 2000 houdende oprichting en samenstelling van het tussenoverlegcomité ingesteld ten behoeve van de federale wetenschappelijke instellingen die afhangen van de Minister tot wiens bevoegdheid het Wetenschapsbeleid behoort.

M.B. van 27/09/2006 (B.S., 13/10/2006) tot wijziging van het ministerieel besluit van 1 oktober 1986 houdende oprichting en samenstelling van de basisoverlegcomités en van een tussenoverlegcomité in de wetenschappelijke instellingen van de Staat.

M.B. van 20/10/2006 (B.S., 10/11/2006) tot aanwijzing van de leden van de overheidsdelegatie en hun plaatsvervangers in het Basisoverlegcomité van het Algemeen Rijksarchief en het Rijksarchief in de Provinciën.

Beheerscommissie

K.B. van 31/12/1986 (B.S., 23/01/1987) waarbij de onder de Ministers van Onderwijs ressorterende wetenschappelijke inrichtingen van de Staat opgericht worden als Staatsdiensten met afzonderlijk beheer.

K.B. van 31/03/1987 (B.S., 11/06/1987) betreffende de groepering van de wetenschappelijke inrichtingen van de Staat, die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid de Federale diensten voor wetenschappelijke, technische en culturele aangelegenheden behoren, en hun nadere organisatie als staatsdiensten met afzonderlijk beheer.

K.B. van 31/03/1987 (B.S., 11/06/1987) betreffende het financieel en materieel beheer van de wetenschappelijke inrichtingen van de Staat of van hun groeperingen, die Staatsdiensten met afzonderlijk beheer zijn en die afhangen van beide Ministers van Onderwijs.

K.B. van 19/05/1987 (B.S., 28/07/1987) tot benoeming van de leden van de beheerscommissies van de staatsdiensten met afzonderlijk beheer.

K.B. van 19/05/1987 (B.S., 11/06/1987) betreffende de groepering van de wetenschappelijke inrichtingen van de Staat, die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid de Federale diensten voor wetenschappelijke, technische en culturele aangelegenheden behoren, en hun nadere organisatie als staatsdiensten met afzonderlijk beheer.

K.B. van 19/05/1987 (B.S., 11/06/1987) betreffende het financieel en materieel beheer van de wetenschappelijke inrichtingen van de Staat of van hun groeperingen, die Staatsdiensten met afzonderlijk beheer zijn en die afhangen van beide Ministers van Onderwijs.

K.B. van 09/12/1994 (B.S., 20/01/1995) tot wijziging van het koninklijk besluit van 31 maart 1987 betreffende de groepering van de wetenschappelijke inrichtingen van de Staat, die ressorteren onder de beide Ministers van Onderwijs, en hun nadere organisatie als staatsdiensten met afzonderlijk beheer.

K.B. van 19/12/1994 (B.S., 20/01/1995) houdende de benoeming van de leden van de beheerscommissies van de groeperingen van wetenschappelijke instellingen van de staat die ressorteren onder de Federale diensten voor wetenschappelijke technische en culturele aangelegenheden.

K.B. van 01/02/2000 (B.S., 08/03/2000) tot vaststelling van de organieke voorschriften voor het financieel en materieel beheer van de wetenschappelijke instellingen van de Staat die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid het Wetenschapsbeleid behoort, als Staatsdiensten met afzonderlijk beheer.

K.B. van 16/02/2000 (B.S., 13/05/2000) tot benoeming van de leden van de beheerscommissies van de wetenschappelijke instellingen van de Staat die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid het Wetenschapsbeleid behoort, opgericht als Staatsdiensten met afzonderlijk beheer.

M.B. van 11/12/2000 tot aanwijzing van de leden van de raadgevende aankoopcommissies van sommige wetenschappelijke instellingen van de Staat die ressorteren onder de Minister

tot wiens bevoegdheid het Wetenschapsbeleid behoort, opgericht als Staatsdiensten met afzonderlijk beheer.

M.B. van 09/03/2001 (B.S., 21/03/2001) tot vaststelling van het bedrag van het presentiegeld van sommige leden van de beheerscommissies van de federale wetenschappelijke instellingen die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid het Wetenschapsbeleid behoort en opgericht als Staatsdiensten met afzonderlijk beheer en tot bepaling van de vergoeding toegekend aan hun rekenplichtige.

Programmawet van 24/12/2002 (B.S., 31/12/2002).

K.B. van 16/02/2004 (B.S., 27/02/2004) verlenging van het mandaat van sommige leden van de beheerscommissies van de wetenschappelijke instellingen van de Staat, als Staatsdiensten met afzonderlijk beheer, die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid het Wetenschapsbeleid behoort.

K.B. van 13/09/2004 (B.S., 24/09/2004) tot wijziging van het koninklijk besluit van 16 februari 2004 tot verlenging van het mandaat van sommige leden van de beheerscommissies van de wetenschappelijke instellingen van de Staat, als Staatsdiensten met afzonderlijk beheer, die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid het Wetenschapsbeleid behoort.

M.B. van 01/03/2005 tot aanwijzing van de leden van de beheerscommissies van de wetenschappelijke instellingen van de Staat die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid het Wetenschapsbeleid behoort, opgericht als Staatsdiensten met afzonderlijk beheer.

M.B. van 09/03/2006 tot aanwijzing van de externe leden van de raadgevende aankoopcommissies van sommige wetenschappelijke instellingen van de Staat die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid het Wetenschapsbeleid behoort, opgericht als Staatsdiensten met afzonderlijk beheer.

K.B. van 12/02/2009 (B.S., 25/02/2009) tot verlenging van het mandaat van de leden van de Beheerscommissies van de federale wetenschappelijke instellingen die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid het Wetenschapsbeleid behoort, opgericht als Staatsdiensten met afzonderlijk beheer.

LIJST VAN AFKORTINGEN

ABB	Archief- en Bibliotheekwezen van België
ARA	Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën
M.B.	Ministerieel Besluit
K.B.	Koninklijk Besluit
CRISP	Centrum voor sociopolitiek onderzoek en informatie
FWI	Federale Wetenschappelijke Instelling
B.S.	Belgisch Staatsblad
SAB	Staatsdiensten met afzonderlijk beheer
FOD	Federale Overheidsdienst
POD	Programmatorische Overheidsdienst
DPWB	Diensten voor Programmatie van het Wetenschapsbeleid
DWTC	Federale diensten voor wetenschappelijke, technische en culturele aangelegenheden

LIJST VAN ALGEMEEN RIJKSARCHIVARISSEN

GACHARD, Louis-Prosper (1831-1885)

PIOT, Charles (1886-1897)

GOOVAERTS, Alphonse (1898-1904)

GAILLARD, Arthur (1904-1912)

CUVELIER, Joseph (1912-1935)

BROUWERS, Dieudonné (1936-1939)

TIHON, Camille (1939-1955)

SABBE, Etienne (1955-1968)

WYFFELS, Carlos (1968-1987)

PERSOONS, Ernest (1987-oktober 2002)

VAN OVERSTRAETEN, Daniel (november 2002-april 2004)

COPPENS, Herman (mei 2004-mei 2005)

VELLE, Karel (mei 2005-)

INLEIDING

Het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën staat sinds 1796 in voor de verwerving, bewaring en ontsluiting van archieven van Belgische gerechtshoven, rechtbanken, administraties en overheidsinstellingen evenals van privéarchieven. Om zijn opdracht te vervullen, vormt het Rijksarchief zelf ook archieven met administratieve en juridische waarde. Toch beschikte de instelling tot dusver niet over een archiefbeheersplan of een archiefselectielijst om een verantwoorde en optimale bewaring van haar archiefdocumenten te garanderen.

Aan de hand van de selectielijst die hierna volgt, zal elke dienst/afdeling/departement of medewerker van het Rijksarchief voortaan de bestemming van documenten gevormd tijdens het werkproces kennen. Deze selectielijst bevat immers alle archiefreeksen van de instelling, met bewaartermijn en definitieve bestemming, en vermeldt welke stukken bewaard moeten blijven omwille van hun juridische of historische waarde en welke vernietigd mogen worden wanneer ze hun administratief nut verloren hebben. Deze selectielijst wil ook een management tool zijn voor het dynamische en semi-dynamische archief, zodat de instelling steeds kan beschikken over de documenten die noodzakelijk zijn voor haar dagelijkse werking. De lijst geeft ook nog richtlijnen voor tussentijdse bewaartermijnen door in de periode waarin stukken administratief nut hebben, een tussenfase te onderscheiden tijdens dewelke de personeelsleden deze stukken bij voorkeur in hun kantoor bewaren, zodat ze vlot ter beschikking blijven. Omwille van de structuur van het Rijksarchief en de talrijke organisatorische wijzigingen die de instelling in het verleden onderging, hebben wij beslist om een selectielijst op te stellen gebaseerd op het functioneel model. Hiertoe hebben wij de opdrachten van de instelling van dichterbij bestudeerd om zo tot een ordeningsplan van de activiteiten te komen. Dit plan gaat, in tegenstelling tot het organogram, uit van de activiteiten of acties van de eenheden van de instelling en niet van hun benaming (departementen, afdelingen, diensten, cellen, enz.)

Momenteel leidt onvoldoende kennis over de vorming van bepaalde archiefstukken ertoe dat de instelling bij de uitvoering van haar opdrachten vaak documenten onnodig lang bewaart, waardoor de bronnen alsmaar toenemen, zonder garantie over de geldigheid van de bewaarde documenten. Een correct documentenbeheer beoogt allereerst authenticiteit, integriteit en duurzaamheid. Goed beheer maakt het mogelijk de strijd aan te binden met de papiermassa door ondubbelzinnig het aantal exemplaren te bepalen dat bewaard moet worden; hierdoor vermindert het aantal kopies en wordt het mogelijk soms snel de documenten geen administratief nut meer hebben te vernietigen. Goed beheer denkt ook na over de bestemming van elektronische versies van documenten en van het “digital born”archief.

Een selectielijst mag nooit blindelings gevolgd worden. Als bij gebruik blijkt dat de selectiecriteria van een reeks niet meer geldig zijn of als nieuwe reeksen ontstaan, is het mogelijk van de selectielijst af te wijken mits toestemming van het hoofd van afdeling 1 “Toezicht, advisering en coördinatie van verwerving en selectie” en na akkoord van de Algemeen Rijksarchivaris. Selectielijsten moeten herhaaldelijk herzien worden om de evolutie van de instelling nauwgezet te weerspiegelen.

HISTORISCH EN INSTITUTIONEEL KADER

HISTORISCHE EVOLUTIE VAN HET ALGEMEEN RIJKSARCHIEF EN RIJKSARCHIEF IN DE PROVINCIEËN

Oostenrijkse en Franse tijd

In 1773 zag de Oostenrijkse regering de noodzaak in om in onze gebieden een centrale instelling voor archiefbeheer op te richten. Dit initiatief moest een einde stellen aan de individuele verantwoordelijkheid inzake archivering van elke regeringsdienst. In december 1773 werd dan ook een archiefbureau opgericht. Oorspronkelijk bevond het zich onder de kapel van het voormalige paleis van Brussel maar in 1794 verhuisde het naar de gebouwen van de Rekenkamer. De institutionele veranderingen in onze gewesten op het einde van de XVIIIe eeuw drukten ook op dit bureau hun stempel en het verdween uiteindelijk samen met het Oostenrijkse bewind.¹ Op 25 juni 1794 (7 messidor jaar II) pakte de Franse Republiek de organisatie van het Rijksarchief aan met een wet van 48 artikelen die de oprichting van een centrale archiefbewaarplaats vooropstelt. De Franse Republiek, die onze gebieden op 1 oktober 1795 geannexeerd had, verordende op 26 oktober 1796 (5 brumaire jaar V): “*la réunion dans les chefs lieux de département de tous les titres et papiers dépendant des dépôts appartenant à la république*”. De archiefdocumenten moesten bewaard worden in de gebouwen waarin de centrale besturen van de departementen zetelden. Voor samengevoegde departementen ging speciale aandacht naar documenten die details konden geven over het nationaal domein. De minister van Financiën kondigde richtlijnen af over de selectie van de documenten in de negen pas samengevoegde departementen. Hiervoor werden selectieambtenaren benoemd in de verschillende departementen.² De richtlijnen van de Archivaris van de Republiek stelden dat nationalisatie van de eigendommen een van de hoofdbetrachtingen van deze ingreep was en dat het grootste deel van de stads- en provincierekeningen vernietigd moest worden. De selectie verliep niet zo vlot als gehoopt en het Consulaat schafte de functie van selectieambtenaar af op 15 germinal jaar IX (15 april 1801). In elk departement werd deze beambte vervangen door twee commissarissen onder toezicht van de prefect. Deze wijziging stelde de Franse regering nog niet tevreden met als gevolg dat de commissarissen uit hun ambt ontzet werden op 1 floreal jaar X (21 april 1802). De Algemeen Rijksarchivaris van de Republiek kreeg van de minister van Binnenlandse Zaken de opdracht in België het aantal bestaande archiefbewaarplaatsen na te gaan en instructies vast te leggen voor de toekomstige beheerders ervan. Het verslag van deze inspectie, gedateerd 17 brumaire jaar XI (8 november 1802), stelde verschillende ontwerpen van besluit voor, die echter alle zonder gevolg bleven. Een medewerker van het Archief van de Republiek bezocht de archieven van departementen en gemeenten nogmaals in 1812. Dit bezoek had een heel andere bedoeling: in Parijs werd namelijk een gebouw opgericht waar alle archieven van het hele Franse Keizerrijk zouden samengebracht worden. De medewerker van het Archief van de Republiek moest dus een lijst opmaken van de documenten in de Belgische rijksarchieven die belangrijk genoeg geacht werden om naar Parijs te worden overgebracht. Door de politieke gebeurtenissen ging deze roef gelukkig niet door. Na de afschaffing van de functie van selectiecommissaris op het einde van het Franse régime zorgde

¹ COPPENS H., *Archiefbureau*, in AERTS E., BAELE M., COPPENS H., et alii, *De centrale overheidsinstellingen van de Habsburgse Nederlanden*, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Studia, 56), 1996, t. I, p. 404-411

² Vanaf 9 juni 1796 viel het archief onder de bevoegdheid van de minister van Financiën, tevoren ressorteerde het onder de minister van Justitie. In oktober 1800 verkreeg de minister van Binnenlandse zaken de voogdij over het archief. *Rapport adressé le 1er décembre 1853 au ministre de l'Intérieur par Monsieur l'Archiviste général du Royaume, sur archives de l'État dans les provinces*. B.S., 1854, p. 134-138.

enkel de persoonlijke inzet van een aantal prefecten voor vooruitgang in de ordening van archief dat was bijeengebracht in de hoofdplaatsen van de departementen; dit was vooral het geval voor het departement van de Dijle en de Ourthe. Onder het Franse régime kreeg het archief van Brussel verschillende bestanden terug, zoals overeengekomen in het Verdrag van Campo Formio van 1797.

Onder Nederlands bestuur

Onder Nederlands bestuur nam de Brusselse archiefbewaarplaats in belang toe en werd zelfs het centrale archief voor de zuidelijke provinciën. Samen met Den Haag werd Brussel één van de twee grootste staatsarchieven. Pierre-Jean L'Ortye, voormalig ambtenaar van de Oostenrijkse regering, kreeg door een besluit van 9 november 1814 de taak om het gecentraliseerde archief te bewaren en te beheren in het oude gebouw van de Rekenkamer. Het aantal bestanden nam toe door teruggave door de Fransen en door de verwerving van archief uit Brabant en Namen en van charters van verschillende kapittels en abdijen. De archiefbewaarplaats van Luik verkreeg de titel van Koninklijk archief aangezien zich daar de akten van administratieve en juridische colleges van het Prinsdom bevonden. De regering benoemde een beheerder voor het Luikse archiefdepot. Het archief te Bergen kreeg een conservator toegewezen die betaald werd uit de staatskas. Fiscale uitgangspunten waren ook onder het Nederlandse bewind doorslaggevend en in 1816 werd een bureau opgericht dat belast was met het opzoeken van de eigendomsakten van abdijen, kloosters, kapittels en andere instellingen die waren afgeschaft door de Franse Revolutie³. In 1822 werd het staatsarchief bij besluit overgebracht naar het Justitiepaleis. Dit vroegere Jezuïetenklooster beschikte niet over de gepaste lokalen, waardoor het Rijksarchief opnieuw, in 1827, verhuisde naar lokalen aan de Hallepoort. De revolutie schortte de uitvoering van dit project op. Een besluit van 4 augustus 1829 vaardigde regels uit voor de organisatie van de raadpleging van archief voor wetenschappelijk onderzoek, hetgeen wijst op de erkenning van het historisch belang van archief. De archiefbewaarplaats te Brussel bood een treurige aanblik bij het uitbreken van de Revolutie: geen enkel archiefbestand was geïnventariseerd, noch geordend. De archiefbestanden waren zelfs niet afgebakend. Er waren slechts twee personeelsleden: een afdelingshoofd en een adjunct-afdelingshoofd.

Van de onafhankelijkheid tot 1859

De onafhankelijkheid van België betekende een nieuwe start voor het Rijksarchief te Brussel. Louis Prosper Gachard werd secretaris-archivaris op 20 juli 1831. Op 6 oktober van datzelfde jaar stelde hij zijn eerste verslag op voor de minister van Binnenlandse Zaken, waarin hij zijn beheersplan voor het archief uiteenzette. Op 24 mei 1832 werd de organisatie van het Rijksarchief te Brussel bij Koninklijk Besluit geregeld. Voortaan zou het bestuur bestaan uit een archivaris, twee afdelingshoofden en een aantal medewerkers, bepaald door de archivaris⁴. Deze structuur veranderde in 1835 met de nieuwe functie van adjunct-archivaris en de afschaffing van de twee afdelingshoofden die vervangen werden door een bediende van eerste klasse en één van tweede klasse. In de loop van dat jaar kwamen twee, vervolgens drie klerken en twee surnumerairen het team versterken⁵. Deze personeelsversterking, de centrale rol van het Algemeen Rijksarchief en de ondergeschikte positie van de Rijksarchieven in de Provinciën worden duidelijk vermeld in een koninklijk besluit van 17 december 1851⁶. De

³ Dit bureau werd afgeschaft in 1839 en de ingezamelde documenten gingen naar het Rijksarchief.

⁴ Vanaf dan beschikt de instelling over een gespecialiseerde bibliotheek die steeds groter wordt.

⁵ GACHARD L.-P., *Rapport du 21 juin 1866 à M. Alph. Vandenpeereboom, ministre de l'Intérieur, sur l'administration des Archives générales du Royaume depuis 1831 et sur la situation de cet établissement*, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Toegangen in beperkte oplage, 6), Brussel, 1991, p. 75

⁶ Reglement voor de bewaarplaatsen van het Rijksarchief in de Provinciën. B.S., 20/12/1851.

zeven archiefbewaarplaatsen, waarvan vier in Wallonië (Aarlen⁷, Luik, Bergen en Namen), twee in Vlaanderen (Brugge⁸ en Gent) en het “*speciale*” Rijksarchief Doornik, kregen een gemeenschappelijk reglement over hun structuur⁹. Deze rijksarchieven stonden onder toezicht van de provinciegouverneurs, hingen af van “*het Algemeen Rijksarchief als hun gemeenschappelijk centrum*” en werden geleid door een conservator, soms ook nog een adjunct-conservator. Deze conservators, ondergeschikten van de Algemeen Rijksarchivaris, werden benoemd door de Koning; de overige werknemers door de minister van Binnenlandse Zaken. De conservators kregen de opdracht het archief te ordenen, inventariseren en bewaren, alsook toezicht uit te oefenen en de overheden en het publiek inlichtingen te verstrekken. Er werden regels uitgevaardigd over de ordening van het archief: de documenten moesten per college of instelling verzameld worden; binnen die ordening moesten de documenten chronologisch, topografisch of alfabetisch geordend worden. Een kopie van de inventaris moest worden overgemaakt aan het bestuur van het Rijksarchief. Alle archiefdocumenten en boeken moesten afgestempeld worden door de conservator. Er diende een register te worden bijgehouden van de inkomende en uitgaande documenten maar ook van het drukwerk en van de berichten aan het publiek. In januari moesten de conservators een verslag schrijven voor de Algemeen Rijksarchivaris over de activiteiten en de toestand van hun depot, en nuttige voorstellen ter verbetering formuleren. Een kopie van dit verslag werd naar de provinciegouverneur gestuurd. De Algemeen Rijksarchivaris moest in het eerste trimester een jaarverslag over de situatie van de Rijksarchieven in de Provinciën overmaken aan de minister van Binnenlandse Zaken¹⁰. Deze procedures bleven onveranderd gehandhaafd tot in 1859, afgezien van de benoeming, in 1856, van een medewerker voor de ordening van de Spaanse archieven.

Van 1859 tot eind XIXe eeuw

De administratie van het Algemeen Rijksarchief werd op 21 maart 1859 gereorganiseerd ten gevolge van de aanzienlijke toename van het aantal archiefbestanden. Het kaderpersoneel bestond toen uit een leidinggevende ambtenaar, voortaan Algemeen Rijksarchivaris genoemd, een adjunct-rijksarchivaris, afdelingshoofden, schrijvers en een hoofd van de leeszaal. De bevoegdheden en plichten van alle ambtenaren en werknemers van de instelling werden bepaald door een huishoudelijk reglement. Hierin werden ook de relaties met het publiek, de regels voor het ter beschikking stellen van documenten, voor opzoeken en verzendingen geregeld. Het Rijksarchief bestond uit drie afdelingen:¹¹ de twee eerste werden niet genoemd naar een thema of tijdvak maar naar verwezenlijkingen van hun vroegere archivariissen. De derde afdeling bevatte archieven van vroegere gerechtshoven en rechtbanken¹². Eind 1859 verkreeg de Algemeen Rijksarchivaris van de toezichthoudende minister de toestemming voor de oprichting van een atelier voor restauratie en inbinding binnen het Algemeen Rijksarchief.

⁷ Een gedetailleerde beschrijving van de bewaarplaats te Aarlen, opgericht in 1849, wordt gegeven in het verslag van de Algemeen Rijksarchivaris van 1853. *Rapport adressé le 1er décembre 1853 au ministre de l'Intérieur par Monsieur l'Archiviste général du Royaume, sur les archives de l'État dans les provinces*, B.S., 1854, p. 136.

⁸ Een gedetailleerde beschrijving van de bewaarplaats te Brugge wordt gegeven in het verslag van de Algemeen Rijksarchivaris van 1853. *Rapport adressé le 1er décembre 1853 au ministre de l'Intérieur par Monsieur l'Archiviste général du Royaume, sur les archives de l'État dans les provinces*, B.S., 1854, p. 137-138.

⁹ Reglement van 17 december 1851. B.S., 1851, p. 3535-3536

¹⁰ Artikel 19 van het reglement voor de archiefbewaarplaatsen van het Rijksarchief in de Provinciën van 17 december 1851, B.S., 1851, p. 3535.

¹¹ De adjunct-archivaris stond aan het hoofd van één van deze drie afdelingen, de twee andere werden door de afdelingshoofden geleid.

¹² De verdeling van de archiefbestanden over de verschillende afdelingen wordt weergegeven in de bijlage van het verslag van 1866. *Archives générales du Royaume. Rapport annuel de 1866*, in *Rapports de l'Archiviste Général sur les Archives générales du Royaume*, (Algemeen rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Toegangen in beperkte oplage, 6), Brussel, 1991, p. 193-198.

Dankzij de nieuwe afdeling moest niet langer systematisch beroep worden gedaan op externe boekbinderijen en konden de documenten in betere omstandigheden worden bewaard. In 1864 vervoegde een derde afdelingshoofd het kader van het Algemeen Rijksarchief, en de Rijksarchieven in de provinciën werden in klassen verdeeld met telkens een specifieke staf. De eerste klasse bestond uit de archiefdepots te Gent, Luik en Bergen; Brugge en Namen vormden de tweede klasse, Aarlen en Doornik de derde¹³. In 1869 verdween de functie van adjunct-archivaris en in 1878 kwamen drie onderafdelingshoofden de staf van het Algemeen Rijksarchief versterken. Nieuwe organieke reglementen werden opgesteld, zowel voor het Algemeen Rijksarchief als voor de Rijksarchieven in de provinciën: deze laatste kregen een andere classificatie en het Rijksarchief te Hasselt werd opgericht. Zowel het Algemeen Rijksarchief als de Rijksarchieven in de Provinciën verwierven talloze nieuwe archiefbestanden door schenkingen, aankoop en ruil, zoals met Wenen in 1857 en 1875. In 1890-1891 verkreeg het Algemeen Rijksarchief een deel van de gebouwen van het voormalige Hof, in het paleis van Prins Karel van Lotharingen, evenals een aanpalend, recenter gebouw waar de bibliotheek en de afdeling zegelkunde werden ondergebracht. Nauwelijks hadden ze er hun intrek genomen of de archivariissen werden reeds geconfronteerd met te kleine lokalen: vaak waren ze genoodzaakt te werken in de lokalen waar de archiefbestanden bewaard werden. Tijdens de laatste jaren van de XIXe eeuw werd de werking van de instelling opnieuw enigszins gewijzigd. Op 20 juli 1892 kreeg het Algemeen Rijksarchief een aparte zegelverzameling.¹⁴ In 1895 werd een toelatingsexamen ingevoerd, waardoor kandidaat-archivariissen over een wetenschappelijke opleiding moesten beschikken. Het jaar nadien werd het Rijksarchief te Antwerpen opgericht; oorspronkelijk was dit een Rijksarchief van tweede klasse maar door de snelle groei van zijn verzameling promoveerde het in 1912 tot eerste klasse.

Oprichting afdeling “hedendaagse archieven” en Wereldoorlog I

Al in 1831 had Algemeen Rijksarchivaris Gachard begrepen dat de opdrachten van het Rijksarchief met betrekking tot de documenten van de overheidsdiensten immens waren. Gachard zag de noodzaak in om binnen de instelling een afdeling op te richten gespecialiseerd in het bewaren van deze documenten. Gedurende meer dan 50 jaar verzocht hij de voogdijoverheden om een “*administratieve*” afdeling op te richten met als taak de ordening van het archief van de verschillende ministeriële departementen; hij stelde zelfs voor in welke gebouwen deze documenten zouden kunnen worden ondergebracht.¹⁵ Gachard vestigde de aandacht van de overheid op de enorme hoeveelheid documenten die sinds de onafhankelijkheid waren opgemaakt en op de noodzaak om over te gaan tot vernietigingen en tienjaarlijkse overdrachten. Dit project kreeg slechts vorm in 1900, 15 jaar na het overlijden van Gachard. De nieuwe vierde afdeling kreeg het beheer over de archieven uit de Franse tijd, het Hollands bewind en de overheidsdocumenten die reeds waren opgenomen in de verzamelingen. Vóór de oprichting van deze vierde afdeling, uitsluitend bestemd voor hedendaags archief, werden de documenten van ministeriële diensten en departementen in de eerste afdeling ondergebracht indien het over regeringsaangelegenheden ging, en in de tweede in geval van financiële documenten.¹⁶ Bij de invasie in 1914 werden verschillende Rijksarchieven vrij snel bezet door de Duitse troepen. Talrijke archiefdocumenten werden vernietigd en het werk viel op vele plaatsen stil. In december 1914 werd de

¹³ Koninklijk besluit van 21 april 1864 tot vaststelling van de classificatie van de bewaarplaatsen van de Rijksarchieven in de Provinciën.

¹⁴ Deze afdeling werd georganiseerd bij ministerieel besluit op 16 juli 1896. *Bulletin du Ministère de l'Intérieur et de l'Instruction publique*, 1896, p. 175-176.

¹⁵ In 1847 vermeldt Gachard voor het eerst de oprichting van een administratieve afdeling binnen het Rijksarchief. Hij herhaalde zijn verzoek in 1857, 1877, 1878, 1888 in. WELLENS R., *Le département des Archives contemporaines aux Archives Générales du Royaume à Bruxelles*, in ABB, 1988, LIX, p. 219-222.

¹⁶ Slechts 23 archiefbestanden waren overgedragen en weinigen beschikten over een inventaris. *Ibidem*, p. 222-223.

“loyaliteitsformule” ondertekend; ze werd aanvaard door bijna alle ambtenaren en herstelde een zekere rust binnen de administraties. De Algemeen Rijksarchivaris en de directie van andere wetenschappelijke instellingen kregen van de minister van Wetenschappen en Kunsten de instructie hun functie te blijven uitoefenen om het cultureel patrimonium van het land te vrijwaren. Algemeen Rijksarchivaris Joseph Cuvelier moest het hoofd bieden aan de richtlijnen over taalgebruik en bestuurlijke scheiding van directeur-generaal Beckers, plaatsvervanger van de minister. Terwijl een taalkundige opdeling werd opgelegd aan andere instellingen, maakten tot eind 1917 de wetenschappelijke instellingen in Brussel geen grote veranderingen mee. Na het vertrek van Beckers werd een bestuurlijke opdeling doorgevoerd in het Rijksarchief, evenwel zonder noemenswaardige implicaties, afgezien van de verplichting twee begrotingen op te stellen. De functie van Algemeen Rijksarchivaris bleef immers bestaan en hij bleef de voogdij uitoefenen over de verschillende Rijksarchieven.¹⁷

Het interbellum en de oorlogsarchieven

De jaren na de bezetting werden grotendeels gewijd aan het zoeken naar middelen om de schade te herstellen die door de bezetter was aangericht. Op de Vredesconferentie vroeg België – tevergeefs – om de teruggave van talloze archiefstukken die sedert het einde van het ancien régime nog in handen waren van vreemde mogendheden. Aan de Financiële Commissie werd schadeloosstelling gevraagd voor de talrijke diefstallen en vernietigingen van archief door het Duitse leger. Ten slotte ging speciale aandacht naar het archief van instellingen en organisaties die waren ontstaan tijdens de Duitse bezetting, zoals het Hulp- en Voedingscomité. Door het groot aantal documenten die hiervoor in aanmerking kwamen, bepleitte de Algemeen Rijksarchivaris de oprichting van een gemengde commissie bestaande uit archivariissen en leden van het Nationaal Comité, om na te gaan welke documenten bewaard moesten blijven. Deze commissie zag het licht op 16 oktober 1919 op initiatief van de minister van Wetenschappen en Kunsten. Het archief van de comités die vanaf eind 1919 werden opgeheven werd in een daartoe ingericht lokaal verzameld.¹⁸ Een Koninklijk Besluit van 15 november 1919 richtte, op vraag van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis, een “commissie voor de verzameling en inventarisatie van documenten met betrekking tot de oorlog en de bezetting” (“*Commission en vue de recueillir et d’inventorier les documents relatifs à la guerre et à l’occupation*”) op, die de naam *Commissie Oorlogsarchieven* zou dragen. De Commissie kreeg snel een directieraad, met Henri Pirenne aan het hoofd, en negen provinciale comités of hulpcomités. De Commissie ging, met hulp van de bevolking, op zoek naar de documenten die tijdens de oorlog geschreven en gedrukt waren. Al snel werden documenten ingezameld uit alle uithoeken van België maar ook uit het buitenland. Een ereconservator van het Rijksarchief werd aangesteld om een beknopte inventaris op te maken van de archiefbestanden. In zeer korte tijd kwamen er medewerkers bij. De nogal uiteenlopende documenten werden onderverdeeld in drie groepen: archiefbestanden, speciale verzamelingen en bibliotheek¹⁹. De Commissie voor Oorlogsarchieven had in 1928 nog enkel adviserende bevoegdheid en de oorlogsarchieven werden ondergebracht bij het Algemeen Rijksarchief onder toezicht van de Algemeen Rijksarchivaris²⁰. De afdeling hedendaags archief werd verantwoordelijk voor het beheer van deze archiefbestanden.²¹

Na de Eerste Wereldoorlog (1919) werd in het Algemeen Rijksarchief een cursus archiefconomie ingericht voor jonge archivariissen. Deze cursus zal door generaties archivariissen gevolgd worden. In 1930 werd het beheer van het Rijksarchief ingrijpend

¹⁷ CUVELIER J., *Les Archives de l’État en Belgique pendant la guerre (1914-1918)*, (Algemeen Rijksarchief in de Provinciën, Varia, 13), Ronse, s.d., p. iv-vii

¹⁸ Dit lokaal lag in de Sint-Jansstraat, dicht bij het Algemeen Rijksarchief.

¹⁹ TALLIER P.-A., *État de l’ouverture à la recherche-XII-Département I. Archives de la Première Guerre mondiale et fonds associés. 2ème édition corrigée et mise à jour*, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Miscellanea archivistica Studia, 148), Brussel, 2002.

²⁰ B.S., 27 mei 1928

²¹ Deze archiefbestanden werden vaak verhuisd: tussen 1959 en 1961 bijvoorbeeld gaan ze naar het Rijksarchief van Saint-Hubert. Ze leden ook onder prioriteitswijzigingen en een gebrek aan personeel.

gewijzigd: wetenschappelijke en artistieke instellingen die afhingen van het ministerie van Wetenschappen en Kunsten²² kregen rechtspersoonlijkheid. In 1937 tenslotte, werd de staf van het Algemeen Rijksarchief en het Rijksarchief in de Provinciën aangepast. De hoofdzetel verkreeg vijf conservators, veertien adjunct-conservators en archivariissen-paleografen; de acht archiefbewaarplaatsen in de provincies kregen een archivaris en één tot drie adjunct-archivariissen²³.

Wereldoorlog II en de Archiefwet

De Tweede Wereldoorlog was ook voor het Rijksarchief een periode van treurnis. De Rijksarchieven te Bergen en Luik bijvoorbeeld werden zwaar beschadigd. Uit angst voor inmenging van de Duitse overheid was begin 1940 een aantal archiefbestanden naar de Belgische ambassade in Londen overgebracht. De vrees was niet ongegrond, aangezien de Duitsers de archieven in Europa volledig wilden reorganiseren. Na de oorlog werden de Rijksarchieven van Luik en Bergen heropgebouwd en in afwachting van de oprichting van nieuwe gebouwen voor de andere Rijksarchieven, werden alle beschikbare lokalen (zolders, kelders, bijgebouwen, enz.) in gebruik genomen. Op normatief en reglementair vlak bestond destijds voor het archief nog steeds geen specifieke wet, hoewel bijzondere aspecten gereguleerd werden door wetsdecreten, koninklijke en ministeriële besluiten of omzendbrieven. De Archiefwet van 24 juni 1955 en zijn uitvoeringsbesluit van 12 december 1957 stelden een eind aan dit juridisch vacuüm. Deze normatieve teksten zijn kort en handelen over de archiefproblematiek in naoorlogse context, zonder er evenwel dieper op in te gaan. Toch worden de personen en organisaties vermeld waarop de Algemeen Rijksarchivaris toezicht uitoefent. Documenten ouder dan 100 jaar opgemaakt door de rechtbanken van rechterlijke macht, de Raad van State, overheidsdiensten en provincies²⁴ moesten voortaan neergelegd worden bij het Rijksarchief. Documenten jonger dan 100 jaar, die geen administratief nut meer hebben, kunnen ook neergelegd worden. De overheden mogen hun documenten pas vernietigen na toestemming van de Algemeen Rijksarchivaris. De documenten ouder dan 100 jaar, overgedragen aan het Rijksarchief, zijn openbaar en kunnen geconsulteerd worden door derden. De afkondiging in 1957 van het uitvoeringsbesluit leidde tot talrijke archiefoverdrachten, zowel aan het Algemeen Rijksarchief als aan de andere Rijksarchieven. Ze waren dan ook snel oververzadigd. Om de toepassing van deze wet mogelijk te maken, richtte het Rijksarchief op 1 april 1958 een inspectiedienst op met twee archivariissen.

De gevolgen van de Archiefwet en de reorganisatie van de wetenschappelijke instellingen vanaf 1965

Geen enkel gebouw, op dat van Antwerpen na, werd oorspronkelijk opgetrokken als archiefbewaarplaats. Vaak werden bestaande gebouwen zoals stations, herenhuizen, kloosters, enz. omgebouwd. Deze boden echter noch de optimale voorwaarden voor archiefbewaring, noch de nodige ruimte voor de toename van de overdrachten. In 1958 leidde de bouw van de Kunstberg tot de afbraak van het Nassaupaleis, waar het Algemeen Rijksarchief toen huisde. Het archief werd verplaatst naar de nieuwe bewaarplaats van de Koninklijke Bibliotheek; de

²² De omkadering van het vermogen van de instelling was in handen van aan een Commissie voor het beheer van het vermogen. Deze commissie werd als volgt samengesteld door een koninklijk besluit van 24 juni 1931: « een afgevaardigde van Onzen Minister van Kunsten en Wetenschappen ; het hoofd der instelling, een vertegenwoordiger van het wetenschappelijk of kunstpersoneel; vier leden gekozen onder wetenschappelijke en artistieke persoonlijkheden die belang stellen in de instelling, en onder de schenkers. ».

²³ Koninklijk besluit van 22 september 1937 tot inrichting van het Algemeen Rijksarchief en het Rijksarchief in de Provinciën. (B.S. 09/10/1937).

²⁴ De gemeenten en openbare instellingen waren niet verplicht tot deze neerlegging, behalve wanneer artikel 100 van de gemeentewet niet werd nageleefd.

kantoren en de leeszaal werden overgebracht naar een verdieping in de Ravensteingalerij²⁵. Daar bleef het archief tot in 1969, toen na acht jaar werken het nieuwe gebouw in de Ruisbroekstraat gedeeltelijk af was. Het nieuw gebouw, gebaseerd op plannen die 25 jaar eerder getekend waren, beantwoordde toen al niet meer aan de noden van een moderne archiefdienst en beschikte maar over de helft van de benodigde ruimte. Hierover werd in 1970 een verslag gestuurd naar de minister van Nationale Opvoeding om te wijzen op de absolute noodzaak van een bijgebouw. In 1975 werd het archief eindelijk overgebracht naar het nieuwe gebouw. De gebouwen van de provinciale archiefbewaarplaatsen konden de toename van de overdrachten niet meer aan. Hierdoor moesten de Rijksarchieven hulpdepots en bewaarplaatsen in de arrondissementen oprichten. Zo ontstonden de Rijksarchieven van Hoei, Kortrijk, Ronse en Doornik in 1964. In 1960 werd de hulpbewaarplaats van Saint-Hubert opgericht; in 1964 deze van Beveren²⁶.

In de XIXe en de XXe eeuw hing het Algemeen Rijksarchief en het Rijksarchief in de Provinciën af van de ministeries die bevoegd waren voor onderwijs, letteren, wetenschappen en schone kunsten. De minister van Binnenlandse Zaken was van 1830 tot 1840 voogdijminister van het Rijksarchief. Merkwaardig genoeg veranderde dit op 18 april 1840: de minister van Openbare Werken kreeg samen met de bevoegdheid over onderwijs, letteren, wetenschappen en kunsten, de voogdij over het Rijksarchief. Op 13 april 1841 kreeg de minister van Binnenlandse Zaken de voogdij terug, en behield ze tot in 1878. Toen werd een nieuw ministerie in het leven geroepen, namelijk Openbaar Onderwijs, dat de voogdij over het Rijksarchief verkreeg. Dit ministerie kende een kort bestaan: zes jaar later werd het reeds afgeschaft waardoor het Rijksarchief weer onder de hoede viel van het ministerie van Binnenlandse Zaken (Algemene administratie van Schone kunsten, Letteren en Wetenschappen), en dit tot in 1907. Door een besluit van 2 mei 1907 werden de bevoegdheden inzake wetenschappen, letteren, schone kunsten en onderwijs verenigd in het ministerie van Wetenschappen en Kunsten dat op zijn beurt in 1932 opgaat in het ministerie van Openbaar Onderwijs. Dit ministerie bestaat tot 1960, daarna heet het ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur om zo het cultureel aspect te herbevestigen en beide bevoegdheden opnieuw enigszins te scheiden. In april 1965 kregen de wetenschappelijke instellingen een organiek, autonoom statuut. Ze mochten niet meer opgericht, samengevoegd of afgeschaft worden zonder een koninklijk besluit en dit enkel na advies van de Interministeriële Commissie voor federaal Wetenschapsbeleid²⁷. Latere besluiten bepaalden de lijst en het niveau van de wetenschappelijke instellingen die afhingen van het Bestuur van Wetenschappelijk Onderzoek van het Ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur, van het Bestuur voor Kunsten en Letteren bij het Ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur en van het Ministerie van Landbouw²⁸. Volgens de nieuwe standaarden moest elke federale wetenschappelijk instelling beschikken over vier bestuursorganen: het hoofd van de instelling of “directeur”, een wetenschappelijke raad²⁹, een directieraad en een wervingsjury die instaat

²⁵ De ateliers werden ondergebracht in een gebouw in de Minimenstraat, samen met een deel van de familiearchief van. De verzameling zegelafgietsels vond een onderkomen in een vervallen huis aan het Museumplein: *Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën. Jaarverslag 1970*, Brussel, 1971, p. 8-9.

²⁶ Voor het ressort van deze bewaarplaatsen, verwijzen we naar een artikel van Claude de Moreau de Gerbehaye: DE MOREAU DE GERBEHAYE Cl., *Une territorialité raisonnée. L'application du principe des ressorts aux Archives de l'État en Belgique*, Liber Amicorum Coppens Herman, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Studia, 115), Brussel, 2007, p. 107-130.

²⁷ Deze commissie werd opgericht in 1959. De FWI werden opgericht en gecontroleerd door de uitvoerende macht, die hen een opdracht van algemeen nut verleent.

²⁸ Deze rangschikking bleef bestaan. Toch bestaat er sinds 1982, geen FWI meer van niveau 3; op niveau 2 is er alleen nog het Koninklijk Legermuseum. De niveaus bepalen de organieke structuur van de instelling.

²⁹ De Wetenschappelijke raad van het Rijksarchief hield zijn eerste vergadering pas op 19 december 1970. De raad was voor de helft samengesteld uit instellingshoofden en ander wetenschappelijk leidinggevend personeel. De andere helft bestond uit wetenschappelijke prominenten van buiten de

voor de bevordering van het wetenschappelijk personeel. De directeur rapporteert rechtstreeks aan de minister en staat in voor de wetenschappelijke en administratieve leiding van de instelling en voor de coördinatie van de onderzoeksactiviteiten. Deze regel veranderde grondig de structuur en de organisatie van het Algemeen Rijksarchief en het Rijksarchief in de Provinciën. De instelling, geklasseerd als wetenschappelijke instelling van eerste klasse, bestond vanaf dan uit een directie, wetenschappelijke diensten verdeeld in departementen en afdelingen, en uit de algemene diensten (administratieve en technische diensten). Deze nieuwe structuur werd op 10 januari 1967 vertaald in een organogram met zeven departementen en vijftien afdelingen. Het bleef ongewijzigd tot in 1985. De zeven departementen staan respectievelijk in voor: de algemene wetenschappelijke diensten, namelijk de inspecties; oud archief; hedendaags archief; de provincies Oost- en West-Vlaanderen (Rijksarchieven van Brugge, Gent, Kortrijk en Ronse); de provincies Henegouwen en Namen (Rijksarchieven te Namen, Bergen en Doornik); de provincies Antwerpen en Limburg (Rijksarchieven te Antwerpen, Hasselt en Beveren) en ten slotte de provincies Luik en Luxemburg (Rijksarchieven te Luik, St-Hubert, Hoeselt en Aarlen³⁰.) Bovendien werd op 13 december 1967, een Navorsing- en Studiecentrum voor de Geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog opgericht naast het Algemeen Rijksarchief³¹.

De regelgeving uit 1965 wilde eveneens overleg bevorderen tussen de verschillende wetenschappelijke instellingen van het land, en dit door de oprichting van twee adviserende transversale organen: het College der hoofden van de wetenschappelijke instellingen en de Gemeenschappelijke Wetenschappelijke Raad. Het College der hoofden van de wetenschappelijke instellingen was verantwoordelijk voor de coördinatie van het administratief en wetenschappelijk beheer van de instellingen, vooral wanneer problemen opgelost moesten worden via samenwerking tussen de instellingshoofden. Dit college moest de bevoegde minister advies verstrekken in verband met deze problemen en over het begrotingsvoorstel van de instellingen. De Gemeenschappelijke Wetenschappelijke Raad moest, zoals de wetenschappelijke raden van de instellingen, de bevoegde minister adviseren over wetenschappelijke vragen in verband met de opdrachten van de instellingen en de benoeming van leidinggevenden.

De gevolgen van de federalisering en de reorganisatie van de federale wetenschappelijke instellingen

Het Rijksarchief werd, zoals alle federale wetenschappelijke instellingen, geconfronteerd met de progressieve federalisering van ons land. Op 25 september 1969 werd het Ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur, waarvan het Rijksarchief afhing, opgesplitst in een *ministerie van Nationale Opvoeding en Nederlandse Cultuur* en een *Ministère de l'Éducation*

instelling, gekozen om hun kundigheid inzake wetenschappelijk onderzoek. Behalve de voorzitter, hebben de leden van de wetenschappelijke raad een mandaat van vier jaar. De samenstelling en de bevoegdheden van de Wetenschappelijke raad werden hervormd bij Koninklijk Besluit op 25 februari 2008. De bevoegde minister duidt vanaf dan, op basis van een dubbele lijst opgesteld door de directeur, de leden van de wetenschappelijke raad aan, voor een mandaat van zes jaar, dat hernieuwbaar is. De raad telt minstens 4 leden; er wordt rekening gehouden met de taalpariteiten. De raad behoudt zijn bipartiete samenstelling, met enerzijds de algemeen directeur en houders van een functie van operationeel directeur en, voor de andere helft, wetenschappelijke prominenten van buiten de instelling gekozen om hun kundigheid in de activiteiten voor wetenschappelijk onderzoek. De algemeen directeur is van rechtswege vice-voorzitter van de raad en blijft er lid van gedurende zijn volledige mandaat. De voorzitter wordt gekozen door de Raad onder de wetenschappelijke prominenten van buiten de instelling. De voorzitter en de vice-voorzitter behoren tot een verschillende taalrol. Koninklijk Besluit van 25 februari 2008 (B.S., 20/03/2008).

³⁰ Zie organigram

³¹ Koninklijk Besluit van 13 december 1967 over de oprichting in het Algemeen Rijksarchief van een Navorsings- en Studiecentrum voor de Geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog (B.S. 10/02/1968)

nationale et de la Culture française, met een voogdijminister voor elk³². Het Rijksarchief kende vanaf dan een dubbele voogdij. Administratief hing het af van twee Diensten voor Wetenschappelijk Onderzoek, die in het kader van een “*gemeenschappelijke sector*” dienden samen te werken. In 1977 werd de situatie als onmogelijk, zelfs onhoudbaar bestempeld en de werking van de instelling werd erdoor verlamd. Het personeelskader van de archiefdiensten in de provincies was van dezelfde grootorde als vóór 1914. Ondanks het personeelstekort bleven de bestanden groeien, waardoor het personeel de verschillende opdrachten van de instelling niet meer kon vervullen. Begin jaren ‘80 werden de wetenschappelijke instellingen, die onder beide ministeries van Nationale Opvoeding ressorteerden, gereorganiseerd als gevolg van de ingrijpende institutionele hervormingen³³. Zonder te wachten op het eindrapport van de Koninklijke commissaris over de herstructurering van de federale wetenschappelijke instellingen, voorzien voor eind februari 1984³⁴ verscheen op 31 december 1983 een Koninklijk Besluit dat de rechtspersoonlijkheid van wetenschappelijke instellingen, toegekend in 1930, nietig verklaarde en ze overhevelde naar groeperingen van instellingen. De groepering “Documentatie”, bestaande uit het Algemeen Rijksarchief, de Rijksarchieven in de provinciën en de Koninklijke Bibliotheek Albert I, had derhalve rechtspersoonlijkheid voor het beheer van hun gezamenlijk patrimonium. De toepassing van deze nieuwe regelgeving liet echter op zich wachten, waardoor de benoeming van leidinggevendenden niet kon doorgaan. De meest dringende opdrachten inzake bewaring konden niet meer worden vervuld door het steeds nijpender tekort aan technisch personeel.

In 1985 kreeg het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën een nieuw organogram. Het aantal afdelingen en departementen bleef weliswaar hetzelfde als in 1965; de bevoegdheden van de eerste twee departementen veranderden. Het eerste departement moest de archiefwet uitvoeren; het tweede stond in voor archief van het ancien régime en het Rijksarchief te Leuven. Het jaar daarop werden de tien instellingen, onder gezamenlijke voogdij van de twee ministers van Nationale Opvoeding, omgevormd tot Staatsdiensten met afzonderlijk beheer (SAB). Dit had tot doel de overheidsuitgaven te rationaliseren en hun werking te verbeteren. Deze instellingen werden vanaf nu ondergebracht in vijf entiteiten met een gezamenlijk wetenschappelijk, financieel, boekhoudkundig en materieel beheer. Het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën bleef verbonden met de Koninklijke Bibliotheek van België. Hun werking werd vastgelegd bij Koninklijk Besluit op 31 maart 1987³⁵. Het jaar daarop werden de federale wetenschappelijke instellingen toevertrouwd aan de voogdij van de minister van Binnenlandse Zaken; tot ze in 1992 werden toegewezen aan

³² Koninklijk Besluit van 25 september 1969 inzake de splitsing van het ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur. (B.S., 30/09/1969).

³³ Vanaf april 1983 dragen de twee bevoegde ministeries voor onderwijs de naam «Ministère de l'éducation nationale» en «Ministerie van Nationale Opvoeding» om zo de communautarisering van culturele materies weer te geven. Het Algemeen Rijksarchief hangt dan af van het Bestuur van Wetenschappelijk Onderzoek, tot 4 maart 1987. Toen werd het Bestuur voor de gemeenschapsaangelegenheden en de wetenschappelijke instellingen opgericht binnen de ministeries bevoegd voor de nationale opvoeding. De laatste nationale cellen van de wetenschappelijke instellingen maken vanaf 1994 deel uit van de Diensten voor Programmatie van het Wetenschapsbeleid (DPWB); de nieuwe gefuseerde entiteit krijgt de naam: Federale diensten voor wetenschappelijke, technische en culturele aangelegenheden (DWTC).

³⁴ Deze Koninklijke commissaris, aangesteld op 24 juli 1981, moest maatregelen voorstellen voor een rationele, beredeneerde en verstandige herstructurering van de 10 federale wetenschappelijke instellingen.

³⁵ Een beheerscommissie wordt opgericht. Het is samengesteld uit de instellingshoofden en, per instelling, een vertegenwoordiger van het leidinggevend personeel (van een andere taalrol dan het instellingshoofd), vier personeelsleden, twee Franstalige en twee Nederlandstalige ambtenaren en een afgevaardigde van de minister van Begroting; ze worden benoemd door de Koning voor een mandaat van vier jaar. Deze commissie zetelt minstens vier keer per jaar en kan slechts delibereren als de meerderheid van haar leden aanwezig is. Een specifiek besluit van 31 maart 1987 zal de regels voor de begrotingen van de federale wetenschappelijke instellingen bepalen; het zijn voortaan staatsdiensten met afzonderlijk beheer. (B.S., 11/06/1987).

de minister voor Wetenschapsbeleid³⁶. Er is dan eindelijk de wil om een dynamisch federaal wetenschapsbeleid te voeren. De wet van 16 juli 1993 stelt expliciet dat de wetenschappelijke overheidsinstellingen een federale bevoegdheid vormen: “*de federale overheid is evenwel bevoegd voor...de federale wetenschappelijke en culturele instellingen, met inbegrip van hun onderzoeksactiviteiten en hun activiteiten van openbare dienstverlening. De Koning wijst deze instellingen bij in Ministerraad overlegd besluit aan*”³⁷. De federale wetenschappelijke instellingen zijn organieke entiteiten die moeten onderscheiden worden van de federale overheidsdiensten. Toch zijn ze onderworpen aan de controle van de FOD of de bevoegde minister waaronder ze ressorteren³⁸. Momenteel bestaan vijftien federale wetenschappelijke instellingen, waarvan tien afhankelijk van de POD Wetenschapsbeleid (*Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, de Koninklijke Bibliotheek van België, Belgisch Instituut voor Ruimte-Aëronomie, Koninklijk Meteorologisch Instituut van België, Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium, Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, Koninklijk Museum voor Midden-Afrika, Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België en Koninklijke Sterrenwacht van België*), twee van de FOD Justitie (*Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie en Penitentiair Onderzoeks- en Klinisch Observatiecentrum*), twee van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu (*Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid; Centrum voor Onderzoek in Diergeneeskunde en Agrochemie*) en een van het Ministerie van Landsverdediging (*Koninklijk Legermuseum*). Al deze federale wetenschappelijke instellingen, uitgezonderd deze die afhangen van volksgezondheid, zijn staatsdiensten met afzonderlijk beheer met een begroting gescheiden van deze van hun voogdijbestuur.

Drie jaar later (augustus 1996) verscheen een besluit van de minister voor Wetenschapsbeleid over de benamingen van de departementen en afdelingen van het Algemeen Rijksarchief en het Rijksarchief in de Provinciën. Eigenlijk was er sinds 1985 weinig veranderd. Enkel Departement I, verantwoordelijk voor de uitvoering van de archiefwet, kreeg bijkomend de aanduiding “*automatisering*” en bestond voortaan nog uit slechts twee afdelingen. Het nieuwe organogram vertaalde ook de recente splitsing van de provincie Brabant. De wet van 5 brumaire jaar V (26 oktober 1796) vereiste namelijk dat elke Belgische provincie een archiefdienst moest hebben, waardoor het wettelijk verplicht was een Rijksarchief te vestigen in Vlaams- en één in Waals-Brabant. Vlaams-Brabant werd verbonden aan Departement VI, Waals-Brabant aan Departement V³⁹. De archiefdiensten van het vroegere hertogdom Brabant en de unitaire provincie Brabant werden aan de zesde afdeling van Departement III toevertrouwd.

³⁶ Koninklijk besluit van 16 maart 1992 dat de ministeriele bevoegdheden afbakt t.a.v. de nationale culturele en wetenschappelijke instellingen (B.S., 21/03/1992).

³⁷ Artikel 6bis van de speciale wet van 8 augustus 1980, geïntroduceerd door de speciale wet van 16 juli 1993, voorzag de overdracht van bevoegdheden inzake wetenschappelijk onderzoek aan de gemeenschappen en gewesten. Toch behield, krachtens deze wet, de federale overheid bepaalde bevoegdheden inzake wetenschappelijk onderzoek. Dit verklaart waarom DPWB (diensten voor programmatie van het wetenschapsbeleid) hervormd werden in DWTC (federale diensten voor wetenschappelijke, technische en culturele aangelegenheden) en dat de nationale wetenschappelijke instellingen herdoopt werden tot federale wetenschappelijke instellingen (FWI).

³⁸ Bij de laatste grote structuurhervorming van de federale administratie, de Copernicus-hervorming van 2000, werden de ministeries herdoopt tot federale overheidsdiensten (FOD). Uitzondering hierop vormt het Ministerie van Landsverdediging dat zijn naam behoudt. De taken van de FOD zijn dezelfde als deze van de vroegere ministeries. Naast de FOD werden er verschillende Programmatorische federale Overheidsdiensten (POD) gecreëerd. Ze zijn belast met specifieke dossiers over maatschappelijke aangelegenheden die coördinatie vereisen tussen verschillende FOD, zoals de gelijkedekanspolitiek of duurzame ontwikkeling. Het ministerie van federale Diensten voor Wetenschappelijke, Technische en Culturele aangelegenheden (DWTC) werd, na deze hervorming, de Programmatorische federale overheidsdienst Wetenschapsbeleid.

³⁹ De archiefbewaarpplaats van Vlaams-Brabant werd ingehuldigd in 2002 ; het Rijksarchief te Louvain-la-Neuve opende pas begin 2009.

Een besluit van 26 mei 1999 bracht enkele veranderingen aan in het statuut van de wetenschappelijke instellingen en riep een directieraad, met gelijkaardige bevoegdheden als deze van directieraden van federale ministeries⁴⁰, in het leven. Het herziene organogram van de instelling werd in december gepubliceerd. Daarin verdween simpelweg het departement met de diensten voor de uitvoering van de archiefwet. Toezicht werd één van de talrijke opdrachten van de archivariissen die jammer genoeg niet over de nodige tijd beschikten voor toezicht op grote schaal⁴¹. Naast de afschaffing van de aparte diensten voor toezicht werd het aantal departementen teruggebracht tot drie, met daarin de zeventien afdelingen, verdeeld op puur geografische basis⁴²: Departement I (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief van het Brussels Gewest), Departement II (Rijksarchief van het Vlaams Gewest) en Departement III (Rijksarchief van het Waals Gewest). Bovendien werd in 2000 het afzonderlijk beheer gemoderniseerd, tien jaar na de invoering ervan, met nieuwe regels voor financieel en materieel beheer⁴³. De groepering “Documentatie” maakte plaats voor de pool “Documentatie” waarbinnen elke instelling rechtspersoonlijkheid geniet. De directeur van de instelling moet deze dienst met afzonderlijk beheer coördineren; hij wordt in zijn taak bijgestaan door een beheerscommissie die o.m. het kaderprogramma en de jaarlijkse begroting moet opmaken⁴⁴. Naast deze belangrijke verandering inzake beheer, lanceerde de federale regering in 1999 de Copernicus-hervorming voor een radicale hertekening van het federale bestuur. Bij Koninklijk Besluit van 5 september 2001 werd de structuur van de federale wetenschappelijke instellingen opnieuw gedefinieerd. De indeling van het Rijksarchief in drie departementen en zeventien afdelingen werd bevestigd; hun benamingen werden het jaar nadien lichtjes aangepast⁴⁵.

De hervorming van de federale administratie en de herstructurering van het Rijksarchief

In het kader van de modernisering van de federale administratie, in 2002, werden verschillende maatregelen goedgekeurd om het wetenschappelijk en administratief beheer van de federale wetenschappelijke instellingen te verbeteren. Hiervoor werden mandaten

⁴⁰ Artikel 7 van het Koninklijk Besluit van 26 mei 1999 dat het statuut van de federale wetenschappelijke instellingen wijzigde. *B.S.*, 25/06/1999

⁴¹ Systematische controlecampagnes werden in de jaren 90 evenwel uitgevoerd bij kerkfabrieken, vredegerichten maar ook gerechtshoven, rechtbanken, parketten en auditoraten.

⁴² Zie organigrammen van de instelling.

⁴³ Koninklijk Besluit van 1 februari 2000 dat de organieke regels vastlegt voor het financiële en materiële beheer van de federale wetenschappelijke instellingen afhankelijk van de minister van wetenschapsbeleid, en in hun hoedanigheid van staatsdiensten met afzonderlijk beheer (*B.S.* 08/03/2000)

⁴⁴ Deze nieuwe commissies zijn samengesteld uit - als stemgerechtigden - het instellingshoofd, andere instellingshoofden van de pool, twee leden van de federale diensten voor wetenschappelijke, technische en culturele aangelegenheden en vier externe leden. De leden met raadgevende stem zijn: de Inspecteur van Financiën belast met de wetenschappelijke instellingen, de voorzitters van de wetenschappelijke raden, de rekenplichtigen en secretarissen van de instellingen van de « pool ». Deze commissie zetelt minstens vier keer per jaar en kan slechts geldig delibereren als de meerderheid van de leden aanwezig is. Zoals vroeger moeten de deliberaties genotuleerd en ondertekend worden door de voorzitter, de vice-voorzitter en de secretaris, en ingeschreven worden in een ad hoc register. De ordonnateur van de dienst met afzonderlijk beheer is het instellingshoofd, dat de taak toegewezen krijgt de beslissingen van de vergaderingen van de beheerscommissie voor te bereiden en uit te voeren, de rechten vast te stellen, in te staan voor uitgaven beneden 2 miljoen en de openbare aanbestedingen goed te keuren. Besluit tot benoeming van de leden van de beheerscommissies van de wetenschappelijke instellingen van de Staat die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid het Wetenschapsbeleid behoort, opgericht als staatsdiensten met afzonderlijk beheer (*B.S.*, 13/05/2000).

⁴⁵ Koninklijk besluit van 5 september 2001 tot vaststelling van het niveau en de structuur van de federale wetenschappelijke instellingen die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid het Wetenschapsbeleid behoort (*B.S.*, 28/09/2001). Ministerieel besluit van 10 september 2002 tot vaststelling van de organogrammen van de federale wetenschappelijke instellingen die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid het Wetenschapsbeleid behoort (*B.S.*, 10/09/2002).

gecreëerd voor de leiding van de instellingen en voor sommige beheersfuncties. De modaliteiten voor aanwijzing en uitvoering van deze functies werden geënt op deze voor managementfuncties in de federale overheidsdiensten⁴⁶. De functie van instellingshoofd werd niet langer beschouwd als een leidinggevende wetenschappelijke functie, maar wel als een managementfunctie. Die laatste categorie kent drie verschillende functies, namelijk directeur-generaal (vroeger instellingshoofd), operationeel directeur en directeur van de ondersteunende diensten. De rol van SELOR in de wervingsprocedure werd versterkt ten nadele van de wetenschappelijke raad. De directeur van de ondersteunende diensten moet de directeur-generaal bijstaan in het beheer van personeel, financiën en logistiek. De operationele directeur is verantwoordelijk voor de bewaring en valorisatie van het patrimonium, onderzoek en wetenschappelijke expertise en opwaardering van de publiekswerking. Tot op het heden werd enkel de functie van directeur-generaal opgenomen in de structuur van het Rijksarchief.

Algemeen Rijksarchivaris Ernest Persoons vertrok, eind oktober 2002, met pensioen. Dit luidde een periode in van meer dan twee jaar waarin de waarnemend Algemeen Rijksarchivarissen de leiding van de instelling op zich namen. Deze taak viel eerst Daniel Van Overstraeten te beurt, van november 2002 tot april 2004; daarna Herman Coppens van mei 2004 tot mei 2005. Hoewel ze daartoe gemachtigd waren, onthielden beiden zich van het nemen van radicale langetermijnmaatregelen om de toekomstige directeur voldoende speelruimte te laten⁴⁷. Op 1 mei 2005 werd Karel Velle benoemd tot directeur van het Algemeen Rijksarchief⁴⁸. Zoals op 22 januari 2003⁴⁹ bepaald, werden een strategisch plan en een driejaarlijks kaderprogramma (2006-2008) opgesteld; het nieuwe organogram van de instelling werd aangenomen in oktober 2005⁵⁰. Naast departementen en afdelingen bevat het een aantal ondersteunende diensten die de naam “algemene diensten” kregen: secretariaat, personeelsdienst, dienst facility en security, dienst preventie en bescherming op het werk, ICT-dienst, dienst boekhouding en economaat, centrale bibliotheek en drukkerij. Het nieuwe organogram telt ook drie nationale coördinatie-diensten of “transversale” afdelingen voor het hele land. Ze zijn respectievelijk bevoegd voor het archieftoezicht (afdeling 1: Toezicht, advisering en coördinatie van verwerving en selectie), digitalisering en digitale archivering (afdeling 2) en externe betrekkingen, coördinatie van de communicatie en publiekswerking (afdeling 3). De Rijksarchieven tenslotte worden ondergebracht in drie departementen: Departement I: Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in het Brussels Gewest (4 afdelingen); Departement II: Rijksarchief in de Vlaamse provincies (5 afdelingen) en Departement III: Rijksarchief in de Waalse provincies en Duitstalige Gemeenschap (6 afdelingen). Dit organogram was de noodzakelijke onderbouw voor de uitvoering van het strategisch plan en de wettelijke basis om vacatures open te stellen voor een reeks leidinggevende functies die snel ingevuld moesten worden. Medio 2005 stonden bijna de helft van de vacatures voor departements- en afdelingshoofd nog open, hetgeen een hypotheek legde op de goede werking van de instelling. Pas in de herfst van 2006 kon met het nieuwe organogram van start worden gegaan, na de benoeming van leidinggevendenden in de afdelingen 1 tot 5⁵¹. In 2010 beschikt het

⁴⁶ Koninklijk besluit betreffende de aanduiding en de uitoefening van de managementfuncties in de wetenschappelijke instellingen van de Staat en dat diverse wijzigingen aanbrengt in de personeelsstatuten van de wetenschappelijke instellingen van de Staat, (B.S., 30/01/2003).

⁴⁷ Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, *Jaarverslag 2004. Feiten en cijfers in perspectief*, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën), Brussel, 2005, p. 3.

⁴⁸ Koninklijk Besluit van 26 maart 2005. (B.S., 25/04/2005).

⁴⁹ Koninklijk besluit betreffende de aanduiding en de uitoefening van de managementfuncties in de wetenschappelijke instellingen van de Staat en dat diverse wijzigingen aanbrengt in de personeelsstatuten van de wetenschappelijke instellingen van de Staat. (B.S. 30/01/2003).

⁵⁰ Ministerieel besluit van 20 oktober 2005 tot wijziging van het ministerieel besluit van 10 september 2002 tot vaststelling van de organogrammen van de federale wetenschappelijke instellingen die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid het Wetenschapsbeleid behoort. (B.S., 04/11/2005).

⁵¹ Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën – *Jaarverslag 2005-2006. Feiten en cijfers in perspectief* (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën), Brussel, 2007, p. 5-6.

Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën aldus over 18 archiefbewaarplaatsen, verspreid over het hele land⁵².

Voogdijoverheden

1830-1840	Minister van Binnenlandse Zaken
1840-1841	Minister van Openbare Werken
1841-1878	Minister van Binnenlandse Zaken
1878-1884	Minister van Openbaar Onderwijs
1884-1907	Minister van Binnenlandse Zaken
1907-1932	Minister van Wetenschappen en Kunsten
1932-1961	Minister van Openbaar Onderwijs
1961-1969	Minister van Nationale Opvoeding en Cultuur/Ministre de l'Éducation nationale et de la Culture
1969-1983	Minister van Nationale Opvoeding en Nederlandse Cultuur/Ministre de l'Éducation nationale et de la Culture française
1983-1989	Minister van Nationale Opvoeding/ Ministre de l'Éducation nationale
1989-1992	Minister van Binnenlandse Zaken
1992-	Minister van Wetenschapsbeleid

BEVOEGDHEDEN EN ACTIVITEITEN VAN HET ALGEMEEN RIJKSARCHIEF EN RIJKSARCHIEF IN DE PROVINCIEËN⁵³

De bevoegdheden van het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën werden heel snel gedefinieerd rond 5 pijlers en in normatieve teksten gegoten: 1° verwerving van overheids- en privéarchief, 2° toezicht op de bewaring van overheidsarchief, 3° bewaring van het archivistisch erfgoed, 4° ontsluiting van het archivistisch erfgoed, 5° wetenschappelijk onderzoek en publiekswerking. Deze opdrachten werden herbevestigd in 2008: *“De federale wetenschappelijke instellingen vervullen in hun geheel of gedeeltelijk opdrachten inzake wetenschappelijk onderzoek, wetenschappelijke expertise, experimentale (sic) ontwikkeling, bewaring en valorisatie van hun patrimonium of dienstverlening aan derden en dat meer in het bijzonder ten bate van de Belgische onderzoeksgemeenschap in haar geheel. Zij vervullen ook dienstverlenende taken die aan die opdrachten zijn verbonden”*⁵⁴.

Verwerving van overheids- en privéarchief

Sinds zijn oprichting in 1796 heeft het Rijksarchief steeds gewerkt aan het verwerven van archief van instellingen actief op Belgisch grondgebied. De jaarverslagen van het Rijksarchief geven een beeld van de groei van de verzamelingen. Ter illustratie, alle archiefdiensten samen vertegenwoordigden in 1913 zowat 40 strekkende kilometer archief, in 1986 was dit reeds 160 km en in 2006 215 km. Meer dan een kwart van deze verzamelingen bevindt zich in het Algemeen Rijksarchief (58 km), één vijfde wordt in het Rijksarchief te Beveren (41 km) bewaard, gevolgd door de Rijksarchieven die een opslagcapaciteit hebben van ongeveer 15 tot 17 km, namelijk het Rijksarchief te Luik, het Archief van het Koninklijk paleis, de Rijksarchieven te Brussel en Bergen. Hierop volgen in dalende volgorde: de Rijksarchieven te

⁵² In 2008 sloot het archiefdepot te Hoei zijn deuren en het jaar nadien onderging het Rijksarchief te Ronse hetzelfde lot.

⁵³ De informatie in dit gedeelte komt grotendeels van de website van de instelling: <http://arch.arch.be>

⁵⁴ Koninklijk Besluit van 25 februari 2008 wijzigt het Koninklijk besluit van 2 april 1965 inzake het organieke statuut van de wetenschappelijke instellingen van de Staat. (B.S., 20/03/2008).

Aarlen, Hasselt, Namen, Gent, Brugge en Antwerpen⁵⁵. Aan de oorsprong van de massale overdrachten lag de Archiefwet van 1955 die in artikel 1 vermeldt dat rechtbanken van de rechterlijke macht, de Raad van State, overheidsadministraties (nu federale, gewestelijke en gemeenschapsadministraties) en provincies hun archief, ouder dan 100 jaar, in het Rijksarchief moesten neerleggen. Om in te gaan op de noden van de archiefvormers kunnen documenten die hun administratief nut verloren hebben, na een termijn van 30 jaar neergelegd worden in het Rijksarchief. Ook andere overheidsinstellingen en gemeenten kunnen hun archieven overbrengen naar het Rijksarchief. De registers en de minuten van notarissen moeten, na 75 jaar en middels een overeenkomst, eveneens neergelegd worden in het Rijksarchief. Streng selectie, volgens de richtlijnen van de Algemeen Rijksarchivaris, is een voorwaarde voor overdracht. De selectie wordt verricht door de archiefvormer die ook verantwoordelijk is voor de overdracht van het archief in “goede en geordende staat en voorzien van een toegang”, die moet beantwoorden aan de minimumvereisten van het Rijksarchief. Naast aanwinsten van overheidsarchieven in uitvoering van de archiefwet, streeft het Rijksarchief ook het verwerven na van archieven van privépersonen, families, instellingen, verenigingen en genootschappen die een belangrijke rol gespeeld hebben in het maatschappelijke leven.

De taakverdeling tussen de verschillende Rijksarchieven werd bepaald in het uitvoeringsbesluit van 1957. Het Algemeen Rijksarchief verwerft en bewaart archiefbestanden van nationale, later federale, archiefvormers gevestigd in Brussel. De Rijksarchieven in de provinciehoofdsteden bewaren archief gevormd door de provinciebesturen. De Rijksarchieven verwerven en bewaren archief van archiefvormers uit hun ressort (buitendiensten van de federale administratie, lokale besturen, enz.). Voor het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) is dit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De provincies vormen het ressort voor de Rijksarchieven te Antwerpen, Leuven, Hasselt, Louvain-La-Neuve en Namen. Het ressort van de Rijksarchieven te Brugge, Kortrijk, Gent, Beveren, Doornik, Bergen, Luik, Saint-Hubert en Aarlen strekt zich uit over één of meerdere gerechtelijke arrondissementen. Het *Gerichtsbezirk Eupen* vormt het ressort van het Rijksarchief te Eupen.

Sinds 6 mei 2009 werd de Archiefwet van 1955 aangepast door middel van een wet houdende diverse bepalingen.⁵⁶ Voortaan zijn rechtbanken van de rechterlijke macht, de Raad van State, overheidsadministraties (federale, gewestelijke en gemeenschapsadministraties) en provincies verplicht hun archief ouder dan 30 jaar over te brengen naar het Rijksarchief.⁵⁷

Toezicht op de bewaring van overheidsarchief

Artikels 5 en 6 van de Archiefwet van 24 juni 1955 en het Koninklijk Besluit van 12 december 1957 verlenen de Algemeen Rijksarchivaris en zijn vertegenwoordigers de bevoegdheid om toezicht te houden op de bewaring van archief van hoven, rechtbanken, en alle Belgische overheidsinstellingen en administraties. Bovendien mag geen enkel archiefdocument, gevormd of ontvangen door een overheidsdienst, vernietigd worden zonder uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de Algemeen Rijksarchivaris. Het Algemeen Rijksarchief controleert niet alleen de Belgische overheidsarchieven maar biedt ook ondersteuning aan besturen die hun archiefbeheer willen optimaliseren, via advies, werkinstrumenten en specifieke opleidingen gericht op het ontwikkelen van pragmatische oplossingen. Het Rijksarchief geeft advies inzake archiefbeheer en -bewaring op lange termijn, rekening houdend met de Belgische institutionele en bestuurlijke context, evenals economische en budgettaire belangen en vereisten. De raadgevingen gaan zowel over de

⁵⁵ *Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën – Jaarverslag 2005-2006. Feiten en cijfers in perspectief (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën), Brussel, 2007, p. 5-6.*

⁵⁶ p. 26.

⁵⁶ Wet van 06/05/2009 (B.S., 19/05/2009).

⁵⁷ K.B. van 18/08/2010 (B.S., 23/09/2010)

bouw en inrichting van archiefbewaarplaatsen als over de organisatie en het beheer van overheidsarchief.

Om de toepassing van de Archiefwet van 1955 mogelijk te maken, werd op 1 april 1958, binnen het Rijksarchief, een inspectiedienst in het leven geroepen. Deze was bevoegd voor het hele land en had oorspronkelijk twee archivariissen: één voor Vlaanderen en één voor Wallonië. Ze werden in hun opdracht bijgestaan door de conservators van de Rijksarchieven te Bergen en Aarlen voor hun respectievelijke provincie. Toen in 1965 het organiek statuut van de wetenschappelijke overheidsinstellingen werd gewijzigd, werd deze inspectiedienst geïntegreerd in het departement “algemene wetenschappelijke diensten” dat in 1985 werd omgedoopt tot “dienst voor de uitvoering van de Archiefwet”. In 1969 telde de dienst drie leden die elk een inspectiezone kregen toegewezen: beide Vlaanderen en het gerechtelijk arrondissement van Brussel; Antwerpen, Limburg en het gerechtelijk arrondissement Leuven en ten slotte de Waalse provincies⁵⁸. Het departement bestond uit drie afdelingen die vanaf 1985 gespecialiseerd waren in een bepaald domein: afdeling 1 voor overheidsadministratie, afdeling 2 voor overheidsinstellingen en rechtbanken en afdeling 3 voor provincies, gemeenten en privéarchief⁵⁹. In 1988 hielden zes archivariissen zich bezig met toezicht op het archief van overheidsdiensten, tot het personeelsbestand van de drie afdelingen werd ingekrompen en de toezichtopdrachten over alle wetenschappelijke medewerkers van het Rijksarchief werden verdeeld. In 1999 verdwijnt de dienst voor de uitvoering van de Archiefwet uit het organogram van de instelling. Toezicht werd dan één van de talrijke opdrachten van de archivariissen die jammer genoeg niet over de nodige tijd beschikten voor toezicht op grote schaal⁶⁰. Het nieuwe organogram van het Rijksarchief, vastgelegd bij Koninklijk Besluit op 20 oktober 2005⁶¹, was de uiting van de wens van de nieuwe Algemeen Rijksarchivaris om van toezicht opnieuw een hoofdopdracht van de instelling te maken. Ingevolge budgettaire beperkingen moest Afdeling 1 “*Toezicht, advisering en coördinatie van verwerving en selectie*” in het begin het accent leggen op de coördinatie en planning van haar opdracht waarbij de beschikbare middelen zoveel mogelijk moesten worden gemutualiseerd. Vanaf dan bood Afdeling 1 transversale ondersteuning zoals bijvoorbeeld de coördinatie van het toezicht in overleg met de Algemeen Rijksarchivaris, de departementshoofden en Afdeling 2 “digitalisering en digitale archivering”. Dit overleg bepaalt de doelstellingen, de middelen en procedures om ze te verwezenlijken, de planning van concrete acties en de zichtbaarheid van genomen acties. Afdeling 1 schrijft een groot deel van de richtlijnen, aanbevelingen en adviezen, bestemd voor de archiefvormers, om beheer en bewaring van hun dynamisch en semi-dynamisch archief te optimaliseren.

De toezichtopdracht van het Rijksarchief werd herbevestigd en gepreciseerd in het Koninklijk besluit van 18 augustus 2010.⁶²

Bewaring en vrijwaring van archivistisch erfgoed

De voornaamste taak van het Rijksarchief is de materiële bewaring van archief. De definitieve bewaring van archief vereist speciaal uitgeruste lokalen die beantwoorden aan strenge eisen inzake temperatuur, luchtvochtigheid en beveiliging tegen brand en overstroming. De documenten zitten in zuurvrije mappen of archiefdozen voorzien van de nodige identificatie-elementen. Mettertijd beschadigd archief moet gerestaureerd en opnieuw ingebonden worden. Daarom beschikte het Rijksarchief over verscheidene interne ateliers: een atelier voor het

⁵⁸ In het jaarverslag van 1969 staat dat het aantal leden van deze inspectiedienst, voor een efficiënte werking, tenminste met vier zou moeten worden vermenigvuldigd. *Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën. Jaarverslag 1969*, Brussel, 1970, p. 10.

⁵⁹ Koninklijk Besluit van 8 augustus 1985 (B.S., 13/05/1986)

⁶⁰ Toch worden tijdens de jaren negentig systematische controles uitgevoerd bij kerkfabrieken, vredegerichten, maar ook hoven, rechtbanken, parketten en auditoraten.

⁶¹ Koninklijk besluit van 20 oktober 2005 (B.S., 04/10/2005).

⁶² Koninklijk besluit van 18 augustus 2010 (B.S., 23/09/2010)

inbinden en restaureren van documenten (1859), een atelier voor zegelfgietsels (1864), een atelier voor fotografie (1922) en een atelier voor houtbewerking (1955). Deze ateliers kenden een bewogen bestaan en begrotingsmoeilijkheden leidden in de jaren 90 tot hun sluiting. Algemeen Rijksarchivaris Karel Velle nam in 2005 de rehabilitatie van het restauratieatelier op in het strategisch en operationeel plan van de instelling. Om te voorkomen dat veelvoudige raadpleging de schade aan archief nog zou verergeren, worden “risicodocumenten” (burgerlijke stand en kerkregisters, kaarten, plannen, tekeningen, oude oorkondes op perkament) gekopieerd op een andere drager; vooral microfilm en recenter in digitale vorm. Het strategisch en operationeel plan legde vier prioriteiten vast i.v.m. de volledige of gedeeltelijke digitalisering van archief: digitalisering van parochieregisters van alle gemeenten en van de registers van burgerlijke stand met hun gedetailleerde onderzoekstoegang; digitalisering van statistische bronnen uit de XIXe eeuw; digitalisering van kaarten en plannen en ten slotte digitalisering van verzamelingen zegelfgietsels van het Algemeen Rijksarchief (ongeveer 32.000 zegels).

Om een efficiënt beheer van zijn archiefbestanden te verzekeren, zorgt het Rijksarchief voor een regelmatige actualisering van de informatie over archief en archiefvormers. Het laatste volledige archiefoverzicht in het Rijksarchief dateert van eind 1980-begin 1990; dit was vóór de invoering van het archiefbeheersysteem Archeion⁶³. In de rijksarchieven in de provincies wordt sinds 2004 gewerkt aan een overzicht van de archiefbestanden dat zijn neerslag vindt in een archievenoverzicht of een bestandenlijst. Nu is het mogelijk gegevens in te voeren in het Archeionsysteem, dat ter beschikking staat van alle rijksarchieven. Jaarlijks worden in elk archiefdepot de bestanden grondig gecontroleerd tijdens de week van de “bestandscontrole”. Tijdens deze periode wordt nagegaan of alle ontleende en geraadpleegde stukken terug op hun plaats staan.

Ontsluiting van het archivistisch erfgoed

Het Rijksarchief zorgt steeds voor een toegang bij de archiefbestanden, ten bate van de onderzoekers. Sinds de Archiefwet van 1955 moet elk archiefvormend bestuur zijn archief geordend en voorzien van een archieftoegang overdragen aan het Rijksarchief. Toch bevindt zich in het Rijksarchief nog een massa archiefbestanden die nauwelijks ontsloten zijn. Het is één van de hoofdpodochten van het wetenschappelijk personeel om dit archief toegankelijk te maken via inventarissen waarin de archiefbestanddelen wetenschappelijk geordend zijn met beschrijving van vorm en inhoud. Een wetenschappelijke, kwaliteitsvolle ontsluiting vereist een studie van de geschiedenis van de instellingen waarin getoond wordt hoe ze in het verleden functioneerden, welke hun bevoegdheden en activiteiten waren en welk archief er gevormd werd. Archiefontsluiting wordt bewerkstelligd via diverse instrumenten: naast inventarissen zijn er zoekwijzers en gebruiksaanwijzingen om de onderzoekers te gidsen door bepaalde archiefbestanden of archiefbescheiden; archiefoverzichten geven een beknopte beschrijving van het bewaarde archief in een bepaald depot. De centrale directie van het Algemeen Rijksarchief werkt reeds jaren aan het “retroconversie”-project dat integraal deel uitmaakt van een groot nationaal project voor digitalisering van alle archieftoegangen van het Rijksarchief.

Wetenschappelijk onderzoek

Als wetenschappelijke instelling ontplooit het Rijksarchief natuurlijk ook wetenschappelijke activiteiten aangaande zijn eigen onderzoeksdomrein, namelijk de archivistiek, de bewaring en de geschiedenis van de archiefvormende instellingen. Het is onmogelijk om correct bovenvermelde taken (verwerving, toezicht, bewaring, ontsluiting en communicatie) te vervullen zonder wetenschappelijk onderzoek. Een belangrijk deel van de wetenschappelijke activiteiten wordt in nauwe samenwerking met universiteiten verwezenlijkt.

⁶³ Het Archeion-systeem dient voor het beheer van archiefbestanden, evenals van hun plaats in de archiefbewaarplaatsen, hun archiefbestanddelen en hun toegangen.

Publiekswerking

Leeszaal en ontlening

De activiteiten verwerven, bewaren en ontsluiten van archief krijgen hun volle betekenis door raadpleging in de verschillende leeszaal van het Rijksarchief. De allereerste reglementen van het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën bevatten reeds regels i.v.m. de raadpleging van documenten en de openingsuren van de leeszaal⁶⁴. Krachtens de Archiefwet van 1955 moeten alle administratieve documenten, ouder dan honderd jaar, overgedragen worden aan het Rijksarchief waarna ze in principe openbaar zijn⁶⁵. Niettemin wordt ook alles in het werk gesteld om de raadpleging van jonger archief mogelijk te maken. Het Rijksarchief moet ook zorgvuldig waken over het respect voor het vertrouwelijk karakter van gegevens in overheids- en privéarchief. Niet enkel omwille van bescherming van de persoonlijke levenssfeer, maar ook om materiële beschadiging van het document te vermijden moet de raadpleging ervan soms ingeperkt worden. Zodra een kopie beschikbaar is, kan het origineel niet meer opgevraagd worden. Het personeel van het Rijksarchief assisteert de onderzoekers tijdens hun opzoekingen in de leeszaal. Naast dit advies beantwoordt het Rijksarchief veel brieven en e-mails met vragen om historische, genealogische en bestuurlijke informatie.

Het Rijksarchief ontwikkelde al heel vroeg een systeem voor uitlening van documenten buiten de eigen leeszaal. Dit systeem was oorspronkelijk beperkt tot de andere Rijksarchieven maar kende in de jaren zestig een belangrijke ontwikkeling waardoor het aantal ontleende documenten in 1947 reeds 40000 bedroeg. Vanaf dan probeert de instelling het aantal verplaatsingen van documenten te beperken om beschadigingen te voorkomen. De uitleendienst richt zich dan ook vooral op de universiteiten van het land, tentoonstellingen en de andere Rijksarchieven⁶⁶. De ontlening aan universiteitsbibliotheek werd in 2004 afgeschaft om veiligheidsredenen; ontleningen voor seminaries blijven wel mogelijk. In 2005 werden er 1559 stukken uitgeleend.

Reproductie en reprografie van documenten

Na de Tweede Wereldoorlog begint het Algemeen Rijksarchief, weliswaar bescheiden, met de reproductie en reprografie van documenten. Oorspronkelijk betrof de reproductie slechts enkele honderden foto's, tegenwoordig gaat het om honderdduizenden documenten. Reproductie volgde de belangrijkste technologische ontwikkelingen van de laatste decennia. Vanaf nu zijn de mogelijkheden schier onbeperkt: kopies van microfilms met een readerprinter; kopies van originele documenten met scanners, foto's met traditionele of analoge toestellen, microfilms of digitalisering van originele documenten of nog reproductie van digitale archiefbestanden. Er zijn verschillende tarieven voor reproducties al naargelang ze door de lezer zelf gemaakt werden, of door personeel van het Rijksarchief. De voorwaarden en toepassing van de tarieven worden uitvoerig beschreven in ministeriële besluiten. Alle reproducties, zelfs deze uitgevoerd met een persoonlijk toestel, zijn uitsluitend bestemd voor privégebruik.

Publicaties en bibliotheken

Heel vroeg werd het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën uitgerust met gespecialiseerde bibliotheken. De centrale bibliotheek van het Rijksarchief speelt een belangrijke ondersteunende rol in het wetenschappelijk werk van de archivariissen en wetenschappelijke medewerkers verbonden aan de instelling, maar verleent ook belangrijke

⁶⁴ Een register met de geraadpleegde documenten en de aanvraagformulieren moest bijgehouden worden. Er kon slechts één document tegelijk worden geraadpleegd. Reglement van 17 december 1851 voor de bewaarplaatsen van het Rijksarchief in de Provinciën en het reglement van 21 maart 1859 van het Algemeen Rijksarchief.

⁶⁵ De termijn van 100 jaar werd onlangs teruggebracht tot 30 jaar. Wet van 6 mei 2009 houdende diverse bepalingen, waaronder de wijziging van de archiefwet van 24 juni 1955. (B.S., 19/05/2009).

⁶⁶ WYFFELS C., *Les archives belges depuis la seconde guerre mondiale*, in *Archief- en bibliotheekwezen in België*, 1984, LV, p. 245-246.

diensten aan het publiek. De Rijksarchieven in de Provinciën beschikken ook over rijke wetenschappelijke en soms ook administratieve bibliotheken. De instelling zet zich al enkele jaren in voor de catalogisering van alle boeken en tijdschriften in haar bibliotheken. Het beheer van deze bibliotheken werd pas recent toevertrouwd aan specifiek personeel; vroeger was dit de taak van het afdelingshoofd. Een catalogus voor de centrale bibliotheek bestond nochtans reeds in 1882, ondanks personeelstekort. De Rijksarchieven in de Provinciën beschikken nog steeds niet over personeel voor het beheer van de bibliotheek, deze taak wordt nog altijd uitgevoerd door het administratief personeel van het Rijksarchief.

Bovendien voert het Rijksarchief een heel actief publicatiebeleid. Jaarlijks publiceert de instelling tientallen inventarissen, catalogi en studies over archivalie of de geschiedenis van de instellingen. Krachtens een Koninklijk Besluit van 1834 moet het Rijksarchief inventarissen publiceren ter verspreiding. Tussen 1837 en 1958 werden ongeveer 200 inventarissen gedrukt door privédrukkerijen. In 1922 werd een eigen drukkerij op stapel gezet. Ze had slechts twee courante lettertypes en een vijftiental fantasieletters en werd gebruikt voor de druk van interne formulieren (aanwezigheidslijsten, etiketten, logboeken enz.)⁶⁷. Het jaar daarop beschikte het Rijksarchief over een offsetinstallatie voor de publicatie van grote oplages waardoor de drukkosten aanzienlijk daalden. Door de technische vooruitgang steeg het aantal publicaties van inventarissen in de Rijksarchieven exponentieel en kregen talloze handgeschreven archieftoegangen een gedrukte versie. Tussen 1959 en 1978 werden 365 publicaties (archieftoegangen, catalogi, handleidingen, boeken en brochures) intern gedrukt tegenover amper 78 extern⁶⁸. De eerste drukkerij werd aanzienlijk uitgebreid en verbeterd zowel inzake lay-out als voor het feitelijke drukwerk. Nieuwe publicatiereeksen ontstaan: overzichten en gidsen, inventarissen, archieftoegangen (beperkte oplagen), archiefbeheersplannen en selectielijsten, *Miscellanea Archivistica*, *Manuale*, *Studia*, *Quellen und Forschungen*.

Tentoonstellingen, conferenties, enz.

Het Rijksarchief probeert het archivalisch erfgoed bekend te maken bij het grote publiek via thematische tentoonstellingen waar de archiefdocumenten voorgesteld worden in een brede maatschappelijke en culturele context. Het Rijksarchief organiseert geregeld opendeurdagen, studiedagen voor onderzoekers en neemt deel aan de Erfgoeddag. Sinds 2005 is een algemene dienst belast met de externe relaties en de coördinatie van de communicatie, valorisatie en publiekswerking.

Tevoren organiseerde het Rijksarchief educatieve activiteiten zoals tijdelijke of blijvende interne tentoonstellingen of tentoonstellingen waaraan de instelling meewerkte, zonder een eigen educatieve dienst met een gestructureerd personeelskader. Educatieve activiteiten van de instelling werden gecoördineerd door een archivaris. Vanaf eind XIXe eeuw wordt in onderwijskringen het bezoek aan de Rijksarchieven warm aanbevolen. Tot de Eerste Wereldoorlog waren deze bezoeken, bij gebrek aan permanente tentoonstellingen, beperkt tot een voordracht over de oprichting van de bezochte archiefdienst en de bestudering van enkele geselecteerde documenten. Pas in 1936 werd een blijvende tentoonstellingszaal opgericht in het Algemeen Rijksarchief. Deze werd in 1958 afgeschaft na de intrek van het Algemeen Rijksarchief in de Ravensteingalerij. In 1961 werd de tentoonstellingszaal opnieuw ingericht, ditmaal in het Algemeen Rijksarchief te Anderlecht. Naast deze permanente tentoonstelling, van 1961 tot 1972, nam de instelling deel aan 323 tentoonstellingen zowel in binnen- als buitenland en organiseerde 37 tijdelijke tentoonstellingen, mét catalogi. Vanaf 1972 werden de educatieve activiteiten gecoördineerd door een archivaris en de instelling oriënteerde het beleid op permanente tentoonstellingen in de Rijksarchieven in de Provinciën. Zo werd in 1972 te Namen de permanente tentoonstelling geopend, in 1975 één te Brugge en daarna te

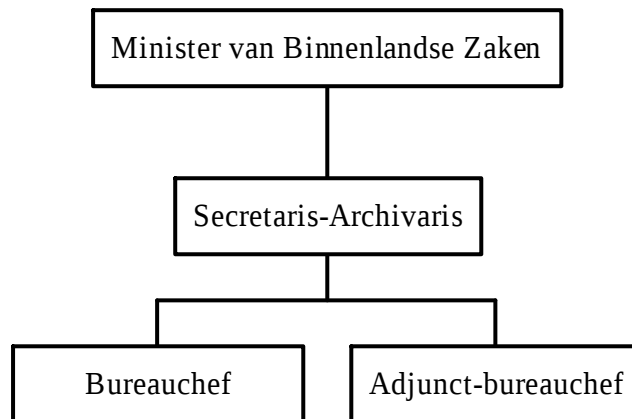
⁶⁷ CUVELIER J.(dir), *Les Archives de l'État en Belgique de 1919 à 1930*, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, varia, 20), Gent, (1930), p. 284-285.

⁶⁸ WYFFELS C., *Les Archives de l'État. Un établissement scientifique en détresse*, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, *Miscellanea Archivistica*, 26), Brussel, 1980, p. 37-39.

Doornik en Saint-Hubert. De activiteiten van de “educatieve dienst” lagen tussen 1957 en 2009 aan de oorsprong van de publicatie van 178 tentoonstellingscatalogi en 48 educatieve dossiers.

ORGANIGRAMMEN

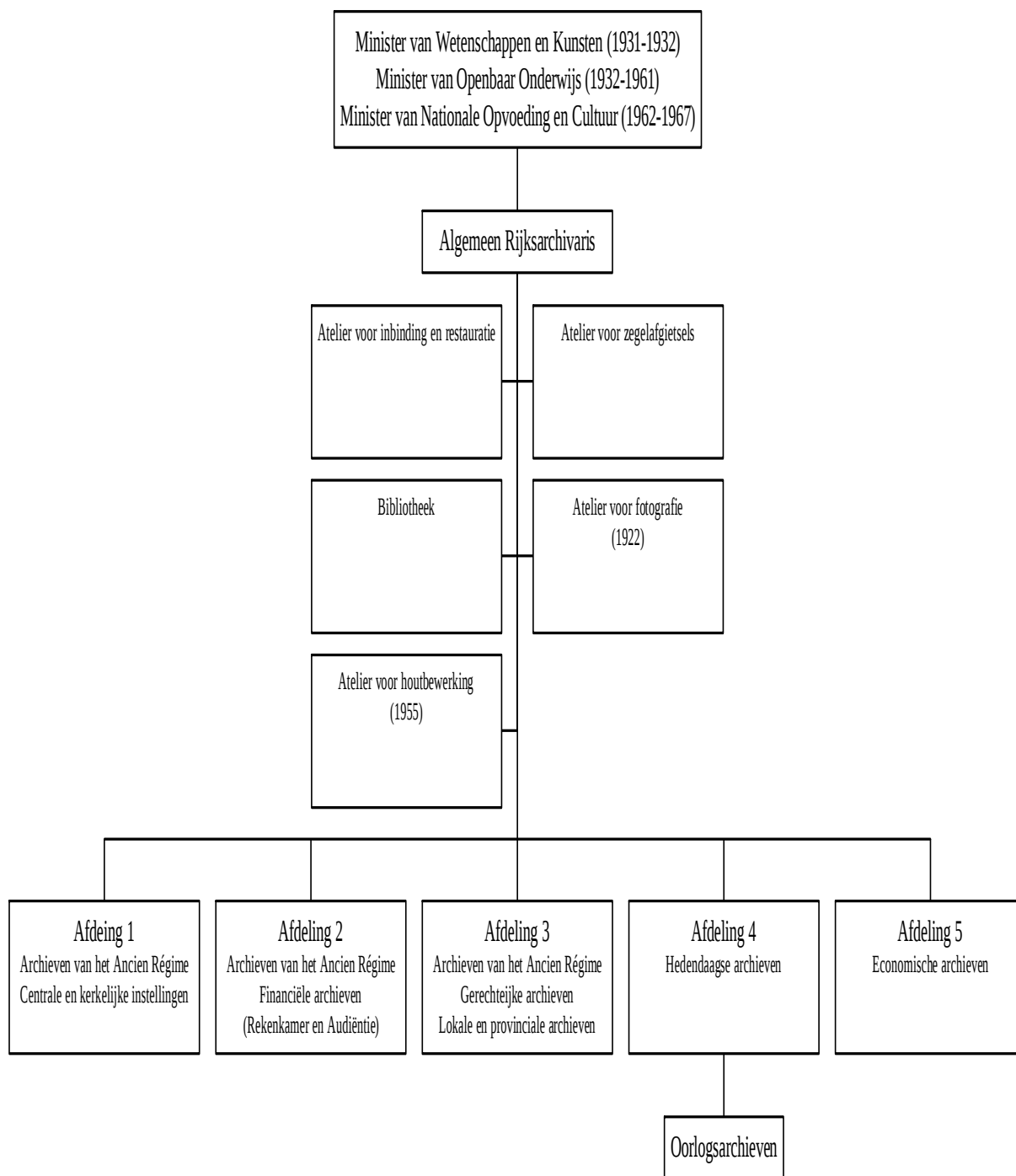
Het Rijksarchief, 1830-1831

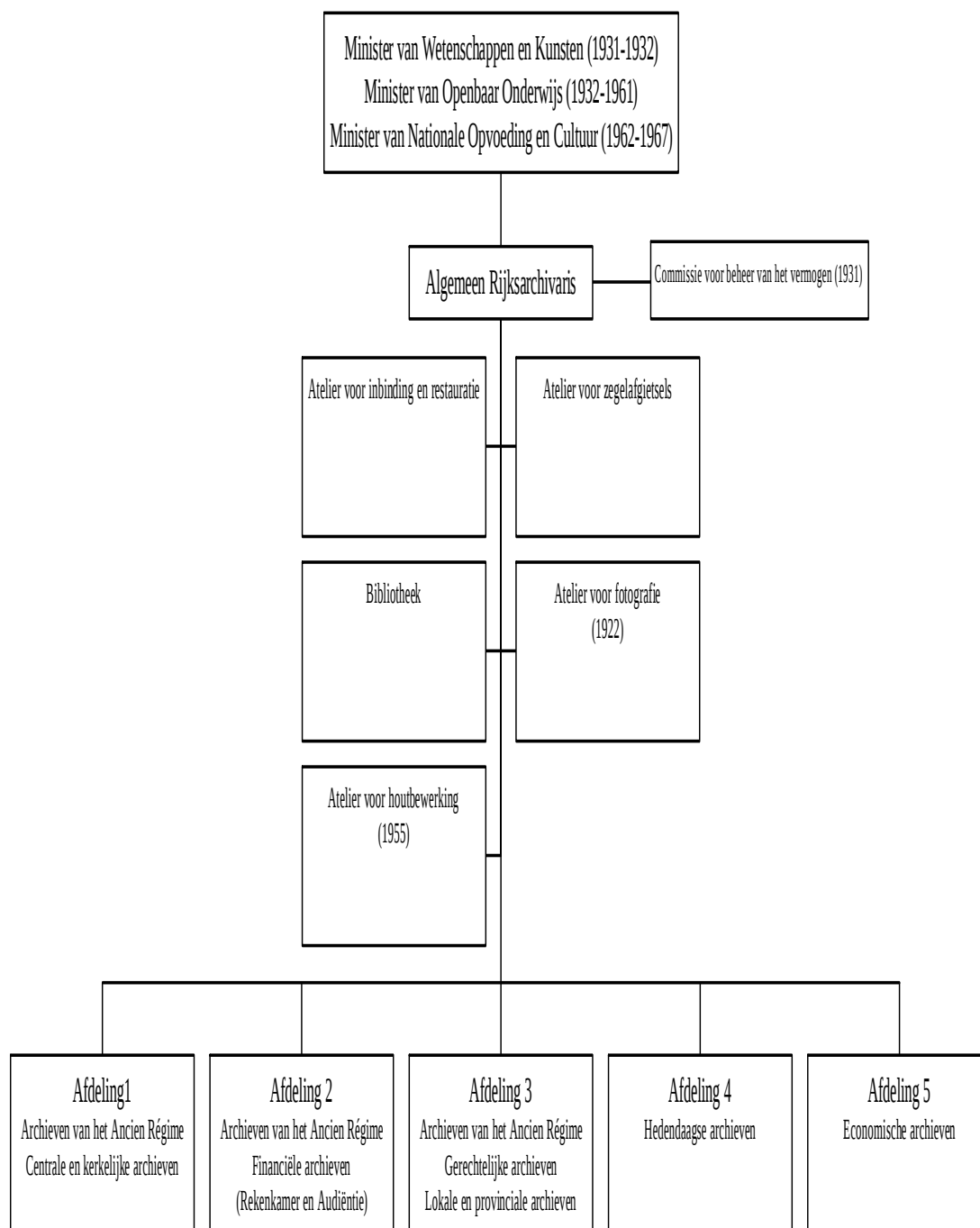
Het Algemeen Rijksarchief, 1832-1859

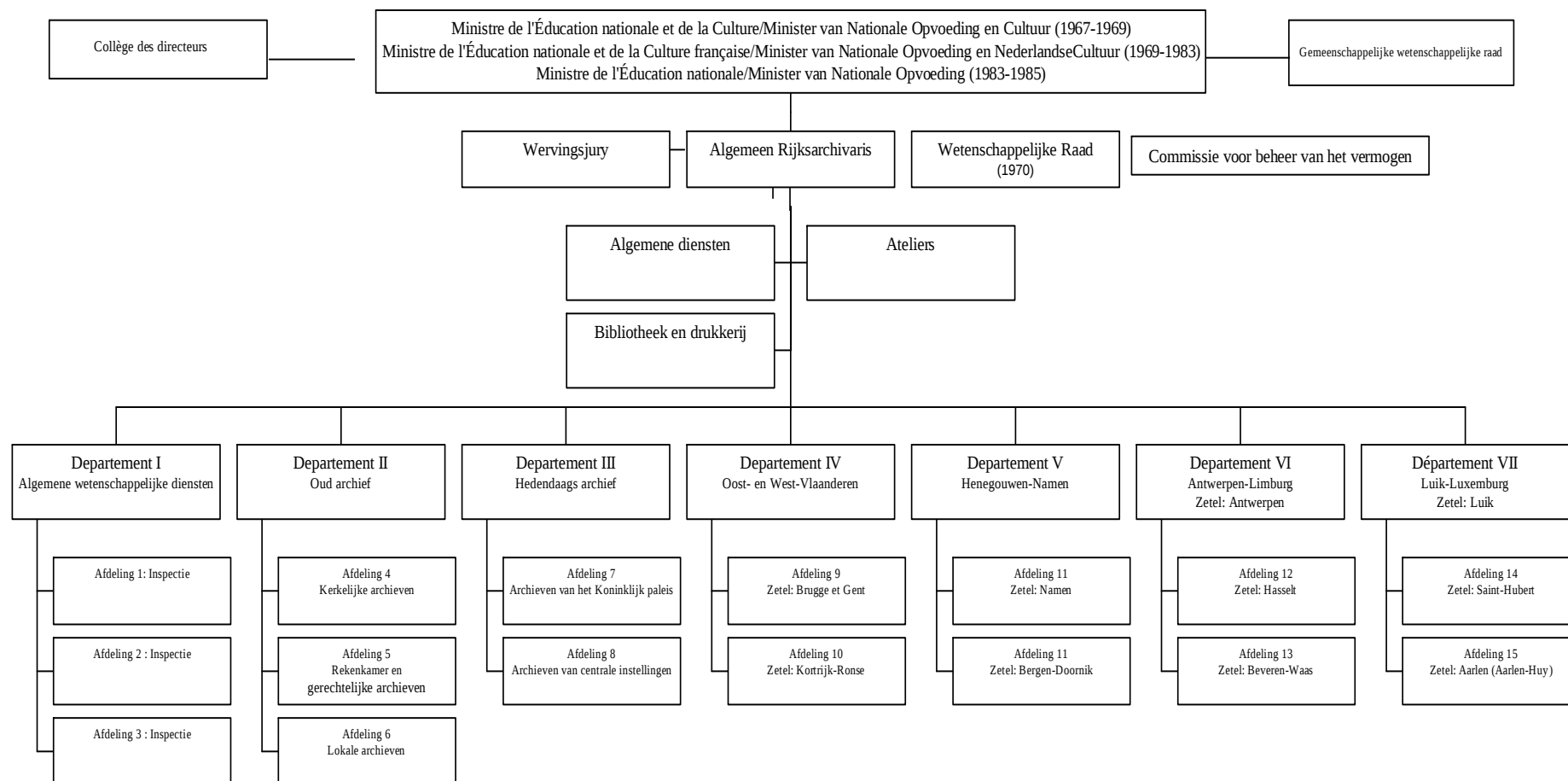
Het Algemeen Rijksarchief, 1859-1930

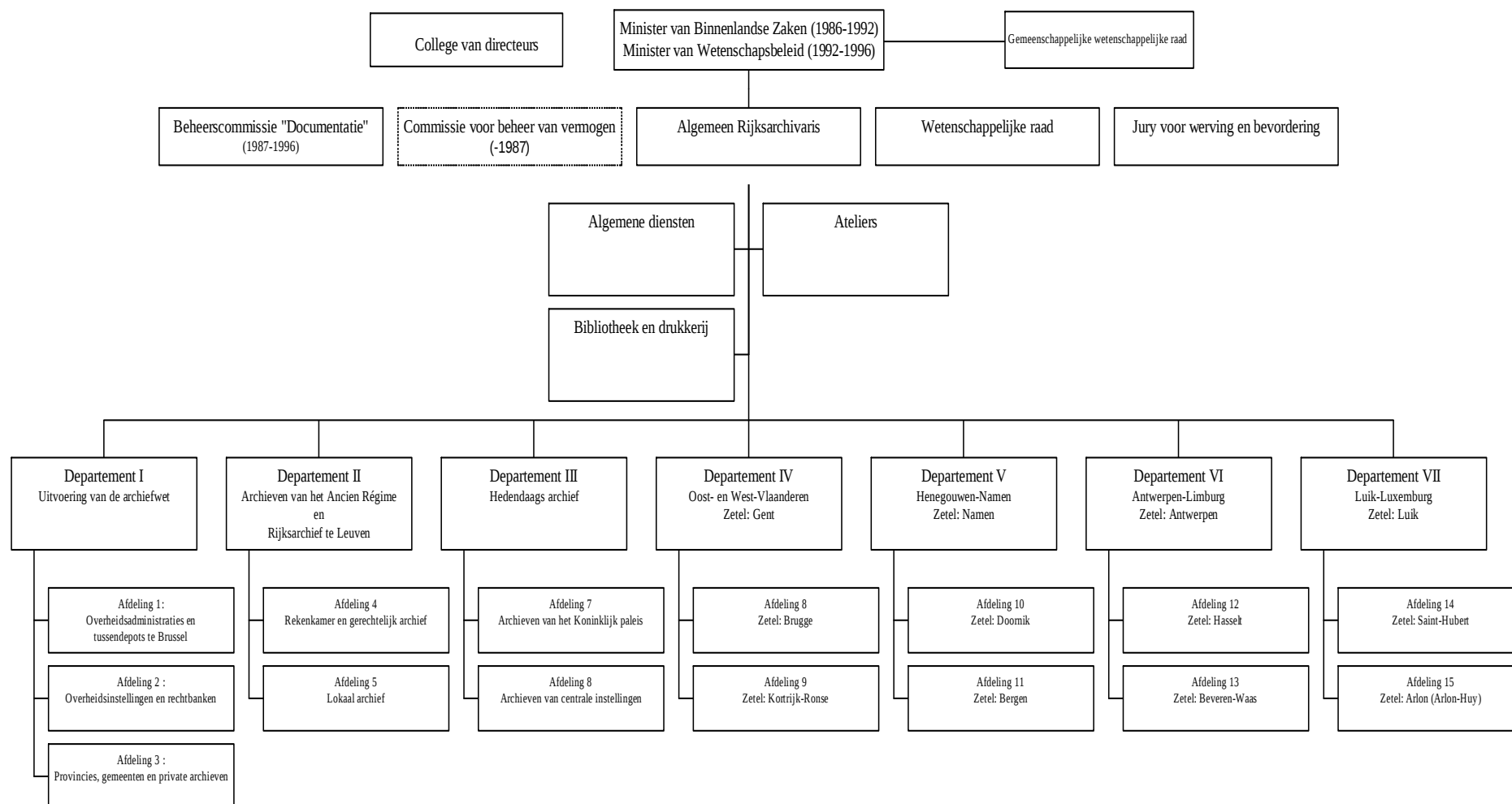
Het Algemeen Rijksarchief, 1931-1966

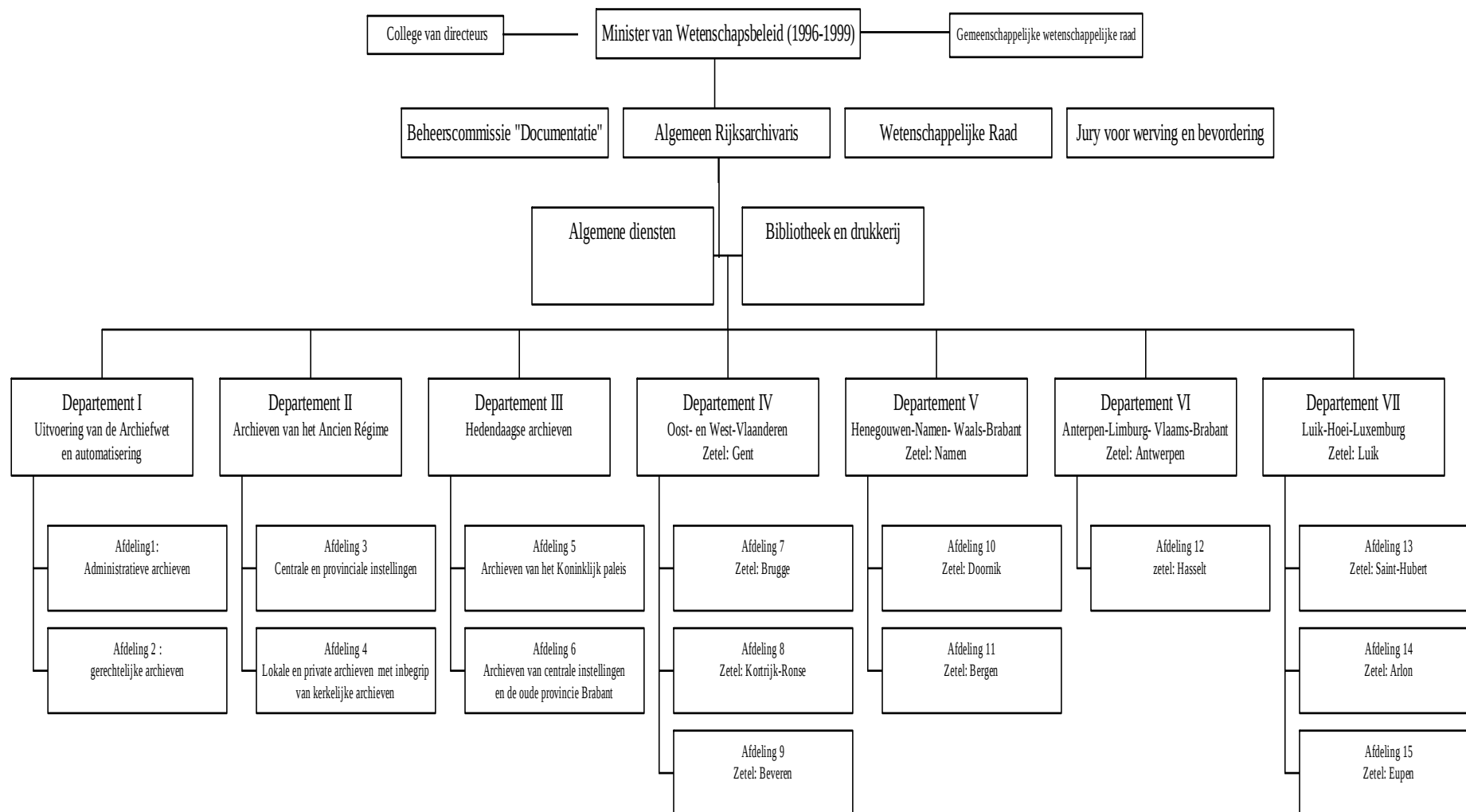
Het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, 1967-1985

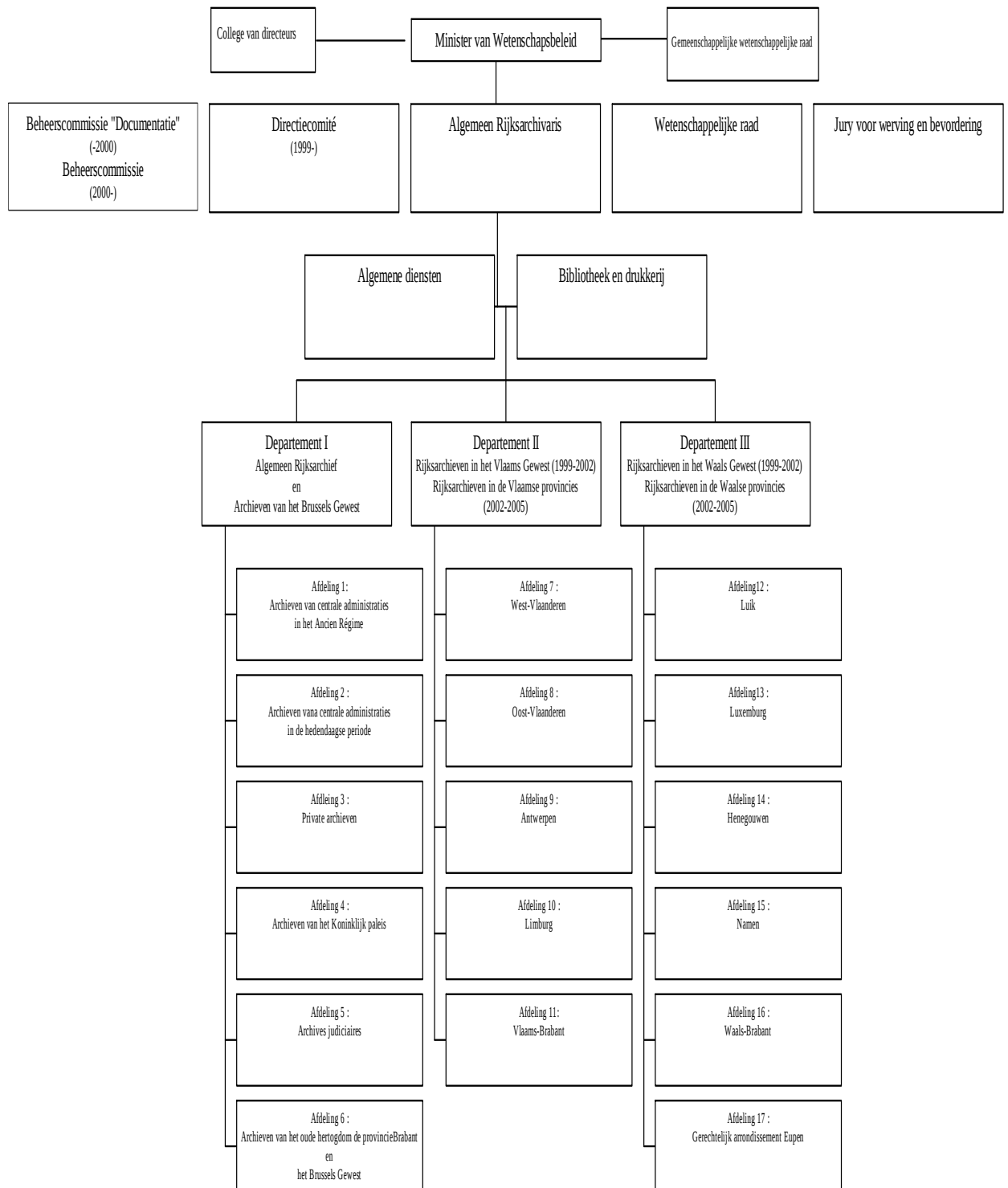
Het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, 1986-1995

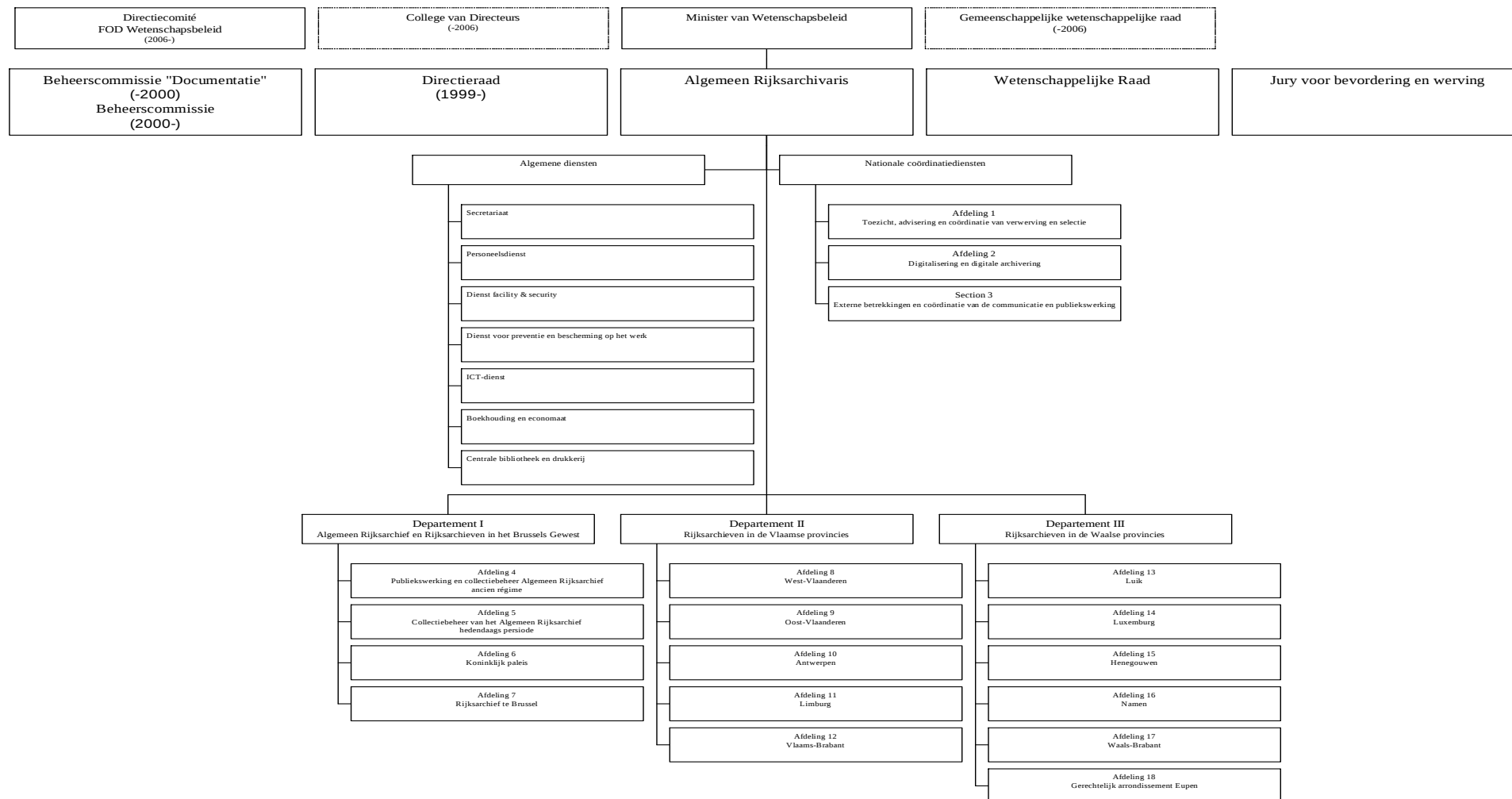
Het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, 1996-1999

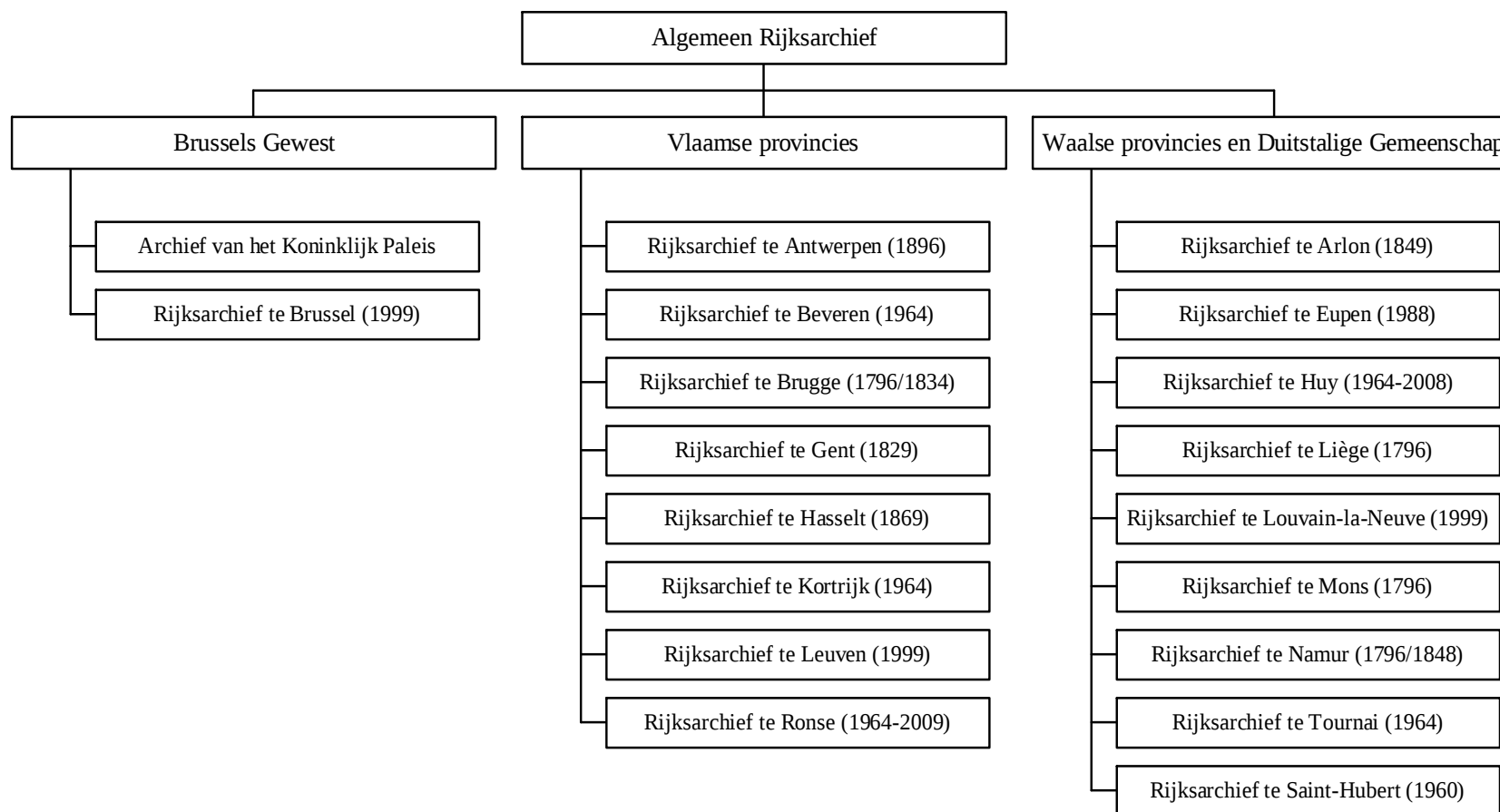
Het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, 1999-2005

Het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, 2005-vandaag

Oprichtingsdata van de verschillende provinciale archiefbewaarplaatsen van het Rijksarchief

VORMING, BEHEER EN SELECTIE VAN ARCHIEF

A. TERMINOLOGIE

Een selectielijst kan structureel of functioneel zijn. Een selectielijst volgens het functioneel model baseert zich op de bevoegdheden en functies in het werkproces waarin het document tot stand kwam, niet op het organogram van de betrokken diensten.

Het functioneel model wordt in twee gevallen verkozen: wanneer het organogram vaak en ingrijpend gewijzigd werd en het archief verschillende fasen van deze evolutie heeft doorgemaakt; en wanneer de archiefvormer uit aparte entiteiten bestaat met verschillende organisatie en ordening van het archief. In het geval van het Rijksarchief drong de selectielijst naar functioneel model zich dus op, gezien zijn structuur en de herhaaldelijke veranderingen in het organogram, maar ook omdat de opdrachten van de instelling door onderscheiden entiteiten worden vervuld.

Archiefstukken

Archiefstukken zijn documenten die, ongeacht hun drager, datum of materiële vorm, bestemd zijn om te berusten onder de instelling, persoon of groep personen die deze documenten heeft ontvangen of opgemaakt bij de uitoefening van zijn/haar activiteiten of de vervulling van zijn/haar taken. Archief is dus eender welk document, op papieren, magnetische, optische elektronische of andere drager⁶⁹.

Archiefreeksen

Archief komt voor in *reeksen*: groepen van documenten of dossiers die onder één noemer worden gebracht omdat ze een gemeenschappelijk element hebben, doorgaans van formele aard. Ze worden chronologisch, alfabetisch, numeriek of alfanumeriek geordend. Concrete voorbeelden zijn personeelsdossiers, inkomende briefwisseling, dossiers door een dienst behandeld in het kader van zijn specifieke bevoegdheid of registers van uitgaande briefwisseling⁷⁰.

Archiefvormer

De organisatie, persoon of groep personen die, in uitoefening van zijn of haar functies of activiteiten, archief tot stand brengt of heeft gebracht. In dit geval is de archiefvormer het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën⁷¹.

De drager

Het materiaal waarop de informatie wordt vastgelegd: papier, elektronische documenten, film, microfilm, microfiche, audiocassette, videocassette of andere⁷².

⁶⁹ COPPENS H., *Archiefterminologie*, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Miscellanea Archivistica Manuale, 49), Brussel, 2004, p. 17-18.

⁷⁰ *Ibidem*, p. 67.

⁷¹ *Ibidem*, p. 24.

⁷² *Ibidem*, p. 16.

Bewaartermijn

Periode waarin het document deel uitmaakt van het dynamisch en semi-statisch archief, en het moment dat het ofwel permanent bewaard wordt, ofwel vernietigd wordt omdat het voor de instelling geen voorspelbaar nut meer kan hebben⁷³.

Administratieve gebruiksperiode

Periode die aanduidt hoe lang archiefbescheiden een administratieve waarde hebben voor hun archiefvormer; dit is de periode waarin de documenten onmisbaar zijn voor de activiteit van de dienst⁷⁴.

Definitieve bestemming

De definitieve bestemming betreft de beslissing, na verstrijken van de bewaartermijn, tot blijvende bewaring dan wel totale vernietiging of selectie.⁷⁵

B. BESCHRIJVING VAN DE VOORNAAMSTE REEKSEN

I. LEIDING VAN DE DIENSTEN EN INTERN BEHEER

A. De leiding

A.1. Algemene leiding van de instelling

De beschrijving van de reeksen over de leiding van de instelling gaat natuurlijk over beheersdocumenten gevormd of ontvangen door de Algemeen Rijksarchivaris. Een aantal van deze reeksen, zoals dienstnota's en documenten i.v.m. het wettelijk kader van de instelling, zijn zeer algemeen maar essentieel om de geschiedenis van de instelling te reconstrueren. Meer specifieke reeksen bestaan uit jaarverslagen, managementplannen, operationele plannen, driejaarlijkse kaderplannen, dossiers over samenwerking met Belgische of buitenlandse instellingen of dossiers met parlementaire vragen over de instelling.

Vanaf 1830 brengt de Algemeen Rijksarchivaris bij de voogdijminister verslag uit over de stand van zaken van de instelling; in 1859 werden deze jaarverslagen trouwens een verplichting⁷⁶. Deze verplichting werd niet altijd gerespecteerd; zo werden er geen jaarverslagen van het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën gepubliceerd in de periode 1936-1968⁷⁷. In 1969 - 1985 herneemt de instelling de publicatie van de verslagen, maar ze wordt nadien opnieuw voor 20 jaar nagelaten. De hervorming van de managementfuncties binnen de wetenschappelijke instellingen doet een nieuwe documentenreeks ontstaan in verband met de functie van directeur-generaal. Hij is namelijk verplicht om binnen drie maand na zijn aanstelling een managementplan en een ontwerp van operationeel plan op te stellen. Het managementplan beschrijft de beheersopdrachten, de strategische en operationele doelstellingen en de begrotingsmiddelen. Het operationeel plan bepaalt hoe de beheersopdrachten, strategische en operationele doelstellingen en het nodige

⁷³ *Ibidem*, p. 42.

⁷⁴ *Ibidem*, p. 42.

⁷⁵ *Ibidem*, p. 43.

⁷⁶ *Intern reglement van 21 maart 1859 van het Algemeen Rijksarchief*.

⁷⁷ Voor de periode 1936 tot 1956 bestaan handgeschreven jaarverslagen die bij de instelling worden bewaard; voor de periode 1957-1968 zijn er geen handgeschreven jaarverslagen in het archief van de instelling aanwezig. Voor de jaren 1957 tot 1965 werd geen enkel rapport opgesteld.

budget in dat verband, zullen worden uitgewerkt⁷⁸. Zoals op 1 februari 2000 bepaald, moet de instelling bovendien een driejaarlijks kaderprogramma van haar activiteiten opstellen waarin, onder de vorm van doelstellingen, wordt aangeduid hoe de instelling haar statutaire opdrachten zal volbrengen. Dit document wordt opgesteld door het instellingshoofd en de departementshoofden en wordt nadien voor advies voorgelegd aan de wetenschappelijke raad. Het document moet vervolgens goedgekeurd worden door de beheerscommissie en wordt ter goedkeuring aan de minister overgemaakt⁷⁹.

De Algemeen Rijksarchivaris vormt, bij uitoefening van zijn directiefunctie, dossiers over de verschillende diensten/afdelingen/bewaarplaatsen en departementen van de instelling. Deze dossiers hebben geen homogene inhoud maar gaan over heel diverse vraagstukken en zijn vooral coördinatie-dossiers. Hoewel deze dossiers grotendeels bestaan uit werkdocumenten die de neerslag zijn van overleg en denkwerk, bevatten ze ook strategische en operationele documenten. Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen de documenten en verslagen opgesteld door de Algemeen Rijksarchivaris over zijn “diensten”, en documenten opgesteld door de “diensten” zelf en die vervolgens werden overgemaakt aan de directie.

A.2. Rol van het Directiecomité

De Algemeen Rijksarchivaris wordt in het beheer en de leiding van het Rijksarchief bijgestaan door een directiecomité, evenals door verschillende controle- en omkaderingsorganen. Deze comités, commissies en raden vormen documentenreeksen zoals verslagen van vergaderingen, met in bijlage stukken die aangeven op welk vlak hun bevoegdheden en interventies zich situeren. De functie van beheerscomité werd van 1965 tot 1999 waargenomen door de Wetenschappelijke raad van het Rijksarchief, die de Algemeen Rijksarchivaris assisteert in het dagelijks beheer van de instelling en waakt over de coördinatie en promotie van zijn werkzaamheden⁸⁰. In dit comité, dat sedert enkele jaren de naam “staf” draagt, worden informatie en ervaringen verwisseld, ideeën geconcretiseerd en taken verdeeld. De notulen van deze stafvergaderingen brengen verslag uit over strategische beslissingen, de bekrachtiging van personeelsplannen, ontwerpen van interne omzendbrieven en richtlijnen. De notulen bevatten ook de regelmatige verslagen van het wetenschappelijk personeel en de beslissingen in verband met gebouwen en infrastructuur, contracten en investeringen, opleidingsinitiatieven, publicaties, marketing, archiefbeheer (verwerving, bewaring, digitalisering), enz.

A.3. Controle en omkadering van het beheer

De verslagen van de vergaderingen van de Wetenschappelijke raad bevatten waardevolle informatie over de wetenschappelijke activiteit van de instelling, over de vervulling van haar opdrachten, o.a. inzake openbare dienstverlening, maar ook over de benoeming van

⁷⁸ Koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 20 april 1965 betreffende het statuut der wetenschappelijke instellingen van de Staat, het koninklijk besluit van 21 april 1965 tot vaststelling van het statuut van het wetenschappelijk personeel der wetenschappelijke instellingen van de Staat en het koninklijk besluit van 22 januari 2003 betreffende de aanduiding en de uitoefening van de managementfuncties in de wetenschappelijke instellingen van de Staat en dat diverse wijzigingen aanbrengt in de personeelsstatuten van de wetenschappelijke instellingen van de Staat. (B.S., 22/06/2004).

⁷⁹ Koninklijk besluit tot vaststelling van de organieke voorschriften voor het financieel en materieel beheer van de wetenschappelijke instellingen van de Staat die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid het Wetenschapsbeleid behoort, als Staatsdiensten met afzonderlijk beheer (B.S. 08/03/2000).

⁸⁰ Het Directiecomité neemt ook deel aan de beoordelingen en aan de disciplinaire procedures t.a.v. administratief en technisch personeel, maar is niet bevoegd voor leidinggevend. BEUMIER M., BRYNAERT N., *Les établissements scientifiques fédéraux*, Courrier hebdomadaire du CRISP, n°1855-1856, 2004, p. 11.

leidinggevend personeel. Inzake controle op het vermogen en de begroting zijn er documenten van de Commissie voor het beheer van het vermogen, met de jaarlijkse begrotingsontwerpen - met inkomsten en uitgaven van de instelling -, en de jaarverslagen van het afgelopen jaar. De financiële gegevens in de documenten, opgesteld door de gezamenlijke beheerscommissie van de groepering "documentatie", waar het Rijksarchief deel van uitmaakt, zijn veel vollediger en omvatten bijvoorbeeld het meerjarig kaderprogramma, de begrotingsvoorstellen, het jaarlijks investeringsplan, de goedkeuring van aanbestedingen, het beheer van de infrastructuur en de interne reglementen. De notulen van de beheerscommissie, die sinds 2000 in functie is, geven inlichtingen over: het kaderprogramma van de werkzaamheden van de instelling; het initieel budget met de aanpassingen; het jaarlijks investeringsplan; het jaarverslag; de rekeningen van het voorbije jaar; het rekruteringsplan; de middelen en het vermogen van de instelling, enz.⁸¹

De Algemeen Rijksarchivaris zetelt, in zijn hoedanigheid als directeur-generaal van het Rijksarchief, ook in verschillende samenwerkingsverbanden die in 1965 werden aangegaan door de wetenschappelijke instellingen, zoals de Gemeenschappelijke wetenschappelijke raad en het College der hoofden van wetenschappelijke instellingen, beide afgeschaft in 2006. Hij zetelt eveneens in het directiecomité van de Programmatorische federale Overheidsdienst Wetenschapsbeleid. De directeur-generaal van het Rijksarchief is, naast lid van deze samenwerkingsorganen, ook lid van verschillende beheersorganen van het Studie- en Documentatiecentrum Oorlog en Hedendaagse Maatschappij (SOMA)⁸² en de beheerscommissie van de Koninklijke Bibliotheek.

A.4. Leiding van het departement/Operationele directie

De activiteiten inzake de leiding van de departementen / operationele directies worden teruggevonden in documentenreeksen zoals briefwisseling, dossiers over de operationele plannen, het kaderplan, coördinatie en planning van de werkzaamheden, jaarverslagen, evenals dossiers over de vergaderingen van de departementen. De departementen en de operationele directies vormen ook documenten met een gedetailleerde beschrijving van hun investeringen. De dossiers van de departementen/directies die gevormd worden in het kader van voogdij, supervisie en coördinatie, zijn hoofdzakelijk overkoepelende synthesesdossiers rond diverse thema's: gebouwen, problemen bij overdracht, personeelsproblematiek, enz.

A.5. Leiding en beheer van diensten/ afdelingen

De diensten en afdelingen vertonen, qua werking, geen homogeniteit. Ze worden soms enkel en alleen door een dienst-of afdelingshoofd geleid, maar soms ook door verschillende personeelsleden gezamenlijk, waarbij leiding en beheer van deze diensten/afdelingen gecombineerd worden. Tijdens het vervullen van hun opdrachten vormen deze diensten/afdelingen van de instelling documentenreeksen zoals briefwisseling en dossiers over de toepassing van het kaderplan, de coördinatie van de werkzaamheden van de leden van

⁸¹ De documenten opgesteld door de raadgevende aankoopcommissies dienen ook geraadpleegd te worden. Deze commissies bestaan uit het instellingshoofd, de voorzitter en twee externe deskundigen gekozen uit academici of onder de leidinggevendenden van de instelling. Jaarlijks moet de commissie een verslag voorleggen. Ministeriële besluiten van 11 december 2000 en 9 maart 2006.

⁸² Op 13 december 1967 werd het Navorsings- en Studiecentrum voor de Geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog (NCWOII) opgericht om: "alle nodige maatregelen te treffen voor het inventariëren, bewaren en excerpten van de documenten of archiefstukken welke betrekking hebben op de tweede wereldoorlog, zijn voorgeschiedenis en zijn gevolgen". Het NCWOII wordt oorspronkelijk opgericht bij het Algemeen Rijksarchief. Op 10 januari 1997 verandert het NCWOII zijn naam in Studie- en Documentatiecentrum Oorlog en Hedendaagse Maatschappij (SOMA). Op 3 maart 2000 wordt het SOMA verbonden aan de pool "Documentatie" waartoe ook het Rijksarchief en de Koninklijke bibliotheek behoren. Wettelijk gezien is de Algemeen Rijksarchivaris lid van de Wetenschappelijke commissie en van de beheerscommissie van het SOMA.

de dienst/de afdeling, het uitwerken van het jaarverslag. Deze diensten/afdelingen van de instelling vervullen verschillende omkaderingsfuncties: beheer van de boekhouding van de leeszalen (kasboek, rekeningafschriften, lezerskaarten, reproductie van documenten); beheer van de bewaarplaatsen (bestelbonnen, facturen, vermogen); personeelsbeheer (selectie, tijdelijke aanwerving, personeelsdossiers, jobstudenten, stagiaires, enz.); beheer van de infrastructuur (gebouwen en hun onderhoud) en de uitrusting; beheer van de bibliotheek (catalogiseren, verwerving, restauratie, enz.) maar ook het beheer van externe communicatie. Deze documentenreeksen verschillen van deze gevormd door het centraal beheer. In bepaalde gevallen zijn de documentenreeksen van de diensten/afdelingen alleen maar gedeeltelijke kopies van reeksen die op centraal niveau bestaan; anderzijds worden sommige van de reeksen van de diensten/afdelingen centraal niet teruggevonden of zijn ze vollediger dan reeksen die elders worden bewaard.

B. Omkaderingsfuncties

B.1. Centraal beheer van begroting en financiën

Archief gevormd in het kader van het financieel beheer van het Rijksarchief is onderworpen aan de wetgeving⁸³. Het Rijksarchief gebruikt, zoals alle wetenschappelijke instellingen, de boekhoudsoftware PIA voor de invoer van alle boekhoudkundige en financiële gegevens. Het beheer van de boekhouding van het Rijksarchief is sterk gecentraliseerd. Sinds 2007 wordt de boekhouding van de Rijksarchieven in de provincies (kas 1, kas 2 en PCR) ingevoerd in het informaticasysteem Webshop⁸⁴. Ondanks deze centralisatie beschikt elk Rijksarchief over een eigen beperkt budget dat het, mits een aantal beperkingen, autonoom mag beheren. Centraal en lokaal worden dus gelijkaardige boekhoudkundige documentenreeksen gevormd. Deze reeksen, in verband met de werking van de leeszalen en de bewaarplaatsen, geven vooral informatie over de inkomsten: verkoop van lezerskaarten, levering van reproducties, inning van auteursrechten voor de reproductie van documenten in een publicatie, vergoeding bij uitlening van stukken aan externe tentoonstellingen, verkoop van publicaties. Hier moeten ook de opbrengsten worden vermeld van de occasionele verkoop van zuurvrije dozen en mappen voor verpakking, forfaitaire bedragen voor de behandeling van archief van derden en facturen voor opzoeken. Dit alles wordt lokaal beheerd en geregistreerd. Niettemin worden – behalve dit “dagdagelijks beheer” – de meeste boekhoudkundige en budgettaire activiteiten gecentraliseerd in het Algemeen Rijksarchief. De uitwerking en uitvoering van de begroting bevinden zich in dossiers met de voorbereiding en de eigenlijke uitwerking van het oorspronkelijk budget, het aangepast budget en documenten over de verdeling van het budget binnen de instelling. De verschillende gegevens uit het PCR-boek en de kasboeken worden vanaf nu ingevoerd in het Webshopsysteem.

B.2. Centraal beheer van Human resources

Het beheer van de “human resources” neemt een belangrijke plaats in bij het Rijksarchief; het omvat namelijk diverse managementaspecten gaande van aanwerving tot vorming en beheer van de loopbanen.

De documentenreeksen met reglementen (huishoudelijk reglement, personeelsbestand, personeelsstatuten en personeelsplan) verschaffen waardevolle informatie over de evolutie van het kader van de instelling en haar interne organisatie. De toepassing van de managementregels van de federale overheidsdiensten op de wetenschappelijke instellingen heeft geleid tot de invoering van het “personeelsplan”. Op basis van de personeelsenveloppe

⁸³ Koninklijk besluit van 01/02/2000 (B.S., 08/03/2000). Ministerieel besluit van 09/07/2003 (B.S., 31/07/2003).

⁸⁴ Momenteel worden papieren versies van deze boeken nog steeds gedrukt en bijgehouden in de archiefbewaarplaatsen.

bepaalt het een echt personeelsbeleid volgens de prioriteiten van de instelling. De uitvoering van dit plan wordt nadien strikt gevolgd door de personeelsdienst die nagaat of er nog personeelstekort is en of er nog budgettaire ruimte overblijft voor aanwervingen of bevorderingen. Verschillende reeksen beschrijven de wervings- en selectieprocedures, die variëren al naargelang van het gezochte personeel. De verslagen van de wervingsjury bevatten, vanaf 1965⁸⁵, alle ingediende kandidaturen en bevorderingsprocedures⁸⁶.

Voor kandidaturen voor leidinggevende functies moeten, vóór 2008, de verslagen worden geraadpleegd van de Wetenschappelijke raad; na 2008, deze van de wervingsjury. De verslagen en bijlagen van de vergaderingen van de wervingsjury en de Wetenschappelijke Raad spelen dus een essentiële rol om de selectiecriteria te reconstrueren die in de loop der jaren door de instelling werden gehanteerd. Voor informatie over de aanwervingprocedures van het administratief, technisch en beheerspersoneel van het Rijksarchief moeten de documenten over de wervingsexamens worden ingekeken. Elk personeelslid van het Rijksarchief behoort tot een functie en een functiefamilie. De functiefiches geven informatie over de verschillende verantwoordelijkheden en gewenste bevoegdheden en prestaties.

De dossiers van het personeel dat niet meer bij de instelling werkt, worden gearhiveerd bij het Algemeen Rijksarchief; recent werden ze geïnventariseerd. Tegenwoordig onderscheidt men statutair en contractueel personeel. Voor de statutairen bestaan gelijktijdig twee dossiers: dossiers over vakantiedagen, ziekte, zendingen en dienstonthefing, alfabetisch gerangschikt per Rijksarchief. Daarnaast zijn er algemene dossiers met de onderverdelingen briefwisseling, administratie en besluiten. Voor contractueel personeel bestaat er slechts één dossier met administratie, verlof en ziekte. Sinds de reorganisatie van de wetenschappelijke loopbaan van de ambtenaren van de federale wetenschappelijke instellingen, heeft de personeelsdienst een nieuwe dossierreeks in het leven geroepen voor de evaluatie van stagiairs. In de nabije toekomst zullen evaluatiedossiers opgesteld worden voor al het personeel van de instelling.

Een personeelsdossier zou idealiter moeten bestaan uit volgende onderverdelingen om een loopbaan binnen de instelling volledig weer te geven:

- Briefwisseling
- Administratie (individuele steekkaart, inlichtingenformulier, benoemingsbesluit, arbeidsovereenkomsten, eedaflegging, enz.)
- Opleidingen (basisopleiding, gecertificeerde opleidingen, interne en externe opleidingen, stages, enz.)
- Loopbaan (functiefiches, bevorderingen, barema's, activiteitenverslag, enz.)
- Evaluatie (evaluatieverslagen einde stage, tussentijdse evaluatieverslagen, enz.)
- Aan- en afwezigheden (verlof, zendingen, arbeidsongeval, enz.)
- Pensioen

Diverse niveaus van de instelling bewaren tegenwoordig dit soort documenten. Het zou gepaster zijn dat de diensten, afdelingen en departementen, waaronder de personeelsleden ressorteren, de documenten slechts bewaren tot de eindevaluatie van de beambte of zolang ze

⁸⁵ Vóór 1965 werden kandidaat-archivarissen aangeworven via examens. In 1919 en 1921 werden een verplichte cursus archiefconomie en een stage ingericht. Officieel bleef dit zo tot 1965, hoewel cursus en stage sinds de Tweede Wereldoorlog vaak ingekort of zelfs afgeschaft werden.

⁸⁶ De algemeen directeur van de instelling is voorzitter van deze jury, de andere leden zijn het instellingshoofd, drie externe wetenschappers, aangeduid door de minister, op voorstel van het instellingshoofd en het betrokken diensthoofd (of, bij ontstentenis, een lid van het wetenschappelijk personeel aangeduid door het instellingshoofd). De beslissingen van de jury worden genomen bij eenvoudige meerderheid; bij staking van stemmen beslist de voorzitter. Deze rekruteringsjury werd hervormd in 1987: twee directeurs van de administratie van de wetenschappelijke instellingen van de Staat, de instellingshoofden en drie externen maken er voortaan ook deel van uit. Op 25 februari 2008 werd het statuut van het wetenschappelijk personeel van de federale wetenschappelijke instellingen hervormd, maar de bevoegdheden van deze jury werden bevestigd.

nodig zijn voor de dienst/afdeling/departement. Vervolgens zou slechts één exemplaar bewaard moeten worden door de centrale personeelsdienst. De activiteitenverslagen van de beambte zouden onderworpen moeten worden aan een strenge selectie, zodat slechts de jaarlijkse verslagen bewaard blijven. Een mogelijk criterium zou zijn alle jaarlijkse verslagen ná 1987 te bewaren, en voor de periode ervoor, slechts deze van jaren eindigend op 0 en 5.

Andere documentenreeksen geven informatie over (permanente) opleiding⁸⁷ en over de stages. Tenslotte bestaat er voor de salarissen een databank waarmee de diverse projecten van de instelling kunnen begroot worden. Deze databank bevat maandelijks overzichten met de salarissen, doorgegeven door de dienst “vaste uitgaven” van de POD. Andere documenten gaan over de salarisschalen, de personeelsenveloppe, enz. De documentenreeksen van human resources omvatten verschillende gegevens over de evolutie van het sociaal overleg binnen de instelling⁸⁸ (verslagen van de Personeelsraad en het Basisoverlegcomité) en over de werking van de sociale dienst.

B.3. Centraal beheer van de infrastructuur

Sinds 2005 is het beheer van de infrastructuur van het Rijksarchief gecentraliseerd. Hiervoor lag deze bevoegdheid bij verschillende diensten/afdelingen/departementen alsook bij de directie. Dit verklaart waarom archief over deze aangelegenheden sterk verspreid is en waarom de dienst “*Security and Facility*” momenteel weinig dossiers bewaart. Bij gebrek aan volledige documentatie, meer bepaald over de verschillende gebouwen van het Rijksarchief, is het moeilijk om voor deze dienst een doordachte en globale benadering uit te stippelen over de dossiers die werden behandeld. Om hieraan te verhelpen heeft de dienst besloten de dossiers terug samen te stellen met de hulp van andere diensten van de instelling. Een inzamelingsoperatie van plannen, verslagen en onderhoudscontracten is gestart en al deze documenten worden meteen ingevoerd in een nieuw systeem voor documentatiebeheer.

B.4. Centraal beheer van het materieel

De documentenreeksen over het centraal beheer van het materieel zijn schaars. Enkele van deze reeksen komen ook bij andere diensten/afdelingen voor. De belangrijkste dossiers gaan over overheidsopdrachten (briefwisseling, lastenboek, ontvangen offertes, verslag van openen van de aanbesteding en de selectie van offertes, enz.), de aankoop van materiaal, het voorraadbeheer (kantoomateriaal, verpakkingsmateriaal, enz.), het beheer van telecommunicatiemateriaal en de toegangscontrole van de gebouwen. Het beheer van het materieel is niet gecentraliseerd, de dossiers worden derhalve bewaard door de verschillende verantwoordelijke diensten: dossiers over toegangscontrole en telecommunicatiemateriaal door de ICT-dienst, dossiers over overheidsopdrachten, aankoop van materiaal en voorraadbeheer door de verschillende rijksarchieven en op de centrale dienst voor het economaat, enz.

B.5. Centraal beheer van preventie en bescherming op het werk

Sinds 2005 beschikt het Rijksarchief over een dienst “Preventie en bescherming op het werk”. De voornaamste documentenreeksen die er gevormd worden zijn dossiers over de wetgeving ter zake, interne veiligheidsreglementen, plannen en verslagen met de acties en interventies

⁸⁷ Deze opleidingen worden nu binnen de instelling gecoördineerd door twee directeurs ‘Opleiding’, één voor de Nederlandstalige en één voor de Franstalige personeelsleden.

⁸⁸ In 1949 werden Personeelsraden opgericht in de diensten, instellingen en instituten ressorterend onder de minister van Openbaar Onderwijs. De raden brengen advies uit over voorstellen in verband met de ambtenarenstatuten, de organisatie van het werk en de diensten, veiligheid, hygiëne en verfraaiing van de werkplaatsen. In 1986 werd een Basisoverlegcomité opgericht binnen elke federale wetenschappelijke dienst ressorterend onder de minister bevoegd voor Wetenschapsbeleid.

van de dienst, dossiers over brandveiligheid en de beveiliging van de gebouwen van het Rijksarchief.

B.6. Centraal beheer van de ICT

Sinds het nieuwe organogram van 2005 valt het ICT-beheer onder een algemene specifieke dienst. Deze dienst beschikt - naast reeksen over de coördinatie van zijn activiteiten en de planning van zijn behoeften – over dossiers inzake aankoop van informaticamateriaal (bestek, prijsofferte, gunning van de opdracht, bestelbonnen, facturen, enz.). Het centraal beheer ICT is verantwoordelijk voor het veiligheidsbeleid (logins, antivirus, firewall, enz.); het bewaart documentatie over technische specificaties, beheer en ontwikkeling van toepassingen en software (o.a. boekhoudprogramma PIA, VUBIS-programma voor de bibliotheken of het archiefbeheersysteem Archeion) en staat in voor back-ups.

B.7. Centraal beheer van de bibliotheken

Naast de centrale bibliotheek van het Rijksarchief beschikken bepaalde diensten/afdelingen over een bibliotheek in eigen beheer. De documenten, gevormd in het kader van de organisatie en werking van deze bibliotheken, zijn grotendeels gelijkaardig: organisatiedossiers, verwervingsdossiers, bestelbonnen, dossiers over ruil en inzake catalogisering van verzamelingen. Bepaalde werken moeten hersteld of ingebonden worden. De dossiers in dat verband bestaan uit briefwisseling, aanbestedingen, prijsaanvragen en de ontvangen offertes.

B.8. Centraal beheer van de drukkerij

De dossiers over interne publicaties bestaan uit de “matrijs”, een word- of pdf –bestand, aangevuld met steekkaarten die de publicatie beschrijven, gegevens over de toewijzing van een ISBN-nummer en een volledige beschrijving van de drukmodaliteiten (kwaliteit, aantal exemplaren, enz.). Voor bepaalde periodes zijn deze gegevens opgenomen in een register. Andere reeksen zijn algemener en illustreren de activiteiten in de drukkerij: organisatie en werking, materiaalbestellingen (bestelbonnen, facturen, lastenboeken, offertes, enz.) maar ook dossiers over extern uitgevoerd werk (briefwisseling, verslagen, kostenraming, offertes die weerhouden werden, enz.)

B.9. Interne communicatie

Het Rijksarchief beschikt al enkele jaren over intranet dat het personeel toegang geeft tot diverse gegevens, nodig bij de uitvoering van zijn opdrachten. Dit communicatiemiddel wordt geregeld uitgebreid. Intranet biedt zowel typedocumenten, normatieve teksten, als databanken die regelmatig onderhouden en geactualiseerd worden.

B.10. Externe communicatie

Documentenreeksen over externe communicatie zijn onder meer: kopieën van de verschillende artikels over de instelling, verschenen in de pers, interviews met personeelsleden maar ook verschillende brochures, affiches en folders over het Rijksarchief. Deze zichtbaarheid wordt uiteraard al jaren verhoogd via de website en een elektronische nieuwsbrief. De opmaak, het onderhoud en de actualisering van deze website vormen technische evenals strategische dossiers. Sinds 2005 heeft het Rijksarchief een nieuw logo dat gebruikt wordt op alle documenten van de instelling: briefpapier, visitekaartjes van de medewerkers, brochures, folders, enz.

II. UITOEFENING VAN SPECIFIEKE OPDRACHTEN

A. Archieftoezicht

Van 1958 tot 1999 werden de toezichtsoopdrachten grotendeels uitgevoerd door de leden van een specifieke dienst en vervolgens een departement van het Algemeen Rijksarchief. Na de afschaffing van dit departement werden, tussen 1999 en 2005, deze opdrachten waargenomen door alle archivariissen van de instelling. Sinds 2005 bestaat er een dienst voor de coördinatie en planning van het toezicht binnen de instelling met de naam afdeling 1 “Afdeling Toezicht, advisering en coördinatie van verwerving en selectie”. De tabel hieronder geeft, ter verduidelijking van de bevoegdheidsverdeling en de vorming van documenten inzake toezicht, een overzicht van de verschillende diensten die achtereenvolgens verantwoordelijk waren voor het toezicht binnen de instelling.

De toezichtsoopdrachten van het Rijksarchief leiden tot de vorming van verschillende soorten documenten. Allereerst worden documenten uitgewerkt over de coördinatie van de opdrachten, zoals het kaderplan, een jaarlijkse planning, de taken van de verschillende archivariissen, enz. Daarnaast zijn er dossiers met de uitwerking van modellen, richtlijnen en opleidingen ten behoeve van het personeel van de instelling en van de archiefvormers. Tenslotte bevatten de eigenlijke toezichts- of inspectiedossiers de briefwisseling met de archiefvormers, inspectieverslagen, selectielijsten (in verschillende versies) en aanvragen voor vernietiging van archief. Deze toezichtsdossiers worden opgesteld door verschillende diensten in de instelling maar zijn gelijkaardig. Een intranet specifiek voor het toezicht werd eveneens ontwikkeld en bevat o.a. verschillende modellen van verslagen of selectielijsten, richtlijnen en aanbevelingen, selectielijsten, adviezen en informatiebrochures, enz.

Evolutie van de diensten/secties/departementen verantwoordelijk voor het toezicht

1958-1967	1967-	1985-1996	1996-1999	2005-
Inspectiedienst	Departement I : Algemene wetenschappelijke diensten Afdeling 1: de beide Vlaanderen en het gerechtelijk arrondissement Brussel Afdeling 2: Antwerpen, Limburg en het gerechtelijk arrondissement Leuven Sectie 3: Waalse provincies	Departement I : Uitvoering van Archiefwet Afdeling 1: Administraties van de Staat en bewaarplaats semi-dynamisch archief van Brussel Afdeling 2: Openbare instellingen, rechtbanken Afdeling 3: Provincies, gemeenten, privé-archief	Departement I: Uitvoering van Archiefwet Afdeling 1: Administratief archief Afdeling 2: Gerechtelijk archief Rijksarchief in de Provinciën	Nationale coördinatie-diensten Afdeling 1: Toezicht, advisering en coördinatie van verwerving en selectie Rijksarchief in de Provinciën

B. Verwerving van archief

In de structuur van het Rijksarchief werden diensten/afdelingen/bewaarplaatsen in de provincies evenals centrale diensten/departementen voorzien voor verwerving en beheer van archiefbestanden. De documentenreeksen over deze opdrachten zijn dus terug te vinden op verschillende niveaus. Het gaat om organisatorische dossiers, zoals coördinatie-dossiers, dossiers inzake de uitwerking van richtlijnen, vergadernotulen of jaarverslagen i.v.m. archiefverwerving.

Evolutie van diensten/afdelingen/departementen verantwoordelijk voor het hedendaags archief in het Algemeen Rijksarchief

1900-1967	1967-1999	1999-2005	2005-
4 ^e Afdeling: hedendaags archief	Departement III: hedendaags archief Afdeling 8: Archief van centrale instellingen	Departement I: Algemeen Rijksarchief et Rijksarchief van het Brussels Gewest Afdeling 2: Archief van centrale administraties van de hedendaagse periode Afdeling 3: Privéarchief Afdeling 5: Gerechtelijk archief	Departement I: Algemeen Rijksarchief et Rijksarchief van het Brussels Gewest Afdeling 5: Beheer van de verzamelingen in het Algemeen Rijksarchief (verwerving, depotbeheer, ontsluiting), hedendaagse periode

Evolutie van de diensten/afdelingen/departementen verantwoordelijk voor de archieven van het ancien régime in het Algemeen Rijksarchief

1830-1967	1967-1985	1986-1995	1996-1999	1999-2005	2005-
Afdeling- en 1, 2 en 3	Departement II: oud archief Afdeling 4: Kerkelijk archief Afdeling 5: Rekenkamer en gerechtelijk archief Afdeling 6: Lokale archieven	Departement II: oud archief Afdeling 4: Rekenhof en gerechtelijk archief Afdeling 5: Lokaal archief	Departement II: archief van het Ancien Régime Afdeling 3: Centrale en provinciale administraties Afdeling 4: Lokaal en privéarchief waaronder kerkelijk archief	Departement I: Algemeen Rijksarchief et Rijksarchief van het Brussels Gewest Afdeling 1: Archief van de centrale administraties Ancien Régime Afdeling 3: Privéarchief Afdeling 5: Gerechtelijk archief	Departement I: Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief van het Brussels Gewest Afdeling 4: Beheer van de verzamelingen in het Algemeen Rijksarchief (verwerving, depotbeheer, ontsluiting); ancien régime

In het kader van de verwerving van archief moeten vermeld worden: de contracten van schenkingen, legaten en afstand, briefwisseling met de archiefvormer of het orgaan van overdracht, documenten inzake overdrachten (overdrachtslijst, voorlopige inventaris, enz.) alsook de steekkaarten van opname in het archiefbeheersysteem Archeion.

C. Beheer van de archiefbestanden

De Rijksarchieven voeren regelmatig bestandsopnames uit; de registratiekaarten van de bestanden worden dan aangevuld met alle gegevens over de precieze locatie van de bestanden en de eventuele ontbrekende nummers. Om de gegevens te actualiseren houdt het Rijksarchief jaarlijks bestandscontrole, d.w.z. een grondige controle op de aanwezigheid van alle archiefnummers. Sinds enkele jaren werd een geïnformatiseerd archiefbeheersysteem (Archeion) in alle rijksarchieven over heel het land geïmplementeerd waarin de verschillende bovenvermelde gegevens worden ingevoerd. Wanneer documenten tijdelijk of definitief worden overgebracht naar andere bewaarplaatsen worden deze bewegingen ingeschreven in een register of overdrachtboek (papieren of digitale vorm). Deze registers worden aangevuld met de boeken of registers over verlies, diefstal en schade aan archiefbestanden.

D. Ontsluiting

De ontsluiting van archiefbestanden vormt zeer uiteenlopende documenten, zoals weg-en zoekwijzers, bestandsoverzichten en vooral inventarissen. Een aantal van deze projecten worden extern gefinancierd, en gaan gepaard met een verantwoordingsdossier met beschrijving en doelstelling van het project, het budget dat ervoor wordt uitgetrokken, de tussentijdse verslagen enz. Een groots digitaliseringsproject voor alle toegangen van het Rijksarchief, de zogenaamde “retroconversie” loopt sedert enkele jaren.

E. Publiekswerking

Het beleid inzake de leeszalen van het Rijksarchief kan worden afgeleid uit een analyse van de reglementen die in de loop der jaren voor de leeszalen werden uitgevaardigd, en uit de registers die vaak niet alleen de namen van de bezoekers, maar zelfs de geraadpleegde documenten vermelden. Sinds 2006 bestaan uniforme procedures voor de werking van de leeszalen: de aanmaak van lezerskaarten en het opvragen van stukken gebeuren via het archiefbeheersysteem Archeion. Gegevens in verband met de aanvragen tot reproductie van documenten worden behandeld via de Webshop-boekhoudsoftware.

In 2009 is het Rijksarchief gestart met een groots project voor een digitale leeszaal. Niet alleen de inventarissen staan on line, maar ook meerdere gedigitaliseerde archiefbestanden (parochieregisters, documenten van de burgerlijke stand, enz.) kunnen worden geraadpleegd. Over de ingebruikname van deze digitale leeszaal werden dossiers opgesteld in verband met technische aanpassingen en de algemene planning van het project. De stukken (documenten, beelden, gegevensbestanden) die in de digitale leeszaal worden opgenomen vergen permanent onderhoud.

F. Valorisatie van de archiefbestanden

Dossiers over de deelname van personeelsleden aan wetenschappelijke bijdragen over het archiefwezen, aan colloquia, congressen of studiedagen (zoals programma's, briefwisseling, teksten van toespraken, kostenstaten, verslagen van de deelnames, enz.) bieden waardevolle informatie over de externe valorisatie van de instelling en haar verzamelingen. Dit geldt ook voor dossiers over institutionele studieprojecten, doctoraatsverhandelingen en de prospectie van bronnen die een beeld geven over de deelname van de instelling aan het wetenschappelijk onderzoek (beschrijving van projecten, budget, planning, de kandidaten die werden

weerhouden voor de uitvoering van het project, tussentijdse en eindverslagen en het eindproduct).

De rijksarchieven organiseren, voor zover ze hiervoor personeel ter beschikking hebben, begeleide bezoeken voor een ruime schare aan bezoekers: geschiedkundige en heemkundige kringen, genealogische verenigingen, studenten geschiedenis en archivistiek, scholieren uit het middelbaar onderwijs, Belgische en buitenlandse vorsers, enz. De instelling houdt ook opendeurdagen en neemt deel aan erfgoeddagen. Dossiers met briefwisseling, programma's en eventuele inkomsten uit bezoeken geven een beeld over deze activiteiten. Dossiers over tentoonstellingen, colloquia of studiedagen die werden georganiseerd door of bij het Rijksarchief bevatten briefwisseling, boekhoudkundige stukken (bestelbons, facturen, totaalbudget, enz.), het plan van de tentoonstelling, foto's, de catalogus, affiches, uitnodigingen, bezoekersregisters,...)

C. VOORSTELLING VAN HET SELECTIECONCEPT

Het Rijksarchief kan onmogelijk alle stukken bijhouden die door de instelling gevormd worden, aangezien hun aantal exponentieel blijft toenemen. Het is dan ook noodzakelijk te bepalen welke documentreeksen vernietigd moeten worden, welke mits selectie bewaard blijven, en welke reeksen integraal bewaard worden omdat ze een wezenlijk getuigenis bieden over de geschiedenis en de opdrachten van de instelling. Deze selectielijst beschrijft 302 documentreeksen. Hij stelt voor om 37,8% hiervan te vernietigen en voor 20,1% een selectie door te voeren. In totaal zou 47% van de stukken definitief bewaard worden. Via deze ingrepen tot rationalisering van het informatiebeheer, wordt het aantal bewaarde documenten drastisch ingekrompen door de verwijdering van statisch archief zonder administratief of historisch nut. De eindbestemming van de stukken wordt bepaald door een aantal algemene principes. De aanwezigheid van volgende formele kenmerken is een criterium om stukken te bewaren: het document bevat volledige informatie, de informatie in het document is uniek, inzake bewaring hebben originele stukken voorrang op kopies, de geboden informatie is zeldzaam, bepaalde informaties vullen mekaar aan, enz. Vanzelfsprekend wordt ook rekening gehouden met criteria over de aard van de informatie. Vandaar dat documenten over de oprichting en de organisatie van het Rijksarchief, maar ook over de bevoegdheden, het beleid en de werking bewaard zullen worden.

Selectie is een intellectuele en materiële ingreep waarbij archiefstukken die bewaard moeten blijven gescheiden worden van deze die vernietigd mogen worden⁸⁹. Deze selectie kan, in sommige gevallen, gebeuren op niveau van de dossiers of op niveau van de documenten waaruit de dossiers bestaan. Deze selectielijst gebruikt beide mogelijkheden: hij definieert de eindbestemming van de stukken meestal op niveau van de dossiers maar soms ook op dat van de documenten. Alle bestelbons bijvoorbeeld moeten na 7 jaar (B1.024) vernietigd worden en dossiers over tentoonstellingen (H2.001) moeten na 20 jaar gecontroleerd worden en enkel hun catalogus, het plan van de tentoonstelling, de foto's en het budget moeten worden bewaard. Men spreekt in deze individuele gevallen van gedeeltelijke bewaring van dossiers, over een "selectieve selectie". Bij het toepassen van de regels in deze selectielijst zullen ook verschillen optreden in functie van de wijze waarop de dossiers door de personeelsleden werden samengesteld en beheerd. Bij de redactie van een jaarverslag bijvoorbeeld van een dienst/afdeling/departement (A4.006 en A5.005) worden eerst voorlopige versies opgesteld vooraleer een definitief verslag tot stand komt. De selectielijst stelt dat de voorlopige versies na drie jaar mogen vernietigd worden, terwijl de definitieve bewaard moeten blijven. Indien de verantwoordelijke voor de redactie van het jaarverslag van bij de aanvang aparte dossiers

⁸⁹ COPPENS H., *Archiefterminologie*, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, *Miscellanea Archivistica Manuale*,49), Brussel, 2004, p. 38-41.

of subdossiers heeft gecreëerd voor de voorlopige en eindversie, is de selectie eenvoudig en kan ze op niveau van de dossiers gebeuren. Indien daarentegen maar één enkel dossier werd gemaakt voor beide versies, is het nodig alle documenten te analyseren waaruit het dossier bestaat. Deze beschouwingen geven een beeld van de belangrijke rol die een selectielijst speelt in het documentbeheer van een instelling; hij maakt het namelijk mogelijk de vorming van documenten te rationaliseren. Het volledige documentbeheer moet inderdaad (her)bekeken worden in functie van toekomstige selecties. Er moet ook onderscheid gemaakt worden tussen selectieve selectie en schoning. Dit laatste is de handeling waarbij dubbels, kopies en blanco formulieren uit een dossier verwijderd worden. Regelmatig schonen wordt aanbevolen om de dossiers te vrijwaren van elementen die een goede bewaring kunnen hinderen, zoals metalen paperclips, nietjes en ordners.

De selectielijst omvat alle documenten die de instelling voor haar werking heeft ontvangen of opgemaakt. De bijzondere structuur van het Rijksarchief en het feit dat zijn opdrachten door verschillende entiteiten worden uitgevoerd, brengt met zich mee dat op verschillende niveaus van de instelling gelijkaardige documenten worden aangetroffen. Dit geldt bijvoorbeeld voor dossiers over de gebouwen. Meestal bevindt zo'n dossier zich bij de Algemene Directie (A1.007), bij het departement/ de directie (A4.008), bij de dienst/afdeling (A5.026) maar sinds kort ook bij de dienst die verantwoordelijk is voor het centrale beheer van de gebouwen (B3.001). Ook al gaan de dossiers over dezelfde beheersfunctie, toch zijn ze niet identiek en vormen ze afzonderlijke reeksen. De samenstelling van elke versie moet dus onderzocht worden om hun eindbestemming te bepalen zodat de informatie volledig blijft, maar zonder nodeloze herhalingen. Dit principe verklaart waarom schijnbaar gelijkaardige documentreeksen verschillend behandeld worden. Dit kan ook het geval zijn al naargelang van de dienst die het beheer ervan waarneemt, zoals bijvoorbeeld de briefwisseling: bestaat er een indicator of niet, vormt de briefwisseling een aparte reeks? Indicateurs van de briefwisseling, ongeacht hun drager (papier of elektronisch, waarbij idealiter de emailadressen worden vermeld) moeten integraal bewaard blijven omdat ze snel en eenvoudig kennis verschaffen over het volume uitgaande en inkomende post en ze vermelden welk gevolg er aan gegeven werd (is er bijvoorbeeld een aanduiding dat het bericht werd overgemaakt, enz.). Meestal vormt briefwisseling geen aparte documentreeks omdat ze bewaard wordt in de dossiers waarop ze betrekking heeft. Dit is meestal zo voor briefwisseling die werd ontvangen en verstuurd in het kader van de opdrachten van de instelling (briefwisseling met de archiefvormers, met leden van andere administraties, enz.). In dat geval bestaat soms een reeks kopies die maximaal drie jaar moeten worden bewaard (A1.010, A4.001, A5.002). Indien briefwisseling een aparte reeks vormt, moet het onderscheid worden gemaakt tussen deze met administratieve, archivistische of geschiedkundige waarde en deze die enkel informele of persoonlijke draagwijdte heeft⁹⁰. Het Rijksarchief krijgt heel wat vragen om praktische inlichtingen zoals de openingsuren, het soort documenten die bewaard worden, de voorwaarden voor inschrijving en raadpleging in de leeszaal. Deze worden in de meeste gevallen afgehandeld door doorgewinterd administratief personeel dat er evenwel de nodige tijd dient aan te besteden⁹¹. Aangezien deze – informele – vragen veel voorkomen, is een langetermijnbewaring niet nodig; de instelling moet wel weten hoeveel van deze vragen ieder jaar gesteld werden. Ze zouden dus drie jaar kunnen bewaard worden om er de nodige statistische gegevens uit te putten. Een zelfde richtlijn zou kunnen worden toegepast op “eenvoudige” vragen om inlichtingen of documenten die geen diepgaand onderzoek vergen zoals vragen over genealogie, notarisarchief, handelsregisters, of reproducties, boekingen,

⁹⁰ Deze bemerkingen worden geformuleerd in de richtlijn van Sébastien Soyez voor het beheer en het digitaal archiveren van e-mails. SOYEZ S., *Directives pour la gestion et l'archivage numérique des e-mails. Version 1.0* (Juillet 2008), (Algemeen rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, *Miscellanea Archivistica Manuale*, 59), Brussel, 2008.

⁹¹ Om de tijd die aan deze briefwisseling wordt besteed te beperken, werd in 2008 een rubriek “FAQ” (frequently asked questions) aan de website toegevoegd om alvast op dit soort vragen een antwoord te bieden.

enz. Briefwisseling met ingewikkelder vragen zoals historisch onderzoek, moeten voor onbepaalde duur bewaard blijven (E1.001).

I. LEIDING DIENSTEN EN INTERN BEHEER

A. De leiding

A.1. Algemene leiding van de diensten

De eindversie van documentreeksen die onontbeerlijk zijn voor geschiedkundig onderzoek over de instelling moet bewaard worden. Dit geldt bijvoorbeeld voor dienstnota's, managementplannen, operationele plannen en driejaarlijkse kaderplannen. Andere dossiers, bijvoorbeeld over samenwerking met Belgische of internationale instellingen of met parlementaire vragen over de instelling, moeten integraal worden bijgehouden. De instelling heeft altijd jaarverslagen gepubliceerd; sinds 2004 staan ze in PDF-vorm op de internetsite. Ze zullen dus bij voorkeur in deze vorm bewaard worden. Wat betreft de dossiers van de directie over de verschillende diensten/afdelingen/archiefbewaarplaatsen en departementen van de instelling, dient een onderscheid te worden gemaakt tussen dossiers opgesteld door de Algemeen Rijksarchivaris of directeur-generaal over die "diensten", en anderzijds dossiers die werden gevormd door de "diensten" zelf. De algemene directie moet alleen de dossiers bewaren die ze zelf heeft opgemaakt, evenals de stukken over organisatie en strategie, die per dienst of functie geordend worden. Wanneer in dossiers over afdelingen of archiefbewaarplaatsen, subdossiers over infrastructuur en werking voorkomen, moeten de documenten over infrastructuur (briefwisseling met de Regie der Gebouwen, ongevallenverslagen) voor definitieve bewaring worden overgebracht naar de centrale dienst voor het beheer van de infrastructuur.

Verslagen, met bijlagen, van de vergaderingen van de samenwerkingsstructuren waarin de Algemeen Rijksarchivaris zetelt, moeten bewaard worden. In afwachting van de opmaak van een archiefselectielijst voor het SOMA en de Koninklijke Bibliotheek, zal een exemplaar van de verslagen, met bijlagen, van de vergaderingen van hun beheersorganen bij de directie van het Rijksarchief bewaard worden.

A.2. De rol van het directiecomité

De verslagen, met bijlagen, van de vergaderingen van het Directiecomité van het Rijksarchief worden bij de centrale directie bewaard.

A.3. Controle en omkadering van het beheer

De verslagen, met bijlagen, van de vergaderingen van de controle- en omkaderingsorganen van het beheer van het Rijksarchief worden bewaard bij de algemene directie.

A.4. Leiding van het departement/Operationele directie

Dossiers over het beleid dat door de departementen/directies wordt gevoerd, moeten, net zoals de beleidsdossiers van de algemene directie, bewaard worden. Het betreft onder meer de operationele plannen, kaderplannen, jaarplannen, jaarverslagen, coördinatie-dossiers over de taken van het departement/de directie. Documenten die de investeringen van een departement of directie nauwkeurig bepalen en beschrijven mogen na 10 jaar vernietigd worden aangezien bij de dienst Boekhouding een exemplaar bewaard blijft. Synthesedossiers en dossiers die uiteenlopende thema's omvatten moeten een selectie ondergaan zodat de operationele en

strategische documenten ervan bewaard worden door de dienst die ze heeft gevormd, terwijl de andere elders bewaard kunnen worden.

A.5. Leiding en beheer van diensten/afdelingen

Om informatie te verstrekken over het beheer van de diensten en afdelingen moeten ook op dit niveau de dossiers over de toepassing van het kaderplan, de coördinatie van de taken van de medewerkers van de dienst/afdeling en de uitwerking van het jaarverslag worden bewaard. De eindbestemming van documenten die werden gevormd bij de uitoefening van staffuncties, werd geënt op deze van gelijkaardige documenten bij het centraal beheer. De meeste boekhoudkundige documenten mogen na 7 jaar verwijderd worden, behalve de PCR- en kasboeken en de inventaris van het vermogen⁹². Reeksen over personeelsbeheer zijn vaak slechts kopies en ingekorte versies van de originele personeelsdossiers; deze reeksen mogen dus vernietigd worden wanneer ze geen nut meer hebben voor de werking van de dienst/afdeling. Dit gaat ook op voor reeksen in verband met het beheer van de uitrusting en over veiligheid. Wat betreft de documenten over de gebouwen en het onderhoud ervan, moet voortaan worden nagegaan of de centrale dienst “Facility and Security” wel degelijk over alle originelen beschikt. Indien de dienst/afdeling voor zijn/haar beheer over een integrale kopie beschikt, mogen deze documenten na 20 jaar een selectie ondergaan, waarbij enkel de belangrijke stukken bewaard blijven, namelijk over structurele en ingrijpende werken, “as built”-plannen, maquettes, foto’s, bestekken, de weerhouden offertes, leveringsdocumenten, enz. Onderhoudscontracten mogen na hun einddatum vernietigd worden, evenals facturen, maar dossiers over ernstige problemen zoals overstromingen, rampen, branden, enz. moeten bewaard worden. Reeksen over het beheer van de bibliotheek van diensten/afdelingen (catalogisering, verwerving, restauratie) en over hun externe communicatie zijn onderworpen aan dezelfde regels als deze die van toepassing zijn op de centrale diensten⁹³.

B. Omkaderingsfuncties

B.1. Centraal beheer van begroting en financiën

De documentreeksen over de begroting en de uitvoering ervan (initiële begroting, aangepaste begroting, herzieningstabel, staat van de activa en passiva, uitvoering van de begroting, rekening van de vermogenswijzigingen) worden in drie exemplaren bewaard: één vormt een bijlage bij de documenten van de Beheerscommissie; één wordt bewaard voor de controle door de Rekenkamer en één dient als werkdocument. Na 10 jaar mag dit laatste worden vernietigd. Voor reeksen over de boekhouding in de archiefbewaarplaatsen en de centrale dienst, wordt een onderscheid gemaakt tussen de PCR-boeken die voortaan worden ingegeven in het Webshop-systeem en bewaard moeten blijven, en anderzijds de kasboeken (I en II), de rekeninguittreksels en facturen die na 7 jaar integraal mogen vernietigd worden. Documentreeksen over inkomsten en uitgaven op centraal niveau en in de archiefbewaarplaatsen (bestellingen van publicaties, materiaal en reproducties, evenals onkostennota’s, bestelbons) mogen na 7 jaar vernietigd worden, met uitzondering van enerzijds de strookjes van de lezerskaarten, die nu worden ingegeven in het Webshop-systeem, en anderzijds de facturen, die een selectie moeten ondergaan zodat deze m.b.t. de aankoop van archief bewaard blijven. Documenten over het beheer van het vermogen van de instelling (inventaris, afschrijvingen en beheer), richtlijnen en documenten over het saldo van de jaarrekeningen moeten eveneens bewaard blijven. Een back-up van de boekhoudkundige en financiële software PIA moet voorzien worden.

B.2. Beheer van Human resources

⁹² Zie de beschrijving van de reeksen over het centraal beheer van begroting en financiën.

⁹³ Zie de beschrijving van de reeksen over het centraal beheer van de bibliotheek en de externe communicatie.

Het personeelsbeheer gebeurt weliswaar op verschillende niveaus in de instelling, maar alle originele stukken hierover moeten gecentraliseerd worden. Documentreeksen over regelgeving zoals het huishoudelijk reglement, over het personeelsbestand, de personeelsstatuten en het personeelsplan bieden waardevolle informatie over de evolutie van het personeelskader van de instelling en haar interne organisatie; ze moeten uiteraard worden bewaard. De reeksen over aanwerving en selectie moeten ook bewaard blijven: juryverslagen en verslagen van de Wetenschappelijke raad worden integraal bijgehouden door de directie; dossiers over aanwervingen binnen de instelling ondergaan een selectie zodat de HR-dienst enkel de verslagen bewaart met een lijst van de kandidaten, de testen en de resultaten.

Meerdere entiteiten van de instelling beschikken momenteel over documenten in verband met het personeel. Het is aangewezen dat de diensten, afdelingen en departementen die verantwoordelijk zijn voor personeelsleden, de documenten hieromtrent slechts zouden bewaren tot de ambtenaar geëvalueerd werd, of in functie van de noden van de dienst. Nadien kan dan slechts één enkel exemplaar bewaard worden door de centrale personeelsdienst. De activiteitenverslagen van de ambtenaar moeten een strenge selectie ondergaan, zodat enkel de jaarverslagen overblijven. Enkel verslagen bewaren van na 1987 en deze van de jaren eindigend op 0 en 5 voor de periode vóór 1987, is een mogelijk selectie criterium. De dossiers over aan- en afwezigheden – met inbegrip van deze over zendingen en dienstvrijstellingen – moeten gescheiden worden van dossiers over ziekte en ongevallen. De dossiers van de eerste categorie mogen vernietigd worden wanneer hun administratieve bewaartermijn verstreken is; de andere dienen integraal te worden bewaard.

Van dossiers over de organisatie van en deelname van medewerkers aan opleidingen moeten enkel de steekkaarten met de beschrijving van de opleidingen, de gekozen lesgevers, de beoordelingen en het eindverslag worden bewaard.

B.3. Centraal beheer van de infrastructuur

De nieuwe dienst voor het centrale beheer van de infrastructuur moet de verschillende documentreeksen over infrastructuur, die nu verspreid zijn over verschillende diensten/afdelingen/departementen, inzamelen. De dienst heeft dan ook beslist om de dossiers opnieuw samen te stellen en eerst alle plannen, verslagen en onderhoudscontracten te verzamelen. Al deze documenten worden onmiddellijk opgenomen in een nieuw beheerssysteem voor de documentatie dat door de dienst werd uitgewerkt. Voortaan moeten originele stukken over de gebouwen en hun onderhoud gecentraliseerd worden; een aantal diensten en afdelingen zullen evenwel nog steeds over kopies beschikken. Na 20 jaar kan tot selectie worden overgegaan om alleen de belangrijke documenten over structurele en ingrijpende werken, de “as built” plannen, de maquettes, foto’s, bestekken, weerhouden offertes, leveringsdocumenten enz. te bewaren. Onderhoudscontracten mogen na hun einddatum vernietigd worden, evenals facturen maar dossiers over ernstige problemen zoals overstromingen, rampen, branden, enz. moeten bewaard worden.

B.4. Centraal beheer van het materieel

Na vijf of tien jaar mogen volgende documentreeksen vernietigd worden: beheer van de aankoop van materiaal, voorraadbeheer (bureelmateriaal, verpakkingsmateriaal, enz.), beheer van het telecommateriaal en de installaties voor toegangscontrole. Enkel dossiers inzake overheidsopdrachten moeten een selectie ondergaan om deze over archief en restauratie ervan te bewaren.

B.5. Centraal beheer van preventie en veiligheid op het werk

Interne veiligheidsreglementen, plannen en verslagen van activiteiten en interventies, dossiers over brandbeveiliging en veiligheid in de gebouwen van het Rijksarchief moeten bewaard blijven.

B.6. Centraal beheer van ICT

Alleen dossiers over de coördinatie van het ICT-beheer, richtlijnen uitgevaardigd door de dienst en de eindversie van het jaarverslag moeten bewaard worden. Boekhoudkundige documenten, zoals deze over aankoop van informaticamateriaal, mogen na 5 jaar vernietigd worden, aangezien de originele exemplaren door de boekhouding worden bewaard. Dossiers over de ontwikkeling van toepassingen en software (met name de boekhoudsoftware PIA, de VUBIS-bibliotheeksoftware of het ABS/Archeion-systeem voor archiefbeheer) moeten geselecteerd worden teneinde de documenten over belangrijke incidenten en over de strategie van de instelling inzake ICT-ontwikkeling te behouden.

B.7. Centraal beheer van de bibliotheken

Documenten over de organisatie en werking van de bibliotheken van het Rijksarchief kunnen zowel centraal als binnen afdelingen en diensten (A5.037 en A5.044) worden teruggevonden; het zijn duidelijk verschillende documentreeksen en ze moeten dus allemaal worden bewaard. De dossiers inzake bibliotheekwerking moeten toch een selectie ondergaan om enkel het volgende te bewaren: personeelslijsten, toegekende budgetten, aankoopbeleid, enz. Registers of gegevensbanken over aankopen moeten ook bewaard worden; bestelbons mogen na 5 jaar vernietigd worden aangezien de boekhouding over de originelen beschikt. Zolang ze geldig zijn moeten bibliotheekcatalogi bewaard blijven. Gegevens over bezoek aan de leeszaal moeten ook bewaard blijven.

B.8. Centraal beheer van de drukkerij

Dossiers over interne publicaties bestaan uit de matrijzen (in word en pdf), fiches met beschrijving van de publicaties, gegevens in verband met de toewijzing van een ISBN-nummer en een volledige beschrijving van het eindproduct (kwaliteit, aantal exemplaren, enz.); hun eindversie moet in pdf bewaard blijven. Van andere – meer algemene – reeksen over de werking van de drukkerij moeten alleen de belangrijke stukken bewaard blijven, zoals de personeelslijsten, toegekende budgetten, publicatiebeleid, enz. Boekhoudkundige documenten (bestelbons, facturen, lastenboeken, offertes en dergelijke) mogen vernietigd worden aangezien de originelen berusten bij de dienst Boekhouding.

B.9. Interne communicatie

Dossiers die een beeld kunnen verschaffen over de interne communicatie van het Rijksarchief moeten bewaard worden, samen met de documentatie over de structuur, functionaliteiten, vormgeving, type informatie en bestanden van het intranet.

B.10. Externe communicatie

Volgende stukken moeten worden bewaard: documenten over de organisatie en het beheer van de externe communicatie, kopies van persartikels over de instelling, interviews met personeelsleden, brochures, affiches, folders over het Rijksarchief. Wat betreft de internetsite, moet alleen de documentatie over de structuur, de functionaliteiten, de vormgeving, het type informatie en bestanden, worden bewaard zodat de evolutie van de informatie die via de site geboden wordt, kan worden nagegaan.

II. UITOEFENING VAN SPECIFIEKE OPDRACHTEN

Het Rijksarchief vormt bij de uitvoering van zijn specifieke opdrachten aanverwante documenten over organisatie, planning en coördinatie, bijvoorbeeld dossiers over de uitwerking van het kaderplan, de jaarplanning, de planning van de taken, de jaarverslagen, verslagen van vergaderingen. Omdat deze stukken cruciaal zijn voor de geschiedenis van de bevoegdheden van de instelling, moeten ze integraal worden bewaard.

C. Archieftoezicht

Bij de uitoefening van zijn coördinatieopdrachten inzake toezicht, vormt het Rijksarchief dossiers over het opstellen van sjablonen en richtlijnen, en over de organisatie van opleidingen zowel voor het personeel als voor de archiefvormers. De meeste richtlijnen, sjablonen, aanbevelingen en adviezen kunnen tegenwoordig via internet worden geraadpleegd; de ICT-dienst zorgt ervoor dat ze daar bewaard blijven. Dossiers over toezicht en inspectie (briefwisseling met archiefvormers, inspectieverslagen, selectielijsten, aanvragen tot vernietiging) worden samengesteld door diverse diensten, maar vertonen grote gelijkenissen. Ze moeten absoluut worden ondergebracht in het centraal dossier.

D. Verwerving van archieven

De reeksen documenten over de verwerving van archieven zijn op verschillende niveaus binnen de instellingen aanwezig (A1.007, A4.008, B.004). De contracten van bewaargevingen, schenkingen, legaten en afstand van archief worden in 3 exemplaren opgemaakt, waarvan een exemplaar bewaard wordt bij de centrale directie, een ander in het centraal dossier. De correspondentie met de archiefvormer of de overdragende instelling, de documenten aangaande de overdracht (overdrachtslijst, voorlopige inventaris, enz.) en de registratiefiches in het archiefbeheersysteem Archeion moeten integraal bewaard worden in het centraal dossier.

E. Beheer van de collecties

Documenten die een idee geven over het beheer van de archiefbestanden en de plaats waar de bestanden zich bevinden, moeten bewaard blijven. Het gaat onder meer over de steekkaarten met de inschrijving van de bestanden, de registers met de overdrachten, de boeken of registers over verlies, diefstal, schade en beschadiging. De bewaring gebeurt door back-ups van het geïnformatiseerde archiefbeheersysteem Archeion van de archiefbewaarplassen van het Rijksarchief. Gegevens over restauratie en reproductie van documenten worden aan een selectie onderworpen: enkel de belangrijkste gegevens, zoals lastenboeken, contracten en eindverslagen moeten worden bewaard.

F. Ontsluiting

De eindversie van documenten in het kader van ontsluiting van archiefbestanden (gidsen, zoekwijzers, bestandenoverzichten en inventarissen) wordt in pdf/a bewaard; de papieren versie bevindt zich in de bibliotheek en in het centraal dossier. Dossiers over ontsluitingsprojecten die extern gefinancierd worden ondergaan een selectie: budget, beschrijving, programma en eindverslag worden bewaard. De gegevens over het “retroconversie”-project tenslotte, worden bewaard om de vordering ervan te kunnen volgen.

G. Publiekswerking

De reglementen voor de leeszaal die in de loop der jaren werden uitgevaardigd worden bewaard door de betrokken diensten/afdelingen; algemeen geldende reglementen worden in de drie landstalen bewaard in pdf/a-vorm. Ook de tarieven worden op die manier bewaard. De ICT-dienst staat in voor een back-up van het Archeion-systeem met de bezoeken en raadplegingen in de leeszaal.

De gegevens over uitwerking en planning van de digitale leeszaal krijgen een selectie: enkel het lastenboek en de offertes die werden weerhouden, blijven bewaard. Een selectie moet ook worden doorgevoerd voor de dossiers over het organiseren en updaten van de gegevens die in de digitale leeszaal worden opgenomen (documenten, beelden, gegevensbanken).

H. Valoriseren van de verzamelingen

Dossiers over de deelname van personeelsleden aan wetenschappelijke bijdragen over het archiefwezen, aan colloquia, congressen of studiedagen (zoals programma's, briefwisseling, teksten van toespraken, kostenstaten, verslagen van de deelnames, enz.), alsook dossiers over institutionele studieprojecten, doctoraatsverhandelingen en de prospectie van bronnen, bieden waardevolle informatie over de externe valorisatie van de instelling en haar verzamelingen. Na selectie worden gegevens over budget, beschrijving, programma en eindverslag bewaard.